

TÜKİB

БИЗНЕС • ЭКОНОМИКА • НОВОСТИ

ОКТАБРЬ - ДЕКАБРЬ 2024 / 4(22)

НАРИМАН ТУРЕГАЛИЕВ
Аким Западно-Казакстанской области
NARIMAN TUREGALIYEV
Batı Kazakistan Eyalet Valisi

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ
ЗАПАДНО-КАЗАХСТАНСКОЙ
ОБЛАСТИ

BATI KAZAKISTAN EYALETİ'NİN
YATIRIM POTANSİYELİ

ALA Almaty International Airport

a TAV and Groupe ADP airport

АЛМАТЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ӘУЕЖАЙЫ ALMATY INTERNATIONAL AIRPORT МЕЖДУНАРОДНЫЙ АЭРОПОРТ АЛМАТЫ

/alaportofficial /almaty-airport /almatyinternationalairport

www.alaport.com

TUKİB

tukibkz

tukibkz

TUKİBKZ

www.tukib.kz

Главный редактор:
Анзор Гусейнов

Редактор:
Венера Сейтбекова

Дизайн и верстка:
Калиева Гайша
Издательский дом
«Smart University Press»

Baş Editör:
Anzor Gusseinov

Editör:
Venera Seitbekova

Dizayn ve mizanpaj:
Kalieva Gaisha
«Smart University Press»
Yayın Evi

Журнал «TÜKİB»
№ 4 (22) / қазан – желтоқсан 2024

Собственник:
Объединение юридических лиц
и индивидуальных предпринимателей
«Ассоциация турецких и казахстанских
бизнесменов ТУКІБ»

Адрес:
Пр. Достык, 52/2, 5 эт.,
офисы 513 – 515
Гостиница «Казахстан»
050010, г. Алматы / Казахстан
Тел.: +7 (727) 291 00 21
e-mail: info@tukib.kz
web-site: www.tukib.kz

Свидетельство о постановке на переучет периодического печатного издания №KZ51VPY00056535 от 30.09.2022 г. выдано Министерством информации и общественного развития РК.

Тираж: 2 000 шт.
Выпускается ежеквартально.
Распространяется на территории РК и Турции.
Распространяется бесплатно.

Все права защищены. При использовании опубликованных в данном издании материалов, включая фотографии, согласие редакции и ссылка обязательны. Редакция не несет ответственности за достоверность сообщений информационных агентств. Опубликованные материалы не обязательно отражают точку зрения редакции. Сообщения частных компаний печатаются без исправлений. Ответственность за содержание рекламы несет рекламодатель. В журнале использованы материалы и фотографии информагентств и свободных интернет-источников.

TÜKİB Dergisi
Sayı: 4 (22) / Ekim - Aralık 2024

İmtiyaz Sahibi:
Türk Kazak İş İnsanları Birliği (TÜKİB)

Adres:
Dostık cad.No: 52/2, 5.kat,
ofis 513-515
Kazakistan Oteli
050010, Almatı / Kazakistan
Tel.: +7 (727) 291 00 21
e-mail: info@tukib.kz
website: www.tukib.kz

Sürekli yayın tescil belgesi No: KZ51VPY00056535, tarihi: 30 Eylül 2022 Kazakistan Cumhuriyeti Enformasyon ve Toplumsal Gelişim Bakanlığı tarafından verilmiştir.

Tiraj: 2 000 adet.
Üç ayda bir yayınlanmaktadır.
Dağıtımı Kazakistan ve Türkiye Cumhuriyetleri sınırları içerisinde yapılmaktadır.
Dağıtım ücretsizdir.

Her hakkı saklıdır. Bu yayında yer alan yazılar ve fotoğraflar izinsiz kaynak gösterilmeden kullanılamaz. Yazı işleri, haber ajanslarının haberlerinin doğruluğundan sorumlu değildir. Haberlerin hukuki sorumluluğu yazarlara, reklamların ise reklam verene aittir. Şirketlerin haberleri herhangi bir düzeltme yapılmadan yayınlanmıştır. Dergide haber ajanslarının ve serbest erişimli e-kaynaklarının fotoğraf ve yazıları kullanılmıştır.

РЕГИОНЫ / BÖLGELER

Инвестиционный потенциал
Западно-Казахстанской области
Batı Kazakistan Eyaleti'nin
Yatırım Potansiyeli

4

Восточно-Казахстанская область - край
неиссякаемых инвестиционных возможностей
Sınırsız Yatırım Fırsatları Bölgesi,
Doğu Kazakistan Eyaleti

12

НОВОСТИ ЧЛЕНОВ ТУКИБ /
ÜYELERDEN HABERLER

CCI KAZAKHSTAN запустила в Шымкенте
своё третье предприятие в стране
Coca-Cola İçecek Kazakhstan,
Çimkent'te Kazakistan'daki
Üçüncü Üretim Tesisini Açtı

44

«EURASIAN MACHINERY»
открыла завод в Казахстане
EURASIAN MACHINERY
Kazakistan'da Yeni Fabrika Açtı

45

Холдинг «АЛАРКО» строит крупный
тепличный комплекс в Шымкенте
Alarko Holding Çimkent'te Büyük
Sera Projesini Yapıyor

46

ФОРУМЫ / FORUMLAR

KGIR-2024: Конструктивный
диалог с бизнесом
KGIR-2024: İş Dünyasıyla
Yarıcı Diyalog

26

ЗДРАВООХРАНЕНИЕ / SAĞLIK

Нобел АФФ: С новым производством за
75 миллионов долларов наши
инвестиции в Казахстане удвоятся
Nobel AFF: 75 Milyon Dolarlık Yeni Üretim Tesisi
ile Kazakistan'daki Toplam Yatırımımızı
150 Milyon Dolara Çıkaracağız

36

«ТИРЯКИ АГРО» запускает в Астане два
проекта, которых нет в Казахстане
TIRYAKI AGRO, Astana'da
Kazakistan'da Olmayan
İki Projeye Başlıyor

47

Генеральный директор холдинга
«ALARKO» выступил на 1-ом Форуме
Работников Сельского Хозяйства
ALARKO Holding CEO'su I. Tarımcılar
Forumu'na Konuşmacı Olarak Katıldı

47

ПРОЕКТЫ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЧЛЕНОВ ТУКИБ /
ÜYELERİMİZİN SOSYAL SORUMLULUK PROJELERİ /
SOCIAL RESPONSIBILITY PROJECTS OF TÜKİB MEMBERS

DESTEK PATENT развивает
интеллектуальный капитал с проектом
“Владеешь идеей – владеешь будущим”
DESTEK PATENT, “Fikrine Sahip Çık”
Projesiyle Fikri Sermayenin
Gelişimine Destek Oluyor

48

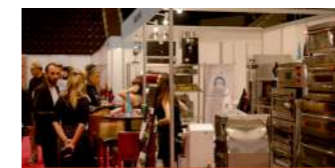

Равные возможности общения –
равные возможности для каждого!
Equal Communication,
Equal Opportunities!

50

МЕРОПРИЯТИЯ / ETKİNLİKLER

BAKERY EXPO
KAZAKHSTAN-2024

58

Визит вежливости в ТУКИБ
TÜKİB'e Nezaket Ziyareti

59

Встреча ТУКИБ с НПП «Атамекен»
TÜKİB, Atameken ile Buluştu

60

Встреча с первым заместителем
премьер-министра Романом Скляр
TÜKİB, Başbakan Birinci Yardımcısı
Roman Sklyar ile Görüştü

61

Члены ТУКИБ провели встречу в Алматы
TÜKİB Üyeleri Almatı'da
Bir Araya Geldi

62

Визиты вежливости членам ТУКИБ
Üyelerimize Nezaket Ziyaretleri

62

Встреча с делегацией BALKANTÜRKSİAD
BALKANTÜRKSİAD Heyetiyle Buluşma

64

YDA YDA GROUP

Детский реабилитационный центр
в Туркестане
Turkestan Children
Rehabilitation Center

52

Помощь пострадавшим
от наводнения
Support for Flood Disaster

54

Дома для пострадавших
от наводнения в Петропавловске
Petropavlovsk Flood Victim Houses

55

Стипендии для Университета имени
Ходжи Ахмеда Ясави
Scholarships to Khoja Ahmed
Yasawi University

57

Студенческое общежитие для
Медицинского Университета Астаны
Student Dormitory for Astana Medical
University

57

НОВЫЕ ЧЛЕНЫ ТУКИБ /
YENİ ÜYELERİMİZ

MENDAL RESTAURANT & CATERING

66

Миграционное агентство „МИГРАНТ”
“MİGRANT” Göç Ajansı

68

SMARTMIND KZ

69

САММИТЫ / ZİRVELER

Усиление Тюркского мира
Türk Dünyasını Güçlendirme

70

ЗЕРТТЕУЛЕР / RESEARCH

Туркі мемлекеттері ұйымының XI саммиті:
алдағы міндеттер мен болашақ мақсаттар
Türk Devletleri Teşkilatı 11. Zirvesi:
Öne Çıkanlar ve Gelecek Beklentileri

78

НАРИМАН ТУРЕГАЛИЕВ
Аким
Западно-Казакстанской
области

NARİMAN TUREGALİYEV
Batı Kazakistan Eyalet Valisi

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ЗАПАДНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ

BATI KAZAKİSTAN EYALETİ'NİN YATIRIM POTANSİYELİ

Нариман Туреғалиевич, расскажите, пожалуйста, об экономическом развитии Западно-Казакстанской области. Каковы сегодня приоритеты в разрезе секторов, учитывая их потенциал?

За 1 полугодие 2024 года валовой региональный продукт составил 2,1 трлн тенге и увеличился на 1,3%. Доля промышленности в структуре валового регионального продукта составляет более 50%.

За 9 месяцев 2024 года произведено промышленной продукции на сумму 2,7 трлн тенге, индекс физического объема производства составил 99,9%. По объему промышленного производства область находится на 3 месте по республике после Атырауской и Карагандинской областей. Доля области в

Сайын Vali, Batı Kazakistan eyaletinin ekonomik gelişiminden bahseder misiniz? Çeşitli sektörlerin potansiyelini de göz önünde bulunduracak olursak sektörel bazda öncelikler nelerdir?

2024 yılının ilk yarısında gayri safi bölgesel hasıla %1,3 oranında artarak 2,1 trilyon tenge olarak gerçekleşmiştir. Gayri safi bölgesel hasılanın yapısında sanayinin payı %50'den fazladır.

Bu yılın ilk 9 ayında sanayi üretimi 2,7 trilyon tenge olarak gerçekleşmiş, fiziksel üretim hacmi endeksi %99,9 olmuştur. Batı Kazakistan eyaleti sanayi üretim hacmine göre ülke genelinde Aтирау ve Karaganda eyaletlerinden sonra 3. sırada yer almaktadır. Bölgenin, ülkenin toplam sanayi hacmindeki payı yaklaşık %8'dir.

общем объеме промышленности республики составляет порядка 8%.

Вместе с тем 2024 год для области был сложным в связи с природными катаклизмами. Весенний паводок текущего года повлиял на деятельность многих субъектов бизнеса. Практически 2 месяца многие промышленные предприятия работали на неполную мощность и были задействованы в противопаводковых мероприятиях, что в итоге привело к снижению показателей объема производства в обрабатывающей промышленности.

За 9 месяцев текущего года объем в данной отрасли сократился на 5,2% и составил 220,5 млрд тенге.

Несмотря на имеющиеся трудности, численность занятых на предприятиях обрабатывающей промышленности возросла на 1,8% и составила 18,3 тыс. человек.

Производительность труда выросла на 8,3%. В связи с огромным потенциалом в сфере добычи углеводородного сырья нефтегазовое машиностроение является одним из перспективных сегментов развития отечественной экономики.

С учетом сложившейся специализации и дальнейших перспектив профилирующих отраслей регион является одним из ведущих центров добычи природного газа и газоконденсата. Область располагает богатейшими запасами углеводородного сырья, в связи с

Öte yandan, 2024 yılı doğal afetler nedeniyle bölge için zor bir yıl oldu. İlkbaharda yaşanan sel birçok ticari kuruluşun faaliyetlerini etkiledi. Yaklaşık 2 aydır birçok sanayi kuruluşu eksik kapasiteyle çalışarak selin sonuçlarını ortadan kaldırma çalışmalarına katıldı, bu da sonuçta imalat sanayinde üretim hacminin düşmesine yol açtı.

İçinde bulunduğumuz yılın ilk 9 ayında bu sektörde üretim %5,2 oranında azalarak 220,5 milyar tenge olarak gerçekleşmiştir.

Mevcut zorluklara rağmen imalat sanayi işletmelerinde istihdam edilenlerin sayısı %1,8 artarak 18,3 bin kişiye ulaşmıştır.

İşgücü verimliliği %8,3 oranında artmıştır. Doğal hidrokarbon kaynaklarının çıkarımı alanında potansiyelin büyük olmasından dolayı petrol ve gaz makina üretimi ülke ekonomisinin gelişmesinde önü açık sektörlerden biridir.

İhtisaslaştığı alanlar ve ağırlıklı olan sektörlerin önünün açık olması Batı Kazakistan eyaletini doğalgaz ve sıvılaştırılmış gaz üretiminde önde gelen merkezlerden biri konumuna getirmiştir. Zengin hidrokarbon hammadde rezervlerine sahip olan bölgemiz gelecekte önemli bir hidrokarbon üretim ve doğalgaz işleme merkezi rolünü koruyacaktır.

чем в перспективе роль области как крупного центра добычи углеводородного сырья и переработки природного газа сохранится.

Учитывая наличие таких крупных разрабатываемых нефтегазовых месторождений, как Карачаганакское, Чинаревское и Рожковское, а также месторождений общераспространенных полезных ископаемых, область обладает значительным потенциалом для развития нефтегазовой отрасли, оборонного и сельскохозяйственного машиностроения, переработки газа и нефтепродуктов, строительной индустрии и сопутствующих производств.

Реализация каких программ для повышения экономического и социального благосостояния предусмотрена в ЗКО?

В целях повышения экономического и социального благосостояния в области реализуется План развития Западно-Казахстанской области на 2021-2025 годы. Также в целях построения экономики, менее зависимой от импорта, а также создания и развития производств, способных обеспечить внутренний рынок и составить конкуренцию на внешнем, для их стабильного роста реализуется программа развития внутристрановой ценности и экспортоориентированных производств на 2022-2026 годы.

В соответствии с задачами, поставленными Главой государства, и поручениями по дальнейшему социально-экономическому развитию области, а также стратегией создания благоприятного инвестиционного климата для

Бölgede işlenen Karaçaganak, Çinarevskoye ve Rojkovskoye büyük petrol ve gaz sahalarının ve yaygın yeraltı kaynakları yataklarının bulunması dikkate alındığında, eyaletimizin petrol ve gaz, savunma sanayi ve tarımsal makina yapımı, gaz ve petrol ürünleri işleme, inşaat endüstrisi ve yan sanayi alanlarında önemli bir gelişme potansiyeline sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Бölgenin ekonomik ve sosyal refah düzeyini yükseltmek amacıyla ne gibi programların uygulanması öngörülmekte?

Бölgenin ekonomik ve sosyal refahı arttırmak amacıyla Batı Kazakistan eyaletinin 2021-2025 Yılları Kalkınma Planını uygulamaktayız. Ayrıca, ithalata bağımlılığı azaltmak, iç pazarın ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve dış pazarda rekabet edebilecek işletmeleri kurmak ve geliştirmek amacıyla 2022-2026 yıllarını kapsayan ülke içi değeri ve ihracata dayalı işletmeleri geliştirme programı uygulanmaktadır.

Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen hedefler, bölgenin sosyo-ekonomik gelişmede daha fazla ilerlemesine ilişkin verdiği talimatlar

привлечения отечественных и зарубежных инвестиций в несырьевой сектор экономики, создания новых рабочих мест и повышения занятости населения разработана инвестиционная программа на 2024-2028 годы.

По поручению Главы государства в текущем году также разрабатывается план срочных мер по западным регионам Казахстана на 2024-2027 годы, который позволит обеспечить рост экономики.

Чем интересен Западный Казахстан для туристов? Какие природные и исторические памятники есть в регионе?

По итогам 2 квартала 2024 года Западно-Казахстанскую область посетило 96,2 тыс. человек, что по сравнению с уровнем 2023 года показывает рост на 43% (резиденты – 91,1 тыс. человек, нерезиденты – 5,1 тыс. человек).

Западно-Казахстанская область является одним из культурных регионов страны. В регионе расположены многочисленные музеи, культурные объекты и исторические здания XVIII века, которые способствуют развитию историко-культурного и познавательного туризма.

Основными туристскими дестинациями и зонами отдыха жителей и гостей Западно-Казахстанской области являются:

ve ayrıca ekonominin hammadde dışı sektörüne yerli ve yabancı yatırımları çekmek, yeni iş olanaklarını sağlamak ve istihdamı artırmak için uygun bir yatırım ortamını oluşturmak amacıyla uygulanan strateji doğrultusunda 2024-2028 yılları için bir yatırım programı hazırlanmıştır.

Cumhurbaşkanı'nın talimatı gereği ekonomik büyümeyi sağlamak amacıyla bu yıl Kazakistan'ın batı bölgeleri için 2024-2027 yıllarını kapsayan bir acil eylem planı da hazırlanmaktadır.

Батı Kazakistan'ın turistlerin ilgisini çekecek ne gibi özellikleri var? Bölgedeki doğa ve tarihi eserlerden bahsedebilir misiniz?

2024 yılı ikinci çeyreğinin sonuçlarına göre, Batı Kazakistan eyaletini 91,1 bini yerli ve 5,1 bini yabancı olmak üzere toplam 96,2 bin kişi ziyaret etti ve bu rakam 2023 yılına kıyasla %43 artış göstermiştir.

Batı Kazakistan eyaleti ülkenin kültürel mirası zengin bölgelerinden biridir. Bölgede, tarihi, kültürel ve bilişsel turizmin gelişmesini sağlayan birçok müze, ziyarete açık kültürel tesisler ve 18. yüzyıla ait tarihi bina kalıntıları bulunmaktadır.

Batı Kazakistan bölge sakinleri ve misafirlerinin başlıca turistik destinasyonları ve

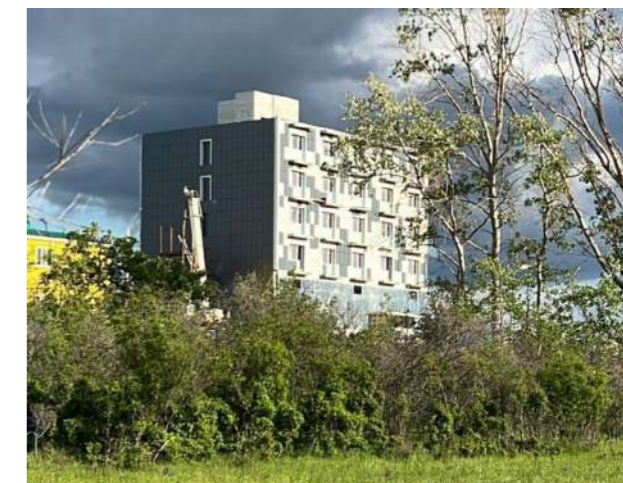
Западно-Казахстанский историко-культурный, архитектурно-этнографический музей-заповедник «Хан Ордасы» расположен в Бокейординском районе, водопад «Саркырама» в Чингирлауском районе, пустыня «Аккум» в Каратобинском районе, озеро Шалкар в Теректинском районе, комплекс «Таксай» в Теректинском районе, этно-туристический центр «Sayat», Домики рыбака «Дөңгелек» и «Саят» в Акжайкском районе, парк им.Кирова в г.Уральск, турбазы (Алаш, Сая, Романтика, Бублик, Светлячок).

На базе этно-туристического центра «Sayat» активно развивается конно-спортивный туризм. В центре также предусмотрено лечение иппотерапией.

Благодаря наличию в области крупнейшего в мире Карачаганакского нефтегазо-конденсатного месторождения, успешному развитию машиностроительной, транспортно-логистической, строительной индустрии и судостроительной отрасли, сельского хозяйства и перерабатывающей промышленности и географическому расположению – регион граничит с 5 областями Российской Федерации – активно развивается деловой туризм.

tatil yerleri şunlardır: Bokeyorda ilçesinde bulunan “Han Ordası” Batı Kazakistan Tarihi, Kültürel, Mimari ve Etnografik Koru Müzesi, Çingirlau ilçesindeki “Sarkırama” şelalesi, Karatöbe ilçesinde Akkum çölü, Terekti ilçesinde Şalkar Gölü ve Taksay turizm tesisleri, Akjayık ilçesinde Sayat Etnik Turizm Merkezi, Döngelek ve Sayat balıkçı kulüpleri, Uralsk şehrinde Kirov Parkı ve ayrıca Alaş, Sая, Romantika, Bublik ve Svetlyaçok adlı turizm merkezleridir.

В области расположены санаторий «Акжайык» и «Nurbergen Health Resort», которые способствуют развитию лечебно-оздоровительного туризма, основным природно-лечебным фактором которых является хлоридная магниевая-натриевая минеральная вода для внутреннего и наружного применения.

Какие возможности существуют для инвесторов в регионе в целом, какие сферы привлекательны для иностранного бизнеса, осуществление каких проектов планируется в ближайшем будущем?

Западно-Казахстанская область самым выгодным и удачным образом соединяет в себе позиции, имеющие важнейшее значение для любого инвестора. Это благоприятный инвестиционный климат и выгодное логистическое местоположение.

Успешно развиваются нефтегазовая отрасль, машиностроительная, транспортная, строительная индустрия и судостроительная отрасль, сельское хозяйство и перерабатывающая промышленность.

Западно-Казахстанская область является одним из четырех регионов страны, специализирующихся на производстве продуктов нефтепереработки.

Сформирован пул из 42 проектов с созданием 1 000 новых рабочих мест на сумму порядка 2,4 трлн тенге.

Из них в 2024 году запланирован ввод 21 проекта общей стоимостью 107,5 млрд тенге с созданием 590 новых рабочих мест.

Следующие 8 из которых на сумму 8,5 млрд тенге с созданием 250 новых рабочих мест уже введены в эксплуатацию:

- строительство кирпичного завода мощностью 30 млн штук в год в г.Уральск;
- строительство цеха по производству минеральной воды в Теректинском районе мощностью 10 млн литров в год;

“Sayat” Etnik Turizm Merkezi’nde binicilik turizmi aktif olarak gelişmektedir. Merkezde ayrıca hipoterapi tedavi hizmeti de sunulmaktadır.

Dünyanın en büyük maden sahalarından Karaçaganak petrol ve sıvılaştırılmış gaz yatağının bulunduğu, makina üretimi, ulaşım ve lojistik, inşaat sektörü, gemi inşaatı, tarım ve imalat sanayilerinin başarıyla geliştiği ve coğrafi konumu itibarıyla Rusya Federasyonu'nun 5 bölgesi ile sınırı olan Batı Kazakistan eyaletinde aktif olarak iş turizmi gelişmektedir gelişmektedir.

Bölgemizde sağlık turizminin gelişmesine katkıda bulunan, dahilen ve haricen kullanılan magnezyum-sodyum klorürlü maden suyu kaynakları olan “Akjayık” kaplıca tesisi ve “Nurbergen Health Resort” tatil köyü bulunmaktadır.

Bölgede yatırımcılara genel olarak ne gibi imkanlar tanınıyor? Yabancı girişimciler için hangi alanlar caziptir? Yakın gelecekte ne gibi projelerin hayata geçirilmesi planlanıyor?

Batı Kazakistan eyaleti, her yatırımcı için büyük önem arzeden elverişli yatırım iklimi ve avantajlı lojistik konumu gibi en önemli koşulları en uygun ve başarılı şekilde bir araya getiriyor.

Petrol ve gaz, makina yapımı, ulaşım, inşaat ve gemi inşaatı, tarım ve imalat sanayi başarılı bir şekilde gelişmektedir.

- резервуарный парк хранения нефтепродуктов в Бурлинском районе;
- строительство придорожного сервиса в районе Байтерек;
- строительство кемпинга класса В в Сырымском районе;
- изготовление оборудования для нефтегазового сектора в г.Уральск мощностью 53 тыс. штук продукции в год;
- строительство базы отдыха «Акжол»;
- проект переработки ТБО в г.Аксай.

Что вы можете рассказать о проектах, реализованных или реализуемых иностранными, в частности, турецкими инвесторами в регионе, каков их вклад в развитие региона?

В регионе реализуется и планируется ряд крупных проектов с иностранным участием.

Карачаганак является одним из крупнейших международных проектов в Казахстане с общим объемом инвестиций свыше 31 млрд долл. США. Только за последние годы Консорциумом реализован ряд крупнейших проектов: в текущем году в рамках проекта расширения Карачаганака введен 5-ый компрессор, начато строительство 6-го компрессора. Кроме того, согласно поручению Президента, планируется строительство газоперерабатывающего завода мощностью 4 млрд м3 в год.

С участием турецких инвесторов – ТОО «Bilgili Group» – реализуется проект по производству химикатов, ввод которого запланирован в следующем году.

Планируется реализация 4-х проектов с участием корейского инвестора: строительство комплексов по переработке и сжиганию отходов, тепличного комплекса, станции по производству электроэнергии из солнечных панелей.

С участием китайского инвестора ТОО «Batys Power» планирует расширение газотурбинной электростанции до 300 МВт.

Батı Kazakistan eyaleti, ülkenin petrol ürünleri üretiminde uzmanlaşmış dört bölgesinden biridir.

Yaklaşık 2,4 trilyon tenge değerinde 1 000 yeni istihdam yaratacak 42 projeden oluşan bir proje havuzu oluşturulmuştur. Bunlardan toplam bedeli 107,5 milyar tenge olan ve 590 yeni istihdam yaratacak 21 projenin 2024 yılında devreye alınması planlanmış olup şimdiye kadar 250 yeni istihdam olanağı sağlanarak 8,5 milyar tenge değerinde aşağıdaki 8 proje uygulanmıştır:

- Uralsk'ta yıllık 30 milyon adet kapasiteli bir tuğla fabrikasının inşası;
- Terekti ilçesinde yıllık kapasitesi 10 milyon litre olan maden suyu üretim tesisinin inşası;
- Burlı ilçesinde akaryakıt depolama tankları parkı;
- Bayterek ilçesinde yol kenarı bir servis tesisi inşaatı;
- Sırım ilçesinde B sınıfı bir kamp alanı inşaatı;
- Uralsk'ta petrol ve gaz sektörü için yılda 53 bin parça ürün kapasiteli ekipman üretimi;
- Akjol rekreasyon merkezi inşaatı;
- Aksay şehrinde katı atık geri dönüşüm tesisi projesi.

Bölgede yabancı, özellikle de Türk yatırımcılar tarafından hayata geçirilen veya geçirilmekte olan projeler hakkında neler söyleyebilirsiniz, bunların bölgenin kalkınmasına katkısı nedir?

Bölgede yabancı katılımlı bir dizi büyük proje uygulanmakta ve planlanmaktadır.

Karaçaganak, 31 milyar doları aşan toplam yatırım hacmiyle Kazakistan'daki en büyük uluslararası projelerden biridir. Sadece son yıllarda Konsorsiyum birtakım büyük projeyi hayata geçirmiştir. Bu yıl Karaçaganak'ı genişletme projesi kapsamında 5. kompresör devreye alınmış ve 6. kompresörün inşası başlamıştır. Ayrıca, Cumhurbaşkanı'nın talimatına uygun olarak, yıllık 4 milyar m3 kapasiteli bir gaz işleme tesisinin kurulması planlanmaktadır.

Türk yatırımcıların katılımıyla önümüzdeki yıl devreye alınacak kimyasal üretim projesi uygulanmaktadır. Projeyi “Bilgili Group” şirketi hayata geçirmektedir.

Koreli yatırımcıların iştirakiyle atık geri dönüşümü ve yakma tesisleri inşası, bir sera tesisi ve bir güneş enerji santrali olmak üzere dört projenin hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

Çinli bir yatırımcı ile işbirliğinde Batys Power Ltd şirketi tarafından gaz türbinli enerji santralinin kapasitesinin 300 MW'a çıkarılması planlanmaktadır. ■

КРАЙ НЕИССЯКАЕМЫХ ИНВЕСТИЦИОННЫХ
ВОЗМОЖНОСТЕЙ

*Восточно-Казахстанская
область*

SINIRSIZ YATIRIM FIRSATLARI BÖLGESİ,

Doğu Kazakistan Eyaleti

www.altay-etnotour.com

Расскажите, пожалуйста, об экономическом развитии Восточно-Казахстанской области. Каковы приоритеты в развитии секторов с учётом их потенциала?

Восточно-Казахстанская область является развитым индустриально-аграрным регионом страны.

Промышленность региона, помимо доминирующей отрасли – цветной металлургии, также представлена производством строительных материалов, химической, деревообрабатывающей, легкой, пищевой промышленностью и энергетикой.

Существенный потенциал развития в области имеет базовая отрасль – металлургия. Отрасль в целом является экспортноориентированной. Проводится работа по переходу на более глубокую обработку с целью диверсификации экономики.

Doğu Kazakistan eyaletinin ekonomik durumundan bahseder misiniz? Çeşitli sektörlerin potansiyelini dikkate aldığımızda bunların gelişmesinde öncelikler nelerdir?

Doğu Kazakistan eyaleti, ülkenin gelişmiş bir sanayi ve tarım bölgesidir.

Bölgede hakim olan demir dışı metalürjinin yanı sıra inşaat malzemeleri, kimya, ahşap işleri, hafif sanayi, gıda sanayi ve enerji üretimi de gelişmiştir.

Metalürji, bölgede önemli bir gelişim potansiyeline sahip ana sanayi dalıdır ve büyük ölçüde ihracata yöneliktir. Ekonomiyi çeşitlendirmek amacıyla bu sektörde daha derin işleme süreçlerine geçiş çalışmaları devam etmektedir.

Tarım sektöründe iç kalkınma koşulları gıda güvenliğinin sağlanmasına ve ihracata dayalı sanayilerin gelişmesine yöneliktir. Tarımsal sa-

В аграрном секторе внутренние условия развития ориентированы на обеспечение продовольственной безопасности и развитие экспортноориентированных производств. Проектам АПК оказывается государственная финансовая поддержка.

Объём **валового регионального продукта** по области за 1 полугодие 2024 года составил 1,9 трлн тенге, удельный вес в ВВП страны – 3,6% или 9 место по РК, ИФО – 103,9%, ВРП на душу населения – 2624,3 тыс. тенге или 8 место по РК.

Наибольшую долю в ВРП области занимают промышленное производство – 36%, оптовая и розничная торговля – 13%, строительство – 8%, сельское хозяйство – 4%, транспорт и складирование – 3%, прочие – 36%.

По итогам 9 месяцев 2024 года сохранена положительная динамика по всем основным показателям социально-экономического развития области.

Краткосрочный экономический индикатор составил 106,5% (по РК – 105,3%).

Объёмы промышленной продукции выросли на 5,3% (1 893,2 млрд тенге), валовой продукции сельского хозяйства – на 12,5% (292,3 млрд тенге), инвестиций в основной капитал – на 8% (454,1 млрд тенге), строительных работ – на 19,9% (241,1 млрд тенге).

Поступления в местный бюджет увеличились на 23,1% и составили 158,3 млрд тенге (общий бюджет области – 573,9 млрд тенге).

Уровень безработицы не превышает 4,6% (РК – 4,7%), создано 21,3 тыс. новых рабочих мест.

Среднемесячная заработная плата выросла на 14,6% и составила 374,1 тыс. тенге (РК – 403,3 тыс. тенге).

ОСНОВНЫЕ ПРИОРИТЕТЫ В РАЗВИТИИ РАЗЛИЧНЫХ СЕКТОРОВ ЭКОНОМИКИ В ОБЛАСТИ

Промышленное развитие:

Обрабатывающая промышленность остаётся ключевым сектором. Область является центром цветной металлургии, где производятся свинец, цинк, медь, титан и другие металлы. Планируется модернизация предприятий, внедряются новые технологии для повышения конкурентоспособности на международных рынках.

nayi projelerine devlet tarafından mali destek sağlanmaktadır.

2024 yılının ilk yarısında **Gayri Safi Bölgesel Hasılası (GSBH)** 1,9 trilyon tengeyi oluşturan ve ülkenin GSYİH'sindeki payı %3,6 olan bölgemiz bu göstergede Kazakistan genelinde 9. sırada bulunuyor. Sanayi Büyüme Endeksi %103,9'dur. 2 624,3 bin tenge kişi başına düşen GSBH ile Kazakistan genelinde 8. sırada yer alıyoruz.

GSBH içinde en büyük pay sanayi üretimine (%36) ait olup, %13'ünü daha toptan ve perakende ticaret, %8'ini inşaat, %4'ünü tarım, %3'ünü taşımacılık ve depolama, %36'sını da diğer sektörler oluşturmaktadır.

Bulduğumuz yılın **ilk 9 ayının sonuçlarına göre**, bölgenin sosyo-ekonomik gelişiminin temel göstergelerinde olumlu seyir devam etmektedir.

Kısa vadeli ekonomik gösterge %106,5 olarak kaydedildi (ülke göstergesi: %105,3).

Sanayi üretimi %5,3 (1 893,2 milyar tenge), brüt tarımsal üretim %12,5 (292,3 milyar tenge), sabit sermaye yatırımları %8 (454,1 milyar tenge) ve inşaat işleri %19,9 (241,1 milyar tenge) artmıştır.

Yerel bütçe gelirleri %23,1 artışla 158,3 milyar tengeyi oluşturdu. Bölgemizin toplam bütçesi 573,9 milyar tengedir.

İşsizlik oranı %4,6'yı aşmamaktadır (ülke ortalaması %4,7). 21 300 kişiye istihdam sağlanmıştır.

Ortalama aylık ücret %14,6 artışla 374,1 bin tengeye ulaşarak, ülke ortalaması olan 403,3 bin tenge seviyesine yaklaşmıştır.

www.blackterminal.com

Туризм:

Учитывая богатый природный и культурный потенциал региона, развитие туризма в области становится одним из приоритетных направлений, который должен стать драйвером развития малого и среднего бизнеса, обеспечить продуктивную и высокодоходную занятость населения. Область славится уникальными природными достопримечательностями, такими как Катон-Карагайский национальный парк, Бухтарминское водохранилище, Алтайские горы и озеро Маркаколь. Территории области привлекают туристов своей нетронутой природой, возможностями для экотуризма, альпинизма и наблюдения за дикой природой.

Энергетика и экологические проекты:

Важным направлением является развитие возобновляемых источников энергии. В планах реализация строительства ряда гидроэлектростанций на реках Тургусун и Бухтарма, что способствует экологически чистому развитию региона и улучшению энергетической безопасности.

Агропромышленный комплекс:

Учитывая благоприятные условия для сельского хозяйства, область делает акцент на развитии животноводства и растениеводства. Применение современных технологий, таких как системы капельного и дождевального орошения, будет способствовать повышению урожайности и эффективности использования земельных ресурсов. В приоритетном порядке реализуются проекты по развитию переработки сельхозпродукции с выходом на экспорт.

BÖLGENİN KALKINMADA ÖNCELİKLİ SEKTÖRLERİ**Sanayinin gelişmesi:**

İmalat sanayi kilit sektör olmaya devam etmektedir. Bölge, kurşun, çinko, bakır, titanyum ve diğer metallerin üretildiği demir dışı metalürjinin merkezidir. Üretim tesislerinin modernize edilmesi planlanmakta ve uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırmak için yeni teknolojiler uygulanmaktadır.

Turizm:

Bölgenin zengin doğal ve kültürel potansiyeli dikkate alınarak küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişmesini sağlayacak ve bölge halkına verimli ve yüksek gelirli istihdam sağlayacak turizm sektörü öncelikli alanlardan biri haline gelmektedir. Bölge, Katon-Karagay Milli Parkı, Buhtarma baraj gölü, Altay Dağları ve Markakol Gölü gibi doğanın eşsiz görülecek yerleriyle ünlüdür. Bölge; el değmemiş doğası, ekoturizm, dağcılık ve yaban hayatı gözleme olanakları ile turistlerin ilgisini çekiyor.

Enerji ve çevre projeleri:

Yenilenebilir enerji kaynaklarının gelişmesi önemli bir konudur. Turgusun ve Buhtarma nehirleri üzerinde bölgenin çevre dostu kalkınmasını sağlayacak ve enerji güvenliğini artıracak birkaç su elektrik santralini inşa edilmesi planlanıyor.

Tarıma dayalı sanayi:

Tarıma elverişli koşulların olması nedeniyle bölgemizde hayvancılık ve bitkisel üretimin gelişmesine ağırlık verilmektedir. Damla ve yağmurlama sulama sistemleri gibi modern teknolojilerin uygulanması sayesinde rekolte yükselecek ve arazi kaynakları daha verimli kullanılacaktır. İhracata dayalı işlenmiş tarım ürünleri projeleri öncelikli olarak uygulanmaktadır.

Ulaştırma altyapısı:

Ulaştırma, lojistik ve yolların daha iyi olması için çalışmalar devam etmektedir. Zaysan ve Katon-Karagay ilçelerinde ulaşım koridorlarının geliştirilmesi ve havaalanlarının inşa edilmesi, ülkenin diğer bölgeleriyle lojistik bağlantıları güçlendirecek ve turizmin gelişmesini de sağlayacaktır.

Böylece, turizm potansiyelinin ortaya çıkarılması, sanayinin modernizasyonu, yeşil enerjinin gelişmesi, tarıma destek, bölgemizin öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır.

Транспортная инфраструктура:

Продолжается улучшение транспортной логистики и дорог. Развитие транспортных коридоров и строительство аэропортов в Зайсанском и Катон-Карагайском районах позволит укрепить логистические связи с другими регионами страны, а также будет способствовать развитию туризма.

Таким образом, приоритеты области направлены на раскрытие потенциала туризма, модернизацию промышленности, развитие «зелёной» энергетики, поддержку сельского хозяйства и др.

Реализация каких программ для повышения экономического и социального благосостояния предусмотрена в регионе?**Для повышения экономического и социального благосостояния региона реализуется ряд программ, в том числе:****«Ауыл Аманаты»:**

С 2023 года реализуется проект «Ауыл Аманаты», направленный на повышение доходов сельского населения через развитие предпринимательства.

В 2023 году по области выданы кредиты по 213 заявкам на 1,5 млрд тенге, из них 80% кредитов выдано на развитие животноводства, создано 235 рабочих мест.

В текущем году будут выданы кредиты сельскому населению на 1 млрд тенге по приоритетным направлениям на развитие переработки сельхозпродукции и туризма (план на 2024 год – 5,6 млрд тенге).

«Ауыл – Ел бесігі»

С 2019 года в республике реализуется проект «Ауыл – Ел бесігі», направленный на развитие социальной и инженерной инфраструктур в селах с потенциалом развития (опорных и спутниковых сел).

Всего за 2019-2023 годы в рамках проекта «Ауыл – Ел бесігі» модернизировано 116 сел, в том числе за 2023 год – 45 опорных и спутниковых сел.

На 2024 год предусмотрена реализация 82 проектов в 50 опорных и спутниковых селах на **10,4 млрд тенге** (республиканский бюджет – 4,9 млрд тенге на 12 проектов развития, местный бюджет – 5,5 млрд тенге на реализацию 70 текущих проектов).

Doğu Kazakistan eyaletinin ekonomik ve sosyal refah düzeyini yükseltmek amacıyla ne gibi programların uygulanması öngörüldü?**“Auıl Amanatı”**

Girişimciliği geliştirerek kırsal nüfusun gelirini artırmayı amaçlayan “Auıl Amanatı” (Kaz. Köy Emaneti) projesi 2023 yılından bu yana uygulanmaktadır.

Bölgemizde 2023 yılında 213 başvuru üzerine %80'i hayvancılık projeleri olmak üzere toplam 1,5 milyar tenge kredi verilmiş, 235 istihdam yaratılmıştır.

Bu yıl kırsal kesimde yaşayan halka tarım ürünlerini işlemek ve turizmi geliştirmek için toplam 1 milyar tenge kredi verilecektir (2024 planı 5,6 milyar tenge).

“Auıl - El Besiği”

Kazakistan, 2019 yılından bu yana, gelişme potansiyeli olan köylerde (referans ve uydu köyler) sosyal ve mühendislik altyapısının geliştirilmesini amaçlayan “Auıl - El Besiği” (Kaz. Köy, Halk Beşiğidir) projesini uygulamaktadır.

“Auıl - El besigi” projesi kapsamında 2019-2023 yılları arasında 45'i destek köyü ve uydu köy olmak üzere toplam 116 köy modernize edilmiştir.

2024 yılında 50 destek köyü ve uydu köyde toplam **10,4 milyar tengelik 82 projenin** uygulanması öngörülmüştür. (12 kalkınma projesi için ülke bütçesinden 4,9 milyar tenge, devam eden 70 projenin uygulanması için yerel bütçeden 5,5 milyar tenge tahsis edilmiştir.)

Ayrıca bölgede, Ulan ilçesinin 13 köyü dahil, sokaklarında hiç asfalt kaplama olmayan **79 küçük köy** (50 veya daha fazla konutu ve bir okulu olan) seçilerek **merkezi sokaklarının 120 km'sinin** 3 yıl içinde aşamalı olarak asfaltlanması (6,3 milyar tenge) ve **sokakların aydın-**

Кроме того, в области отобрано **79 малочисленных сел** (в которых имеется 50 и более дворов и школа), в которых никогда на улицах не было асфальтового покрытия (в том числе 13 сел Уланского района). Планируется поэтапно, в течение 3 лет, заасфальтировать **120 км центральных улиц** (6,3 млрд тенге) и установить там **уличное освещение** (570 млн тенге). В текущем году на ремонт улиц в 9 малочисленных селах, протяженностью 19,2 км выделено 783,4 млн тенге.

В целях обеспечения комплексного подхода по обеспечению жителей чистой водой в 117 малочисленных селах области, где ранее были установлены блочно-модульные станции очистки и раздачи воды, также поэтапно в течение 3 лет будет проведен центральный водопровод к каждому дому.

«Комфортная школа»

С 2023 года ведется реализация пилотного проекта «Комфортная школа», который направлен на ликвидацию дефицита учебных мест.

В рамках проекта «Комфортная школа» запланировано **строительство 10 школ** на 4 200 мест, из них с 2023 года ведется строительство **7 школ на 3 000 мест**, строительство **3 школ на 1 200 мест** запланировано в 2025 году.

Комфортные школы будут оснащены в соответствии со всеми современными требованиями к объектам образования, а также будут выполнять роль community-центров, где будут созданы все условия для учебы и развития детей, в том числе с особыми образовательными потребностями. Данные школы станут ресурсными центрами по привитию детям навыков к труду.

latılması (570 milyon tenge) planlanmaktadır. Bu yıl 9 küçük köyde toplam 19,2 kilometrelik sokakların onarımı için 783,4 milyon tenge tahsis edilmiştir.

Daha önce blok-modüler tipte su arıtma ve dağıtım tesislerinin kurulduğu 117 küçük köyün sakinlerine temiz su sağlanmasına kapsamlı bir yaklaşım getirmek amacıyla, 3 yıl içinde kademeli olarak her ev merkezi su boru sistemine bağlanacaktır.

“Konforlu Okul”

Ülkemizde 2023 yılından itibaren öğrenci kontenjanı sıkıntısını ortadan kaldırmayı amaçlayan “Konforlu Okul” pilot projesi uygulanmaktadır.

Eyaletimizde “Konforlu Okul” projesi çerçevesinde 2023 yılından itibaren kurulmakta olan **3 000 kişilik 7 okul** ve 2025 yılında kurulacak **1 200 kişilik 3 okul** olmak üzere 4 200 kişilik **10 okulun** inşaa edilmesi planlanmaktadır.

Konforlu okullar, eğitim kurumunun tüm modern gereksinimlere uygun olarak donatılacak ve aynı zamanda özel eğitim ihtiyaçları olanlar da dahil olmak üzere çocukların eğitimi ve gelişimi için tüm koşulların sağlanacağı toplum merkezleri olarak hizmet verecektir. Bu okullar, çocuklara iş becerilerini öğretecek birer kaynak merkezi haline gelecek.

Ayrıca, bu yıl eyalet bütçesinden tahsis edilen kaynaklarla Ust-Kamenogorsk şehrinde 600 kişilik bir okul açılmış ve 500 kişilik 2 okulun daha (300 kişilik Zaysan şehrinde ve 200 kişilik Altay ilçesinin Novaya Buhtarma köyünde) inşaatı devam etmektedir.

“Kırsal kesimde sağlık hizmetlerinin modernizasyonu”

Kırsal nüfusa verilen sağlık hizmetlerinin düzeyini yükseltmek amacıyla 2023 yılından bu yana bölgede “Kırsal Kesimde Sağlık Hizmetlerinin Modernizasyonu” adlı ulusal bir proje pilot olarak uygulanmaktadır.

Proje kapsamında 2023 yılında **17 sağlık merkezi** inşaa edildi. **Bu yıl 19'unun daha hizmete açılması planlandı.** Tüm bu merkezler gerekli tüm tıbbi ekipmanla donatılmaktadır.

“Tek Katlı Doğu” Programı ve kiralık konut inşaatı ve satın alınması mekanizmasıyla halkın konut sorunlarının çözümü

Doğu Kazakistan'da 22 700 kişi konut bekleme listesinde yer almaktadır. Vatandaşların

Кроме того, в текущем году за счет средств областного бюджета введена в эксплуатацию школа на 600 мест в г. Усть-Каменогорск, а также ведется строительство 2 школ на 500 мест (г. Зайсан на 300 мест, с. Новая Бухтарма район Алтай на 200 мест).

«Модернизация сельского здравоохранения»

В целях повышения уровня оказания медицинской помощи сельскому населению с 2023 года в области начата реализация пилотного национального проекта «Модернизация сельского здравоохранения».

В 2023 году в рамках проекта построено **17 медицинских пунктов**, в текущем году будет введено **19 объектов**. Все медицинские объекты будут оснащены всем необходимым медицинским оборудованием.

Программа «Одноэтажный Восток» и решение жилищных вопросов населения через механизм строительства и выкупа арендного жилья

В Восточном Казахстане в очереди на получение жилья состоят 22,7 тыс. человек. В рамках решения жилищных вопросов населения в текущем году **773** квартир будет предоставлено нуждающимся очередникам. Из них **437** индивидуальных домов будут построены частными застройщиками по программе «Одноэтажный Восток», где застройщик за счет собственных средств строит жилье, а государство выкупает жилье после его ввода.

Также по направлению кредитного жилья будет построено **672** квартиры. Итого за счет бюджета в текущем году будет обеспечены жильем 1 445 семей, в том числе 773 очередников.

Работа по повышению качества жизни и улучшению благосостояния жителей области продолжается.

Восточный Казахстан - край живописных природных ландшафтов. Что делается в области для развития туризма и сохранения культурно-исторического наследия?

Восточный Казахстан, благодаря природно-климатическим условиям, особенностям природного ландшафта, обилию уникальных водоемов, разнообразию флоры и

konut sorunlarına çözüm bulunması çerçevesinde bu yıl bekleme listesindeki ihtiyaç sahiplerine **773** daire sağlanacaktır. Bu konutların 437'si “Tek Katlı Doğu” programı çerçevesinde özel müteahhitler tarafından inşa edilmektedir. Program kapsamında müteahhitler projeleri kendi finansmanlarıyla inşa etmekte, devlet ise konutları inşaatın tamamlanmasının ardından satın almaktadır.

Ayrıca, kredili konut programı kapsamında **672** daire inşa edilmektedir. Sonuç olarak bekleme listesindeki 773 kişi de dahil olmak üzere toplam 1 445 aileye bu yıl devlet bütçe kaynaklarıyla inşa edilen konut verilecektir.

Bölge sakinlerinin yaşam kalitesini ve refahını artırmaya yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Doğu Kazakistan, göz alıcı doğa manzaraları olan bir diyardır. Bölgede turizmi geliştirmek, kültürel ve tarihi mirası korumak için neler yapılıyor?

Doğu Kazakistan, doğa ve iklim koşulları, manzara özellikleri, eşsiz su kaynaklarının bolluğu, flora ve fauna çeşitliliği nedeniyle yaklaşık tüm turizm türlerini geliştirme fırsatına sahiptir.

Bölgede sürekli talep gören turizm türleri aşağıdaki gibidir:

1) Buhtarma Baraj Gölü ve Sibinskiye göllerinin kıyılarında plaj turizmi;

2) Pantoterapi ve sağlık turizmi. Bu konuda lider konumunda olan bölgemizde, maral ve kızıl geyik sayısı 8 bini aşmaktadır.

3) Doğu Kazakistan'ın tarihi eserlerine ilişkin kültür ve tanıtım turizmi. Bölgede, Kazakistan'da benzeri olmayan ve Katon-Karagay ilçesinde yer alan eşsiz bir arkeolojik anıt olan Berel kurganları (Krallar Vadisi) da dahil olmak üzere 300'den fazla tarihi eser bulunmaktadır.

фауны, обладает возможностью развивать практически все виды туризма. Устойчивым спросом пользуются:

1) пляжный туризм вдоль берегов Бухтарминского водохранилища и Сибирских озер;

2) пантолечение и лечебно-оздоровительный туризм. Регион является лидером в этом направлении, поголовье маралов и оленей в области составляет более 8 тыс. голов;

3) культурно-познавательный туризм по историческим объектам Восточного Казахстана. В регионе насчитывается более 300 памятников истории, включая уникальный археологический памятник, аналогов которому нет в Казахстане – Берельские курганы (Долина царей) - расположенный в Катон-Карагайском районе;

4) горнолыжный туризм в зимнем кластере Глубоковского района и города Риддер, который по праву считается кузницей олимпийского резерва страны. Стоит отметить, что в данных районах зарегистрирована самая высокая продолжительность сохранения естественного снежного покрова по Казахстану – до 8 месяцев;

5) агро- и сельский туризм в отдаленных селах региона, богатых природой. Данное направление позволяет использовать потенциал сельских территорий, способствует занятости, развитию гастротуризма и кейтеринга на базе местных гастрономических особенностей;

6) отдельного внимания заслуживает крайне актуальное направление - экологический туризм. В области данное направление представлено 24 природоохранными зонами общенационального значения. Самыми крупными среди них являются Катон-Карагайский Государственный На-

4) Glubokovskiy ilçesinin kış turizmi kümesindeki ve ülkenin Olimpiyat sporcuları “fabrikası” olan Ridder şehrindeki kayak turizmi. Buralar, Kazakistan’da karın en uzun süre, 8 aya kadar eremediği bölgelerdir.

5) bölgenin güzel doğası olan ücra köylerinde tarımsal ve kırsal turizm. Turizmin bu türleri sayesinde, kırsal bölgelerin potansiyelinden istifade edilir, istihdam artar, gastronomi turizmi ve yerel mutfak özelliklere dayalı catering sektörünün gelişmesine ivme kazandırılır;

6) ekolojik turizm ayrı bir yere sahiptir. Bu konuda eyalet, ulusal öneme sahip 24 çevre koruma alanı ile temsil edilmektedir. Bunların arasında en büyükleri şunlardır: Katon-Karagay Devlet Ulusal Doğa Parkı, UNESCO kültürel miras listesinde yer alan Markakol Doğa Koruma Rezervi ve Batı Altay Rezervi. Bugünlerde ülkenin dikkati Doğu Kazakistan ve potansiyelinin üzerindedir.

Turizm sektörüne **yatırımları çekmek** ve bölgedeki konaklama yeri sayısını artırmak amacıyla çalışmalar hızla devam etmektedir. Bu çerçevede Katon-Karagay ilçesinde 4 yıldızlı bir otelin inşa edilmesi planlanmakta ve inşaat sürecinin önümüzdeki yıl başlaması beklenmektedir. Bunun yanı sıra, 2 ve 3 yıldızlı oteller ile konuklarının yapımı da gündemdedir.

Yolların durumu ve ulaştırma altyapısını kapsayan **turizm lojistiği** turizm sektörü için büyük önem arz etmektedir. Cumhurbaşkanımızın 2 Eylül’de yaptığı Ulusa Sesleniş’ine uygun olarak Kazakistan Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı ile birlikte bölgenin Katon-Karagay ve Zaysan ilçelerinde **havaalanı inşaatı** için arazi seçildi. Ayrıca turizm lojistiğinin geliştirilmesinde temel önceliklerden biri olan **konforlu ve modern bir yol üstü yemek ve dinlenme durakları ağının** oluşturulması üzerinde çalışıyoruz.

Bölgeye turistleri çekmek amacıyla geçen yıl 25 Kasım’da “Şıgıs Salburını 2023” (Kaz. Doğu Ayrı) festivali düzenlendi. Bu yıl ayrıca “Altay Fest - Ascent” yürüyüş etkinliği (18 Mayıs) ve “Şıgıs Salburını 2024” festivali (12 Ekim) gerçekleştirildi. Bu etkinliklerin düzenlenmesinde hedef, milli kültürü yaygınlaştırmak ve Kazak geleneklerini devam ettirmektir.

Ayrıca, turistler için gerekli tüm bilgilerin yer aldığı VISITEAST.KZ web sitesi ve mobil uygulaması sürekli olarak güncellenmekte ve 4 dilde rehber kitabı, broşür vb. yayınlar basılıp dağıtılmaktadır.

циональный природный парк и Маркакольский природный заповедник, входящие в перечень объектов культурного наследия ЮНЕСКО, а также заповедник Западного Алтая. Все внимание республики сегодня сосредоточено на Восточном Казахстане и его потенциалах.

Ведется работа по **привлечению инвестиций** в туристическую отрасль и тем самым повышению номерного фонда. Так, в Катон-Карагайском районе планируется строительство 4-х звездочного отеля, строительные работы будут начаты в следующем году. Имеются планы по строительству 2-х, 3-х звездочных отелей и гостевых домов.

Особое значение для данной сферы имеет **логистика туризма**, что включает в себя состояние дорог и транспортную инфраструктуру. В соответствии с Посланием Главы Государства от 2 сентября т.г. совместно с Министерством транспорта РК определены локации для **строительства аэропортов** в Катон-Карагайском и Зайсанском районах области. Также мы работаем над созданием **комфортной и современной сети придорожного сервиса**, что является одним из ключевых приоритетов при улучшении логистики туризма.

В целях привлечения туристов в регион 25 ноября прошлого года проведен фестиваль «Шыгыс Салбурыны 2023». В текущем году состоялись хайкинг-мероприятие «Altai Fest - Восхождение» (18 мая т.г.) и фестиваль «Шыгыс Салбурыны 2024» (12 октября т.г.). Эти мероприятия призваны популяризировать национальную культуру и сохранить традиции казахов.

Кроме того, на постоянной основе обновляется сайт и мобильное приложение VISITEAST.KZ, где размещена вся необходимая информация для туриста, а также распространяется полиграфическая раздаточная продукция на 4 языках – путеводители, брошюры и т.д.

Немаловажная роль в популяризации богатого историко-культурного наследия народов региона принадлежит музеям, благодаря которым посетители имеют прекрасную возможность познакомиться с традициями, культурой и бытом земляков. Одним из любимых мест для жителей и гостей города является левобережный комплекс, открытый в 2010 г. и ставший визитной карточкой Усть-Каменогорска. Здесь располо-

Бölgede yaşayan etnik grupların zengin tarihi ve kültürel mirasının yaygınlaştırılmasında önemli bir rol, ziyaretçilerin yerdeşlerinin geleneklerini, kültürlerini ve yaşamlarını tanımak için mükemmel bir fırsata sahip oldukları müzelere aittir. Şehir sakinleri ve misafirleri için en gözde yerlerden biri, 2010 yılında açılan ve Ust-Kamenogorsk’un simgesi haline gelen Sol Yaka Tesisleri’dir. Burada, XIX.-XX. yüzyılların farklı halklarının konutlarının yan yana bulunduğu bir cadde olan etnik köy (veya diğer adıyla müze) bulunmaktadır. Etnik köyün temel amacı, bölge topraklarında yaşayan etnik grupların yaşamlarını, gelenek ve göreneklerini göstermektir.

Her yıl yakın ve uzak ülkelerden 350 000’den fazla kişi bu müzeyi ziyaret etmektedir. Müze tarafından düzenlenen halk etkinlikleri arasında en popüler olanları “Müzedeki Bir Gece” etkinliği, Nevruz, Maslenitsa (Krep Bayramı), Kumizmurındık, Jarapazan ve Ivan Kupala bayramları, el sanatları ustalık dersleri, fuarlar ve festivallerdir. 2024 yılında burada “Doğu Hatırası - 2024” adlı eyalet el sanatları yaratıcılık festivali ve XXII. “Belovodye” Rus geleneksel folklor festivali düzenlendi.

Doğu Kazakistan sadece doğası değil, aynı zamanda tarihi ve kültürel eserleriyle de benzeri olmayan bir bölgedir. Bölge topraklarında 8’i ulusal, 323’ü yerel öneme sahip olmak üzere 331 tarihi ve kültürel anıt bulunmaktadır.

Bölgenin tarihi ve kültürel mirasının korunması, restorasyonu, incelenmesi ve etkin kullanımını sağlamak amacıyla, tescil, belgelendirme, onarım ve restorasyon çalışmaları, arkeolojik alanların belirlenmesi, arkeolojik araştırmalar ve kültürel miras alanlarının tanıtımı gibi çalışmalar yürütülmektedir.

жена этнодеревня, представляющая собой улицу, на которой по соседству расположены усадьбы разных народов времен XIX-XX веков. Главная цель этнодеревни - показать быт, обычаи, традиции народов, проживающих на территории области.

Ежегодно этот музей-заповедник посещают более 350 000 человек из ближнего и дальнего зарубежья. Наиболее популярными являются народные праздники, проводимые музеем-заповедником, в том числе акция «Ночь в музее», Наурыз, Масленица, Құмызмұрындық, Жарапазан, Ивана Купала, ремесленные мастер-классы, ярмарки и фестивали. В 2024 г. были проведены областной фестиваль ремесленного творчества «Сувенир Востока - 2024» и XXII фестиваль русского традиционного фольклора «Беловодье».

Восточный Казахстан уникален не только своей природой, но и своими историческими и культурными ценностями. На территории области насчитывается 331 памятник истории и культуры, в том числе 8 республиканского значения, 323 местного значения.

С целью обеспечения сохранности, восстановления, изучения и эффективного использования историко-культурного наследия области проводится комплекс мероприятий, в том числе учет, паспортизация, ремонтно-реставрационные работы, выявление археологических объектов, археологические исследования и популяризация объектов культурного наследия.

Археологические находки с некропелей Берел, Шиликты, комплекса Акбауыр подтверждают высокий уровень развития цивилизации оседло-земледельческой и кочевой культур древних племен, населявших территорию региона.

С 2016 года в рамках Программы развития научно-исследовательских работ в сфере

visiteast.kz

Akbaуір Аніті, Berel ve Шиликті nekropollerinde bulunan arkeolojik buluntular bölge topraklarında yaşayan, yerleşik ve göçebe kültürlerine sahip kadim kabilelerin yüksek uygarlık düzeyinde olduklarını kanıtlamaktadır.

2016 yılından bu yana Doğu Kazakistan bölgesinde Arkeoloji Alanındaki Araştırma Çalışmalarını Geliştirme Programı çerçevesinde her yıl arkeolojik araştırmalar yapılmakta ve bunların sonuçları Kazakistan ve yabancı ülkelerin arkeologları, türkologları, büyük bilim merkezleri temsilcileri, kültür ve tarih uzmanlarının katılımıyla "Altay - Türk Dünyasının Altın Beşiği" Uluslararası Uygulamalı Bilimler Konferansı'nda sunulmaktadır.

En iyi arkeolojik buluntular "Büyük Bozkırın Altını" sergisinde yer almış ve Rusya, Türkiye ve İngiltere'de bilim adamlarına ve geniş dünya kamuoyuna sunulmuştur. Sergilerin amacı, Büyük Bozkır'ın geçmişi hakkında gerçek bir bilgi hazinesi olan kadim sanatın eserlerini sergilemek, dünya toplumuna Kazakistan'ın tarihi geçmişinin büyüklüğünü ve muazzam potansiyelini göstermektir.

Bölgede yatırımcılara genel olarak ne gibi fırsatlar tanınıyor? Yabancı girişimciler için hangi alanlar caziptir? Yakın gelecekte hayata geçirilmesi planlanan projelerden bahsedersiniz?

Doğu Kazakistan, ülkenin gelişmiş bir sanayi bölgesidir. Doğal kaynaklarla zengin, Kazakistan'ın demir dışı metal rezervlerinin büyük bir kısmına sahiptir. Bölge ekonomisinin başlıca dalı olan demir dışı metalürji, bölgemizin endüstriyel potansiyelinin yaklaşık %63'ünü oluşturmaktadır.

Bölgede, ülkenin işlenmemiş çinko üretiminin yaklaşık %100'ü ve rafine edilmiş gümüş üretiminin %70'i yoğunlaşmıştır. 70'ten fazla sanayi kuruluşu bulunmakta olup, bunların %80'i imalat işletmeleridir.

Dünyada sadece 3 berilyum ve 5 tantal üretim tesisi bulunmaktadır, bunlardan biri Ulbinskiy Metalürji Fabrikası'dır. BDT ülkelerinde tantal ürünlerini üreten tek işletmedir ve aynı zamanda nükleer enerji santralleri için yılda 200 ton uranyum kapasitesiyle benzersiz bir uranyum yakıtı üretimine sahiptir. Tüm ürünleri Çin pazarına ihraç edilmekte olan bu proje, atom sanayisinde Kazakistan ve Çin'in önde gelen uluslararası şirketleri arasındaki başarılı işbirliğinin iyi bir örneğidir.

Ayrıca bölgede iki büyük işletme daha bulunmaktadır: Kazinc LLP ve Ust-Kamenogorsk

археологии в Восточно-Казахстанской области ежегодно проводятся археологические исследования, итоги которых презентуются на Международной научно-практической конференции «Алтай - золотая колыбель тюркского мира» с участием ученых археологов, тюркологов, представителей крупных научных центров, специалистов в области культуры и истории Казахстана и зарубежных стран.

Лучшие археологические находки вошли в экспозицию выставки «Золото Великой Степи» и были представлены учёным и широкой мировой общественности в России, Турции и Великобритании. Цель выставок - представить шедевры древнего искусства, являющиеся подлинной сокровищницей информации о прошлом Великой Степи, показать мировому сообществу величие и огромный потенциал исторического прошлого Казахстана.

Какие возможности существуют для инвесторов в регионе в целом? Какие сферы привлекательны для иностранного бизнеса? Осуществление каких проектов планируется в ближайшем будущем?

Восточный Казахстан - развитый индустриальный регион страны, который богат природными ресурсами и обладает большей частью цветной металлургии Казахстана. На базовую отрасль экономики - цветную металлургию - приходится около 63% промышленного потенциала области.

В области сосредоточено почти 100% производства необработанного цинка и 70% производства аффинированного серебра страны.

В регионе расположено более 70 промышленных предприятий, из которых 80% - обрабатывающей промышленности.

В мире действуют всего 3 бериллиевых и 5 танталовых производств, одним из них является Ульбинский металлургический завод. Это единственное предприятие в странах СНГ, которое выпускает танталовую продукцию, а также имеет уникальное производство уранового топлива для атомных электростанций, мощностью 200 тонн урана в год, вся продукция которой экспортируется на рынок Китая. Проект является хорошим примером успешной кооперации ведущих международных компаний Казахстана и Китая в атомной промышленности.

Titanium-Magnesium Fabrikası A.Ş. Kazinc LLP büyük bir entegre çinko, bakır, değerli metaller ve kurşun üreticisidir. Ust-Kamenogorsk Titanium-Magnesium Fabrikası ise havacılık sanayii ve diğer sektörlerde kullanılmak üzere titanyum sünger, titanyum külçe ve magnezyum üretmektedir. Kazakistan'ın dünya titanyum pazarındaki payı yaklaşık %20'dir.

Bölgemizde ayrıca 10 milyon ton çinko, 6 milyon ton titanyum, 3 milyon ton kurşun, 75 bin ton lityum, 9 bin ton gümüş, 2 bin ton tantal ve 255 ton altın rezervi bulunmaktadır.

6 polimetal, 5 altın, 9 nadir metal ve 2 kömür maden yatağı henüz işlenmemiştir.

Bölge ekonomisinin kilit sektörlerinden biri olan tarıma dayalı sanayi, bitkicilik, hayvancılık ve imalat sanayinde üretim ve ihracatta büyük bir potansiyele sahiptir.

https://dknews.kz

Farklı toprak ve iklim tiplerinin olması ve sulanan arazilerin potansiyeli dikkate alındığında, ayçiçeği, kolza, dane mısır, keten ve yem bitkileri gibi son derece kârlı ve ihraç edilebilir ürünleri yetiştirme imkânı mevcuttur. Bunun sayesinde bitkisel ürün ihracatının daha da gelişmesinin yanı sıra yem rezervi artabilir, süt, et ve kümes hayvancılığının gelişmesine ivme kazandırılacaktır.

Doğu Kazakistan yağlı tohumları işlemek için yeterli kapasiteye sahiptir. Bölge, yağlı tohum işleme hacmini 900 bin tona, bitkisel yağ ihracatını 2 katına çıkarmaktadır.

Doğu Kazakistan eyaletinde yatırımlar için cazip, önü açık sektörleri şöyle sıralayabiliriz:

- İmalat sanayi (ısı yalıtım malzemeleri, armatür üretimi);
- Madencilik (altın, nadir toprak metalleri, demir cevherleri ve diğer değerli metallerin çıkarılması);
- Kimya ve tekstil sanayii (kimyasal ürün üretimi: uranyum, patlayıcılar, berilyum, yakıt madenleri vs.; tekstil ürünleri: giyim, iş elbisesi);

Кроме этого, в области есть еще два крупнейших предприятия: ТОО «Казцинк» и АО «Усть-Каменогорский титано-магние-вый комбинат». ТОО «Казцинк» является крупным интегрированным производителем цинка, меди, драгоценных металлов и свинца. АО «Усть-Каменогорский титано-магние-вый комбинат» производит титановую губку, титановые слитки и магний для использования в авиационной промышленности и других отраслях. Доля казахстанского титана на мировом рынке составляет около 20%.

Помимо этого, на территории области сосредоточены запасы цинка - 10 млн тонн, 6 млн тонн титана, 3 млн тонн свинца, 75 тыс. тонн лития, 9 тыс. тонн серебра, 2 тыс. тонн тантала, 255 тонн золота.

В резерве (свободные от недропользования) по области числятся 6 месторождений полиметаллов, 5 месторождений золота, 9 месторождений редких металлов и 2 месторождения угля.

Агропромышленный комплекс является одним из ключевых секторов экономики региона и имеет огромный потенциал производства и экспорта продукции растениеводства, животноводства и перерабатывающей промышленности.

<https://sputnik.kz>

С учетом наличия различных земель сельскохозяйственных и почвенно-климатических зон, а также задействования потенциала орошаемых земель имеется возможность возделывать высокорентабельные и экспортноориентированные культуры, такие как подсолнечник, рапс, кукуруза на зерно, лен и кормовые культуры. Это позволит в дальнейшем развивать экспорт продукции растениеводства, а также укреплять кормовую базу, развивать молочное и мясное животноводство, птицеводство.

- тарима dayalı sanayi:
  - mandıra inşası;
  - et ve süt ürünlerini işleme tesislerinin inşası;
  - bitkisel üretim;
  - yağ üretimi;
  - balık yetiştiriciliği;
  - patates işleme (nişasta üretimi);
  - tahıl üretimi;
  - yem üretimi;
  - tahıl işleme;
- arazi sulama teknolojilerinin uygulanması;
- inşaat malzemeleri üretimi vs. (tuğla, çimento, köpük blok, kum blok, betonarme ürünler vs.);
- ahşap sanayii (OSB levhaları, sunta levhaları, kontrplak vb. üretimi).

Doğu Kazakistan, yatırım cazibesi ve ekonomik faaliyetlerin çeşitli alanlarında artan karşılıklı işbirliğine olan açıklığı gibi faktörlerle her açıdan benzersiz bir bölgedir.

2024 yılı sonuna kadar 45,9 milyar tenge değerinde ve 478 istihdam yaratacak 5'i imalat sanayi, 2'si ticaret, 2'si turizm ve 1'i sağlık sektörlerinde olmak üzere aşağıdaki 10 yatırım projesinin faaliyete geçirilmesi planlanmıştır:

1) "Narın-Sauda-OPT" LLP tarafından "Altay" toptan satış ve dağıtım merkezi inşaatı (2. aşama);

2) SACOTA Corporation LLP tarafından iki katlı Maxi Mall alışveriş ve eğlence merkezi ve idari binası inşaatı (Ust-Kamenogorsk);

3) Baur Gold LLP tarafından altın cevheri yıllık üretimini 800 bin tondan 1 milyon tona çıkarmak ve bu cevherleri daha sonra Sekisovka köyündeki (Glubokovskiy ilçesi) Altyn MM LLP tesislerinde işlemek amacıyla Baur Gold'un mevcut işletmesinin modernizasyonu;

4) Kazzinc LLP tarafından "Altay" Zenginleştirme Fabrikası'nın modernizasyonu. Maleyevskoe yatağı";

5) KFK MedService Plus LLP tarafından ticaret ve üretim merkezi inşaatı;

6) Şaymardanov R.K. bireysel girişim şirketi tarafından Ridder şehrinde "BearLog" rekreasyon merkezi inşaatı;

7) "KAZMETALEXPORT" LLP tarafından Ust-Kamenogorsk'ta demir dışı hurda işleme tesisi inşaatı;

8) Leninogorsk Brewery "Ridder" LLP tarafından Ridder şehrinde restoran ve kafesi olan otel inşaatı;

Восточный Казахстан обладает достаточным количеством мощностей по переработке масличных культур. Область увеличивает объем переработки маслосемян до 900 тыс. тонн, экспорт растительных масел в 2 раза.

Перспективные направления для инвестирования в ВКО:

- обрабатывающая промышленность (производство теплоизоляционных материалов, производство арматуры);
- горнодобывающая промышленность (добыча золота, редкоземельных металлов, железных руд и других драгоценных металлов);
- химическая и текстильная промышленность (производство химической продукции (уран, взрывчатые вещества, бериллий, тепловыделяющие элементы и др.), текстильной продукции (одежда, спецодежда);
- агропромышленный комплекс:
  - строительство молочно-товарных ферм;
  - строительство комплексов по переработке мяса и молочной продукции;
  - растениеводство;
  - производство масла;
  - выращивание рыбы;
  - переработка картофеля (производство крахмала);
  - производство крупяных изделий;
  - производство кормов;
  - переработка зерна;
  - внедрение технологий орошения земель;
- производство строительных материалов и пр. (производство кирпича, цемента, пеноблоков, пескоблоков, железобетонных изделий и др.);
- деревообрабатывающая промышленность (производство OSB плит, ДСП плит, фанеры и др.).

Восточный Казахстан – уникальный регион во всех отношениях, в том числе и в инвестиционной привлекательности и повышенной заинтересованности к взаимному сотрудничеству во многих сферах экономической деятельности.

До конца 2024 года запланирован ввод в эксплуатацию 10 инвестиционных проектов на 45,9 млрд тенге, с созданием 478 рабочих мест, из которых 5 проектов обрабатывающей промышленности, 2 проекта сферы торговли, 2 проекта туризма и 1 проект здравоохранения;

9) "UK JBI" LLP tarafından betonarme ürünleri üretim tesisi inşaatı;

10) "MUZTAU GROUP" LLP ("UK Trubtekh" LLP) tarafından polietilen boru üretim fabrikası inşaatı.

Yabancı ve özellikle de Türk yatırımcılar tarafından gerçekleştirilen veya gerçekleştirilmekte olan projeler hakkında neler söyleyebilirsiniz? Bunların bölgenin kalkınmasına katkısı nedir?

Bu yıl Ust-Kamenogorsk şehrinde "KAZMETALEXPORT" LLP'nin "Demir Dışı Hurda İşleme Tesisi İnşaatı" projesi uygulanmaktadır. 1,5 milyar tenge yatırımla yapılacak proje kapsamında, 50 kişiye istihdam sağlanması söz konusudur. Proje yatırımcısı, Türkiye vatandaşı İsmail Baltaş. Proje için atıl üretim tesisi satın alınmış ve gerekli ekipman temin edilmiştir. Şu anda ekipmanları ayarlama ve devreye alma çalışmaları devam etmektedir. Tesisin 2024 yılı sonunda işleme açılması planlanıyor.

<https://img.kapital.kz/>

1) ТОО «Нарын-Сауда-ОПТ» - «Строительство оптово-распределительного центра «Алтай» (2 этап);

2) ТОО «САКОТА Корпорейшн» - «Строительство двухэтажного торгово-развлекательного центра и административного комплекса «Maxi Mall» (г. Усть-Каменогорск);

3) ДТОО «Baur Gold» - «Модернизация на действующем предприятии ДТОО «Baur Gold» (с. Секисовка) с целью увеличения добычи золотосодержащих руд с 800 тыс. до 1 млн тонн в год и дальнейшей переработки на ТОО «Altyn MM» (с. Секисовка) (Глубоковский район);

4) ТОО «Казцинк» - «Модернизация существующего производства обогатительной фабрики ГОК «Алтай». Малеевское месторождение»;

5) ТОО «КФК МедСервис Плюс» - «Строительство торгово-производственного комплекса»;

6) ИП Шаймарданов Р.К. - «Строительство базы отдыха «BearLog» (г. Риддер);

7) ТОО «KAZMETALEXPORT» - «Строительство завода по переработке цветного лома» (г. Усть-Каменогорск);

8) ТОО «Лениногорский пивоваренный завод «Риддер» - «Строительство гостиничного комплекса с рестораном и кофейней» (г. Риддер);

9) ТОО «УК ЖБИ» - «Строительство завода по производству ЖБИ»;

10) ТОО «МУЗТАУ ГРУПП» (ТОО «УК Трубтех») - «Завод по изготовлению полиэтиленовых труб».

Что вы можете рассказать о проектах, реализованных или реализуемых иностранными, и, в частности, турецкими инвесторами в регионе? Каков их вклад в развитие области?

Если говорить о проектах турецких инвесторов в регионе, то среди них можно отметить проект «Строительство завода по переработке цветного лома» ТОО «KAZMETALEXPORT», который реализуется в текущем году в г. Усть-Каменогорск. Объем инвестиций составляет 1,5 млрд тенге с созданием 50-ти рабочих мест. Инвестор: гражданин Турции Балкаш Исмаил. Для реализации проекта выкуплена производственная база, приобретено оборудование. Ведутся пусконаладочные работы. Ввод – конец 2024 г. ■

Ответы предоставлены акиматом Восточно-Казахстанской области.
Yanıtlar, Doğu Kazakistan Eyalet Valiliği tarafından verilmiştir.

POWER YOUR FUTURE

Дизельные и Газопоршневые генераторные установки

AKSA

ТОО "АКСА Казахстан ЛТД"

📍 Проспект Суюнбая, 89А,
г. Алматы 050000 Казахстан
☎ +7701 071 4949

ТОО "АКСА Казахстан ЛТД"

📍 г. Атырау, Уральское шоссе,
Северная промзона № 48
☎ +7 701 071 44 49

🌐 www.aksakz.kz

✉ info@aksakz.kz

🌐 Aksa Power Generation Central Asia

KGIR-2024: КОНСТРУКТИВНЫЙ ДИАЛОГ С БИЗНЕСОМ

İŞ DÜNYASIYLA YAPICI DİYALOG

1 ноября 2024 года в столице Казахстана г. Астана состоялась VII Казахстанский круглый стол по глобальным инвестициям KGIR-2024.

KGIR-2024 – ключевое инвестиционное событие в Республике Казахстан, которое с 2017 г. ежегодно проходит под руководством Премьер-министра страны – с участием свыше 500 представителей бизнеса, включая глав ведущих международных и казахстанских компаний в сферах сельского хозяйства, пищевой промышленности, энергетической и горнодобывающей отраслей, финансового сектора, также представителей отечественного предпринимательства, инвесторов.

1 Kasım 2024 tarihinde Kazakistan'ın başkenti Astana, Kazakistan Cumhuriyeti Başbakanı başkanlığında 2017 yılından bu yana her yıl düzenlenen ve bu yıl tarım, gıda, enerji, madencilik, finans gibi sektörlerde önde gelen Kazak ve uluslararası şirketlerin yanı sıra yerel girişimci ve yatırımcılar olmak üzere iş dünyasının 500'den fazla temsilcisini biraraya getiren VII. Kazakhstan Global Investment Roundtable KGIR-2024'e ev sahipliği yaptı.

В качестве специально приглашенных гостей на мероприятии присутствовали Председатель Совета правления Ассоциации турецких и казахстанских бизнесменов (ТУКИБ) Аббас Шахин и члены Совета правления.

Пленарная сессия была посвящена теме «Глобальные инвестиционные тенденции: видение будущего».

Премьер-министр Олжас Бектенов, выступая на открытии KGIR, отметил, что круглый стол нацелен на выстраивание тесного диалога с бизнес-сообществом.

Правительством Казахстана во исполнение поручения Главы государства ведется системная работа по формированию благоприятного инвестиционного климата. На сегодня в стране функционируют 14 специальных экономических зон, где для инвесторов предусмотрены налоговые и таможенные преференции, упрощена процедура найма иностранной рабочей силы, снижаются административные барьеры для бизнеса. Для оперативного решения вопросов предпринимателей на постоянной основе работает Инвестиционный штаб при Правительстве. Запускается механизм «Зеленого коридора», или Fast-track, ускоряющий прохождение разрешительных процедур для приоритетных инвестиционных проектов. Созданы условия для обеспечения максимальной защиты прав и интересов отечественных и иностранных инвесторов. Так, зарубежному бизнесу предоставлена возможность выбора между английским правом в МФЦА и национальной правовой системой.

Премьер-министр подчеркнул, что важным приоритетом для страны является развитие промышленности, и призвал иностранные компании к более тесному партнерству с казахстанским бизнес-сообществом.

«Правительство Казахстана приложит все усилия для поддержания стабильного и предсказуемого инвестиционного климата. Отечественные компании, работая в цепочке поставок с крупными инвесторами, перенимают опыт и повышают стандарты качества. Крупные инвестпроекты мультипликативно влияют на развитие пояса МСБ, способствуя формированию диверсифицированной эко-

Foruma özel davetiye üzerine Türk-Kazak İş İnsanları Birliği (TÜKİB) Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin ve Yönetim Kurulu Üyeleri katıldı.

KGIR-2024'ün genel oturumu, “Küresel Yatırım Trendleri: Gelecek Vizyonu” temasıyla gerçekleşti.

Kazakistan Başbakanı Oljas Bektenov, açılış konuşmasında yuvarlak masanın iş dünyası ile daha yakın bir diyalog amaçladığını belirterek Kazak Hükümetinin Cumhurbaşkanının talimatları doğrultusunda elverişli bir yatırım ortamı sağlamak amacıyla planlı çalışmalar yürüttüğünü ifade etti. Bugünlerde ülkede yatırımcılara vergi ve gümrük kolaylıklarının sağlandığı, yabancı işgücü çalıştırma sürecinin kolaylaştırıldığı, idari engellerin asgariye indirildiği 14 özel ekonomik bölge faaliyet göstermektedir. Ayrıca, yatırımcı sorunlarına hızlı çözüm bulmak için Başbakanlık nezdinde Yatırım Masası daimi olarak çalışmakta olup, öncelikli projelerin izin süreçleri “Yeşil Koridor” (Fast-track) mekanizmasıyla hızlandırılmaktadır. Yerli ve yabancı yatırımcıların hak ve menfaatlerini korumak amacıyla gerekli koşullar sağlanmıştır. Yabancı iş insanlarına Astana Uluslararası Finans Merkezi AIFC’de uygulanan İngiliz hukuku ile ulusal hukuk sistemi arasında tercih hakkı tanınmıştır.

Başbakan Bektenov, ülkenin sanayileşme hedeflerine vurgu yaparak, yabancı yatırımcıları Kazak iş dünyasıyla daha sıkı iş birliğine çağırdı. Oljas Bektenov, “Kazakistan Hükümeti istikrarlı ve öngörülebilir bir yatırım ortamının devam etmesi için her türlü çabayı gösterecektir. Büyük yatırımcılarla tedarik zincirinde çalışan yerli şirketler deneyim kazanıyor ve kalite standartlarını yükseltiyor. Büyük yatırım projeleri, KOBİ kuşağının gelişimi üzerinde çarpan etkisi yaratarak çeşitlendirilmiş bir ekonomik ekosistemin oluşumuna katkıda bulunmaktadır. Kazakistan’da yabancı üretim tesisleri geliştikçe, ürünlerde yerli içeriğin de artmasını sağlamaya çalışıyoruz. Kazak kadronun desteklenmesine ayrı bir önem verilmektedir. Yabancı yatırımcıların her düzeyde yerel uzmanları aktif olarak işe almalarını memnuniyetle karşılıyor ve teşvik ediyoruz.” şeklinde konuştu.

номической экосистемы. Мы стремимся к тому, чтобы с развитием иностранных производств в Казахстане росла и доля казахстанского содержания в продукции. Особое внимание уделяется поддержке казахстанских кадров. Мы приветствуем и содействуем тому, чтобы иностранные инвесторы активно нанимали местных специалистов на всех уровнях», – отметил Олжас Бектенов.

В рамках программы KGIR-2024 прошли пленарная и две панельные сессии, на которых выступили Заместитель Премьер-министра РК Канат Бозумбаев, Министр промышленности и строительства РК Канат Шарлапаев, Заместитель Министра иностранных дел РК Алибек Куантыров, Председатель Комитета по инвестициям Министерства иностранных дел РК Габидулла Оспанкулов, Председатель Правления АО «НК «KAZAKH INVEST» Ержан Елекеев и др.

Министр промышленности и строительства РК Канат Шарлапаев в своем выступлении подчеркнул, что на сегодняшний день Казахстан уверенно занимает место на международной инвестиционной арене как одна из самых привлекательных и стратегически значимых площадок для инвесторов.

«Во многом это обусловлено нашим уникальным географическим положением на перекрестке Востока и Запада, открывающим огромные возможности. Наша страна служит мостом между крупнейшими мировыми рынками, обеспечивая выход в Европу, Китай и другие динамично развивающиеся регионы. Этот фактор делает нас важнейшим хабом в системе международной торговли и позволяет инвесторам использовать Казахстан как площадку для выхода на перспективные рынки Евразии», – сказал К.Шарлапаев.

Сектор промышленного производства Казахстана быстро растет, уделяя особое внимание диверсификации и устойчиво-

му росту. Этот сектор обеспечивает около 29% ВВП и более 19% занятости. Казахстан активно привлекает инвестиции в производство высокотехнологичной продукции, в частности в машиностроение, IT-сектор, электронику и пищевую промышленность.

За 9 месяцев текущего года рост промышленности достиг 4,8% (17,1 трлн тенге). Казахстан готов поддержать инвесторов налоговыми льготами и преференциями для создания новых производств, особенно ориентированных на экспорт. Развитие ответственного производственного потенциала позволит снизить зависимость от импорта и обеспечить сильные позиции на рынках Центральной Азии и за ее пределами.

Строительная отрасль Казахстана также предлагает широкие возможности для международных инвесторов. Рост жилищного и коммерческого строительства требует развития инфраструктуры, что делает этот сектор очень привлекательным. «Мы намерены создать еще более благоприятные условия для компаний, занимающихся строительными проектами, развитием транспортных маршрутов, строительством логистических и производственных центров», – сказал министр.

В этом направлении Казахстан стремится упростить процессы получения разрешений и сделать инфраструктуру более доступной и надежной для всех заинтересованных сторон. «Наша страна богата природными ресурсами, которые уже сейчас привлекают значительные инвестиции в металлургию и горнодобывающую промышленность. В то же время Казахстан активно развивает несырьевые сектора от ИТ и транспорта до сельского хозяйства и зеленой энергетики. Мы привержены устойчивому развитию и приветствуем инвестиции в проекты, которые способствуют сокращению выбросов углерода и повышают энергоэффективность», – подчеркнул К.Шарлапаев.

В ходе своего выступления заместитель министра иностранных дел Алибек Куантыров презентовал участникам информацию об инвестиционном климате Казахстана: «Казахстан уверенно движется по пути инноваций и новых подходов к экономическому развитию, стремясь обеспечить устойчивый рост и привлечение капитала. Сегодняшнее подписание 32 соглашений на сумму \$7 млрд — яркое тому подтверждение. По данным ЮНКТАД, Казахстан продолжает

му росту. Этот сектор обеспечивает около 29% ВВП и более 19% занятости. Казахстан активно привлекает инвестиции в производство высокотехнологичной продукции, в частности в машиностроение, IT-сектор, электронику и пищевую промышленность.

За 9 месяцев текущего года рост промышленности достиг 4,8% (17,1 трлн тенге). Казахстан готов поддержать инвесторов налоговыми льготами и преференциями для создания новых производств, особенно ориентированных на экспорт. Развитие ответственного производственного потенциала позволит снизить зависимость от импорта и обеспечить сильные позиции на рынках Центральной Азии и за ее пределами.

«Bu durum büyük ölçüde Doğu ve Batı'nın kesişiminde bulunan Kazakistan'ın muazzam fırsatlara kapı açan eşsiz coğrafi konumundan kaynaklanıyor. Dünyanın en büyük pazarları arasında bir köprü görevi üstlenen ülkemiz, Avrupa, Çin ve diğer dinamik bir şekilde gelişen bölgelere çıkış sağlamaktadır. Bu faktör, bizi uluslararası ticaret sisteminde en önemli merkezlerden biri haline getirmekte ve yatırımcıların Kazakistan'ı Avrasya'daki öne açık pazarlarına girmek için bir platform olarak kullanmalarına olanak tanımaktadır.»

Bakana göre, Kazakistan'ın sanayi imalat sektörü, çeşitlendirme ve sürdürülebilir büyümeye odaklanarak hızla büyümektedir. Sektör, GSYİH'nin yaklaşık %29'unu ve istihdamın %19'undan fazlasını oluşturmaktadır. Kazakistan, makina sanayi, IT sektörü, elektronik ve gıda sanayi dahil yüksek teknoloji ürünlerin üretimine aktif olarak yatırım çekmektedir.

Bu yılın ilk 9 ayında sanayi sektöründeki büyüme %4,8'e (17,1 trilyon tenge) ulaştı. Kazakistan, özellikle ihracata yönelik yeni üretim tesislerinin kurulması için yatırımcıları vergi kolaylıkları ve teşviklerle desteklemeye hazır. Yerli üretim potansiyelinin gelişmesiyle ithalata bağımlılık azalacak ve Orta Asya ile ötesindeki pazarlarda güçlü bir konum sağlayacaktır.

Kazakistan'ın inşaat sektörü de uluslararası yatırımcılara geniş imkanlar sunmaktadır. Konut ve ticari inşaat sektöründeki büyüme, bu sektörü cazip kılan altyapının geliştirilmesini gerektirmektedir. Bakan Şarlapayev, «İnşaat projeleri, taşıma rotalarının geliştirilmesi, lojistik ve üretim merkezlerinin inşası ile uğraşan şirketler için daha elverişli koşullar sağlamayı amaçlıyoruz.» dedi.

Bu doğrultuda, Kazakistan, izin süreçlerini basitleştirmeyi ve altyapıyı tüm ilgili taraflar için

daha da erişilebilir ve güvenilir hale getirmeyi hedeflemektedir.

Kanat Şarlapayev, «Ülkemiz, metalürji ve madencilik alanlarına önemli miktarda yatırım çeken doğal kaynaklarla zengin bir ülkedir. Aynı zamanda Kazakistan, bilişim ve ulaşımdan tarım ve yeşil enerjiye kadar hammadde dışı sektörleri de aktif bir şekilde geliştirmektedir. Sürdürülebilir kalkınma konusunda kararlıyız ve karbon emisyonlarını azaltacak ve enerji etkinliğini arttıracak projelere yatırım yapılmasını memnuniyetle karşılıyoruz.» diye sözünü tamamladı.

Katılımcılara Kazakistan'ın yatırım ortamı hakkında bilgi veren Dışişleri Bakan Yardımcısı Alibek Kuantyrov,

«Kazakistan, sürdürülebilir büyümeyi sağlamak ve sermaye çekmek amacıyla inovasyon ve ekonomik kalkınmada yeni yaklaşımlara doğru emin adımlarla ilerliyor. Bugün 7 milyar dolar değerinde 32 anlaşmanın imzalanması bunun canlı bir kanıtıdır. UNCTAD'a göre Kazakistan doğrudan yabancı yatırım girişlerinde Orta Asya'da liderliğini korumaktadır. Büyümenin temel itici güçleri aynıdır: zengin maden kaynakları, geleneksel ve yenilenebilir enerji potansiyeli, tarım, ulaştırma ve uygun transit güzergahları. Kazak Hükümeti'nin öncelikli sektörlerde yatırım çekmeyi ve özel sektörü desteklemeyi amaçlayan 2029 yılına kadarki Ulusal Yatırım Politikası Konsepti'ni sunması öncelikli sektörlerde yatırımların daha da çeşitlendirilmesi ve yeni projelerin çekilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.»

ifadelerini kullandı.

лидировать в Центральной Азии по притоку прямых иностранных инвестиций. Ключевые драйверы роста остаются прежними: богатые минеральные ресурсы, потенциал традиционной и возобновляемой энергетики, сельское хозяйство, транспорт и выгодные транзитные маршруты. Ранее правительство Казахстана представило Национальную концепцию инвестиционной политики до 2029 г., нацеленную на привлечение инвестиций в приоритетные отрасли и поддержку частного сектора. Это подчеркивает необходимость дальнейшей диверсификации и привлечения новых проектов в приоритетные отрасли».

Председатель Правления АО «НК «KAZAKH INVEST» Ержан Елекеев выступил в качестве модератора на панельной сессии, посвященной развитию инфраструктуры, как ключевого фактора привлечения инвестиций:

“Правительство Республики Казахстана уделяет особое внимание созданию наиболее благоприятных условий для привлечения инвестиций и укреплению защиты прав инвесторов. В этой связи развитие инфраструктуры играет ключевую роль в привлечении инвестиций, создавая благоприятные условия для бизнеса и открывая новые возможности для экономического роста. Современная транспортная, энергетическая и цифровая инфраструктура не только сокращает затраты и повышает эффективность, но и делает страну более привлекательной для международных партнеров. Инфраструктурные проекты усиливают интеграцию Казахстана в глобальные цепочки поставок, укрепляют его позиции как транзитного узла и стимулируют приток капитала в экономику.”

Yatırımları çekmede ana faktör olan altyapının geliştirilmesine ilişkin konuların ele alındığı panel toplantısının moderatörü olan “KAZAKH INVEST” Ulusal Şirketi” A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Yerjan Yelekeyev şöyle konuştu: “Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti, yatırımları çekmek için en uygun koşulların yaratılmasına ve yatırımcı haklarının daha iyi korunmasına ayrı bir önem vermektedir. Bu bağlamda, altyapının geliştirilmesi konusu yatırımların çekilmesi, iş için uygun koşulların ve ekonomik büyüme için yeni fırsatların sağlanmasında kilit bir rol oynamaktadır. Modern ulaşım, enerji ve dijital altyapı maliyetleri düşürmenin ve verimliliği artırmanın yanı sıra aynı zamanda bir ülkeyi uluslararası ortaklar için daha cazip hale getirmektedir. Altyapı projeleri Kazakistan'ın küresel tedarik zincirlerine entegrasyonunu arttırmakta, bir transit merkezi olarak konumunu güçlendirmekte ve ekonomiye sermaye akışına ivme kazandırmaktadır.”

KGIR-2024'te konuşma yapan yabancı iş dünyası temsilcileri ise, Kazakistan'da projelerin uygulanmasına ilişkin deneyimlerini paylaşarak ileriye yönelik işbirliği imkanlarını değerlendirdi.

Forum çerçevesinde ayrıca, TÜKİB ile Kazakistan bakan ve bakan yardımcılarının düzeyinde ikili görüşmeler gerçekleşti.

Yuvarlak masa sonucu toplam 7 milyar dolarlık 31 belge imzalandı.

İmzalanan belgelerin listesi:

- Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti ile TÜKİB Üyesi **Orhun Medical** şirketi arasında 80 milyon dolarlık Kazakistan'da Sağlık Hizmetleri ve Sağlık Altyapısının İyileştirilmesine Dair Yatırım Anlaşması;

Выступившие иностранные участники KGIR поделились своим опытом реализации проектов в стране и обозначили перспективы дальнейшего сотрудничества.

В рамках форума руководители ТУКІБ провели двусторонние встречи на уровне министров РК и их заместителей.

По итогам KGIR-2024 был подписан пакет из 31 документа на общую сумму \$7 млрд.

Список подписанных документов:

- Соглашение об инвестициях по улучшению медицинских услуг и инфраструктуры здравоохранения РК между Правительством РК и членом ТУКІБ – **ТОО «Orhun Medical»** на \$80 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству и эксплуатации завода на 1-ый этап проекта по глубокой переработке пшеницы в г. Астана между акиматом города Астаны и членом ТУКІБ – **ТОО «Kazak Protein» (Tiryaki Agro)** на \$220 млн;
- Соглашение о стратегическом сотрудничестве по глубокой переработке пшеницы между Акиматом Акмолинской области, KAZAKH INVEST и «Dalian Hesheng Holding Group» на \$650 млн;
- Соглашение о стратегическом сотрудничестве по производству углекислотной продукции между Министерством промышленности и строительства РК, KAZAKH INVEST и «CHN Energy» на \$4 млрд;
- Соглашение об инвестициях в строительство завода по сжижению природного газа между ЧК «SILK WAY ENERGY LTD» и Правительством РК на \$305 млн;
- Соглашение о реализации проекта между АО «НК «ҚТЖ» и «Транспортейшн Глоубэл Эл-Эл-Си» на \$10,4 млн;
- Рамочное соглашение о базовых принципах по проекту строительства завода по производству безалкогольных напитков в РК между ТОО «Carlsberg Kazakhstan» и Министерством Сельского Хозяйства Республики Казахстан на \$100 млн;

- Astana Şehir Valiliği ve TÜKİB üyesi **Tiryaki Agro (Kazak Protein Ltd.Şti.)** arasında Astana'da 220 milyon dolarlık Buğday Derin İşleme Tesisinin İnşası ve İşletilmesine İlişkin İşbirliğine Dair I. Etap için Mutabakat Zaptı;

- Akmola Eyalet Valiliği, KAZAKH INVEST ve Dalian Hesheng Holding Group arasında 650 milyon dolarlık Derin Buğday İşleme Konusunda Stratejik İşbirliği Anlaşması;
- Kazakistan Cumhuriyeti Sanayi ve İnşaat Bakanlığı, KAZAKH INVEST ve CHN Energy arasında 4 milyar dolarlık Kömür Kimyasal Ürünlerinin Üretimi Konusunda Stratejik İşbirliği Anlaşması;
- Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti ile SILK WAY ENERGY LTD arasında 305 milyon dolarlık Doğal Gaz Sıvılaştırma Tesisinin İnşasına İlişkin Yatırım Anlaşması;
- Kazakistan Demiryolları Ulusal Şirketi A.Ş. ile Transportation Global LLC arasında 10,4 milyon dolarlık Proje Uygulama Anlaşması;
- Kazakistan Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı ile Carlsberg Kazakhstan LLP ara-

- Рамочное соглашение о базовых принципах по созданию пищевого кластера между ТОО «Шин-Лайн» и Министерством иностранных дел РК;
- Соглашение о базовых принципах между акиматом Костанайской области и ТОО «Tech Digital»;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству солнечной электростанции, мусороперерабатывающего комплекса, мусоросжигающего комплекса и модульного тепличного комплекса между акиматом Западно-Казахстанской области и ТОО «Hyundai Solar KZ 777» на \$167 млн;
- Меморандум о взаимопонимании и содействию инклюзивному и зеленому жилищному финансированию в Республике Казахстан между АО «Отбасы Банк» и Азиатским банком развития;
- Соглашение о стратегическом сотрудничестве в совместной реализации инвестиционных проектов между Министерством здравоохранения РК и «WEIGAO Medical International» на \$100 млн;
- Соглашение о сотрудничестве, направленное на развитие учебной, научно-инновационной и исследовательской деятельности, повышения качества подготовки и переподготовки кадров между «Назарбаев Университет» и Представительством «АстраЗенека Ю-Кей Лимитед» в РК;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству французской школы в г. Астана между акиматом города Астаны и Корпоративным фондом «Freedom Шапағат» на \$10 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству «Центра обработки данных» между акиматом г. Астаны и ТОО «Freedom Telecom» на \$225 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по производству желатина между акиматом города Шымкент и ТОО «Shymkent Dehui Gelatin Co. Ltd» на \$13,3 млн;
- Меморандум о взаимопонимании и сотрудничестве по строительству нефтехимического завода между акиматом города Шымкент и ТОО «INTERTRANS С.А.» на \$153 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по производству системы пневмопочты между акиматом Кызылординской области и «Muhendislik Medikal A.Ş» на \$3 млн;

сında 100 milyon dolarlık Meşrubat Fabrikasının İnşaat Projesine İlişkin Temel İlkeler Hakkında Çerçeve Anlaşma;

- Kazakistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Shin-Line LLP arasında Gıda Kümesi Oluşturulmasına İlişkin Temel Prensipler Hakkında Çerçeve Anlaşma;
- Kostanay Eyalet Valiliği ile Tech Digital LLP arasında Temel Prensipler Anlaşması;
- Batı Kazakistan Eyalet Valiliği ile Hyundai Solar KZ 777 LLP arasında 167 milyon dolarlık Güneş Enerjisi Santrali, Atık İşleme Fabrikası, Atık Yakma Tesisi ve Modüler Sera Tesisi İnşasına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Otbası Bank ve Asya Kalkınma Bankası Arasında Kazakistan Cumhuriyeti'nde Kapsayıcı ve Yeşil Konut Finansmanı Teşvik ve Karşılıklı Anlaşım Mutabakat Zaptı;
- Kazakistan Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile WEIGAO Medical International arasında 100 milyon dolarlık Yatırım Projelerinin Ortaklaşa Uygulanmasında Stratejik İşbirliğine İlişkin Anlaşma;
- Nazarbayev Üniversitesi ile AstraZeneca UK Limited Kazakistan Temsilciliği arasında Eğitim, Bilimsel, Yenilikçi ve Araştırma Faaliyetlerinin Geliştirilmesi, Eğitim Kalitesinin Yükseltilmesi ve Personelin Yeniden Eğitimine Dair İşbirliği Anlaşması;
- Astana Şehir Valiliği ve Freedom Shapaghat Corporate Foundation arasında Astana'da 10 milyon dolarlık Fransız Okulunun İnşa Edilmesine İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Astana Şehir Valiliği ve Freedom Telecom LLP arasında 225 milyon dolarlık Bilgi İşlem Merkezi İnşasına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Çimkent Şehir Valiliği ile Shymkent Dehui Gelatin Co. Ltd. arasında 13,3 milyon dolarlık Jelatin Üretimi Konusunda İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Çimkent Şehir Valiliği ile INTERTRANS С.А. LLP arasında 153 milyon dolarlık Petrokimya Fabrikası İnşasına İlişkin İşbirliği ve Karşılıklı Anlaşım Mutabakat Zaptı;
- Kızılorda Eyalet Valiliği ve Mühendislik Medikal A.Ş. arasında 3 milyon dolarlık Pnömatik Posta Sistemi Üretimine İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;

- Меморандум о сотрудничестве по сборке автоматизированных затворов для управления водными ресурсами между акиматом Кызылординской области и «Rubicon Water»;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству электрометаллургического завода между акиматом Павлодарской области и ТОО «RAIL WAY» на \$433,3 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству комплекса по сортировке и переработке ТБО между Акиматом Мангистауской области и ТОО «Gold Sunray Ecology» на \$51,5 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству солнечной электростанции между акиматом Мангистауской области и ТОО «Stellar Energy» на \$10 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству ветряной электростанции между акиматом Абайской области и ТОО «Neptune Wind» на \$72,3 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству малотоннажного завода по производству метанола между акиматом Актюбинской области и ТОО «МКС Восток» на \$30 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по производству строительных материалов из дерева между УК СЭЗ «Qyzyljar» в СКО и ТОО «Ultradecor Trading Kazakhstan» на \$82,8 млн;
- Соглашение о стратегическом сотрудничестве между «Schneider Electric» и АО «Институт развития электроэнергетики и энергосбережения»;
- Меморандум о сотрудничестве между KAZAKH INVEST и «Vernyi Capital»;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству тепличного комплекса между KAZAKH INVEST, Акиматом Алматинской области и «Alatau Green Production» на \$35 млн;
- Соглашение о сотрудничестве по строительству сервисного и производственного объекта в РК между KAZAKH INVEST и «Volvo Group» на \$7 млн;
- Меморандум о сотрудничестве по строительству завода по выпуску картофельного фри между KAZAKH INVEST и «Solico Group» на \$150 млн;

- Kızılorda Eyalet Valiliği ve Rubicon Water arasında Su Yönetimi İçin Otomatik Kapıların Montajına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Pavlodar Eyalet Valiliği ve RAIL WAY LLP arasında 433,3 milyon dolarlık Elektrik Metalurji Fabrikası İnşasına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Mangistau Eyalet Valiliği ve Gold Sunray Ecology LLP arasında 51,5 milyon dolarlık Katı Atık Ayırıştırma ve İşleme Tesisi İnşasına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Mangistau Eyalet Valiliği ve Stellar Energy LLP arasında 10 milyon dolarlık Güneş Enerjisi Santrali İnşasına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Abay Eyalet Valiliği ve Neptune Wind LLP arasında 72,3 milyon dolarlık Rüzgar Enerjisi Santrali İnşasına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Aktöbe Eyalet Valiliği ve MKS Vostok LLP arasında 30 milyon dolarlık Düşük Tonajlı Bir Metanol Tesisi İnşasına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Doğu Kazakistan Eyaletindeki “Qızyljar” Özel Ekonomik Bölgesi Yönetim Şirketi ile Ultradecor Trading Kazakhstan LLP arasında 82,8 milyon dolarlık Ahşap İnşaat Malzemeleri Üretimi Konusunda İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- Schneider Electric ve “Institute For Development Of Electric Power Industry And Energy Saving” şirketi arasında Stratejik İşbirliği Anlaşması;
- KAZAKH INVEST ve Verniy Capital arasında İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- KAZAKH INVEST, Almatı Eyalet Valiliği ve Alatau Green Production arasında 35 milyon dolarlık Sera Tesisi İnşasına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- KAZAKH INVEST ile Volvo Group arasında 7 milyon dolarlık Kazakistan'da Servis ve Üretim Tesisi İnşasına İlişkin İşbirliği Anlaşması;
- KAZAKH INVEST ile Solico Group arasında 150 milyon dolarlık Kızartmalık Patates (French fries) Üretim Fabrikası İnşasına İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı;
- KAZAKH INVEST ile Kazakistan Serbest (Özel) Ekonomik Bölgeler Birliği arasında Özel Ekonomik Bölgelerine Yatırım Projelerinin Çekilmesine İlişkin İşbirliği Mutabakat Zaptı.

- Меморандум о сотрудничестве в области привлечения инвестиционных проектов на территорию специальных экономических зон между KAZAKH INVEST и ОЮЛ «Казахстанская Ассоциация Свободных (Специальных) Экономических Зон».

На KGIR – 2024 отмечены наградами лучшие компании-инвесторы этого года:

- группа компаний в сфере здравоохранения Orhun Medical,
- предприятие в сфере промышленных, медицинских газов и инжиниринга Linde Gas GmbH,

- предприятие по производству пищевых продуктов Shin-Line,
- группа компаний по глубокой переработке зерновых культур и производству кондитерских изделий KazFoodProducts,
- предприятие по освоению вольфрамовых руд Jiaxin International Resources Investment,
- предприятие в сфере железнодорожного машиностроения Alstom,
- завод по производству керамогранитной плитки Zerde-Ceramics Aktobe,
- предприятие по переработке кукурузы Zharkent Starch Plant,
- ведущий железнодорожный кластер РК Railways Systems KZ,
- пивоваренная компания Carlsberg Group.

Партнерами мероприятия выступили такие компании, как «ACWA Power», «GE Healthcare», «Ultradecor», «CHN Energy», «Alstom», «Fufeng», АО «Нобел АФФ», «Carlsberg» и ТОО «Жетису Вольфрам».

Genel oturumda çeşitli dallarda Yılın En İyi Yatırımcı Şirketleri ödüllendirildi:

- Orhun Medical, sağlık sektöründe faaliyet gösteren şirketler grubu,

Член ТУКИБ – компания «Orhun Medical» была признана лучшим инвестором года в сфере здравоохранения. Соучредитель Orhun Medical и член Совета правления ТУКИБ Гёненч Дирик получил почётную награду из рук Премьер-министра РК Олжаса Бектенова.

TÜKİB üyelerinden Orhun Medical şirketi sağlık dalında Yılın En İyi Yatırımcısı seçildi. Orhun Medical Kurucu Ortağı ve aynı zamanda TÜKİB Yönetim Kurulu Üyesi Gönenc Dirik ödül plaketi Kazakistan Başbakanı Oljas Bektenov'un elinden aldı.

- Linde Gas GmbH endüstriyel, tıbbi gazlar ve mühendislik şirketi,
- Shin-Line, gıda şirketi,
- KazFoodProducts, tahıl derin işleme, pastane ve şekerleme ürünleri şirketler grubu,
- Jiaxin International Resources Investment, tungsten cevheri çıkarma şirketi,
- Alstom, demiryolu mühendisliği şirketi,
- Zerde-Ceramics Aktobe karo üretim fabrikası,
- Zharkent Starch Plant, mısır işleme tesisi,
- Railways Systems KZ, Kazakistan'ın önde gelen demiryolu kümesi,
- Carlsberg Group biracılık şirketi.

KGIR-2024 partnerleri arasında Nobel Almatı İlaç Fabrikası, ACWA Power, GE Healthcare, Ultradecor, CHN Energy, Alstom, Fufeng, Carlsberg ve Jetisu Volframı LLP gibi şirketler yer aldı.

НА ПОЛЯХ KGIR-2024 ОБСУЖДЕНЫ ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ПРОЕКТЫ
KGIR-2024 KAPSAMINDA ÖNÜ AÇIK YATIRIM PROJELERİ GÜNDEME GETİRİLDİ

В рамках Казахстанского круглого стола по глобальным инвестициям-2024 (KGIR-2024) Заместитель министра иностранных дел РК Алибек Куантыров и Председатель Комитета по инвестициям МИД РК Габидулла Оспанкулов провели ряд встреч в формате B2B с представителями таких крупных компаний, как «S Sistem Lojistik» (Турция), «Orzax İlaç» (Турция), «AstraZeneca», «Volvo Group» и «Solico Group», в ходе которых стороны обсудили наращивание инвестиционного сотрудничества в Казахстане.

Глава компании «S Sistem Lojistik» рассказал о планах по строительству и управлению логистическим центром в Актюбинской области. Общий объем инвестиций составит порядка \$15 млн. На данный момент компанией проводятся переговоры о совместном управлении объектом с АО «Казпочта».

На переговорах с «Orzax İlaç» (Orzaks İlaç) стороны обсудили возможность налаживания в г. Алматы производства биологических активных добавок, с общей суммой инвестиций \$40 млн и созданием порядка 500 рабочих мест. Представители «Orzax İlaç» поделились планами компании реализовать проект на территории СЭЗ «Парк инновационных технологий».

VII. Kazakhstan Global Investment Roundtable KGIR - 2024 çerçevesinde Kazakistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakan Yardımcısı Alibek Kuantırov ve Kazakistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Yatırım Komitesi Başkanı Gabidulla Ospankulov, S Sistem Lojistik (Türkiye), Orzax İlaç (Türkiye), AstraZeneca, Volvo Group ve Solico Group gibi büyük şirketlerin temsilcileriyle bir dizi B2B görüşmesi gerçekleştirdi.

“S Sistem Lojistik” Başkanı, şirketin Aktöbe eyaletinde toplam yatırım tutarı yaklaşık 15 milyon dolarlık bir lojistik merkezini yap-işlet planından bahsetti. Şirketin halen Kazpost A.Ş. ile Kazpost’un ortak yönetimi konusunda da görüşmelerde bulunduğu bildirildi.

“Orzax İlaç” (Orzaks İlaç) ile yapılan görüşmede taraflar, Almatı’da toplam 40 milyon dolarlık yatırımla yaklaşık 500 kişiye istihdam sağlanarak biyolojik aktif katkı üretim olasılığını ele aldı. “Orzax İlaç” temsilcileri, projeyi ‘İnovasyon Teknolojileri Parkı’ ÖEB’de uygulamayı planladıklarını paylaştı. ■

С НОВЫМ ПРОИЗВОДСТВОМ ЗА 75 МИЛЛИОНОВ ДОЛЛАРОВ НАШИ ИНВЕСТИЦИИ В КАЗАХСТАНЕ УДВОЯТСЯ

75 MİLYON DOLARLIK
YENİ ÜRETİM TESİSİ İLE
KAZAKİSTAN'DAKİ TOPLAM
YATIRIMIMIZI 150 MİLYON
DOLARA ÇIKARACAĞIZ

- **HASAN ULUSOY**
Nobel İlaç A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı
ХАСАН УЛУСОЙ
Председатель правления Nobel İlaç A.Ş.
- **SELÇUK TANRIVERDİ**
Nobel İlaç A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve
Nobel Almatı İlaç Fabrikası A.Ş. Genel Müdürü
СЕЛЬЧУК ТАНРЫВЕРДИ
Вице-президент Nobel İlaç A.Ş., генеральный директор
АО «Нобел Алматинская Фармацевтическая Фабрика»

Нобел Алматинская Фармацевтическая Фабрика (Nobel AFF) вот уже 22 года способствует активному развитию фармацевтической отрасли в Казахстане, инвестируя в местное производство, научно-исследовательские разработки и развитие человеческих ресурсов. Сегодня компания готовится к новым инвестициям, направленным на поддержку производства инновационных лекарственных препаратов в стране, укрепляя стратегическое сотрудничество.

Благодаря инвестициям Nobel AFF не только способствует тому, чтобы лекарственные средства стали более доступными для тех, кто в них нуждается, но и вносит значительный вклад в устойчивое развитие экономики Казахстана, создавая рабочие места и развивая экспорт.

Yerel üretim, Ar-Ge ve insan kaynağına 22 yıldır kesintisiz yatırım yaparak Kazakistan'da ilaç sanayinin hızlı gelişimine katkı sağlamak için çalışan Nobel AFF, bir yandan yeni yatırımları hayata geçirmeye hazırlanırken diğer yandan stratejik iş birlikleri ile yenilikçi ilaçların ülkede üretimine destek oluyor.

Nobel AFF, yatırımlarla sadece ihtiyacı olanlar için ilacı daha fazla erişilebilir kılmaya destek sağlamakla kalmıyor; istihdam ve ihracat ile de Kazakistan ekonomisinin sürdürülebilir gelişimine katkısını sürekli artırıyor.

С 2002 года компания активно поддерживает развитие фармацевтической отрасли Казахстана, инвестируя в производство и передавая знания. Сегодня Nobel AFF продолжает постоянно расширять свои производственные мощности и реализовывать стратегические инициативы, развивая сотрудничество и в области биотехнологий.

Около 20% фармацевтического рынка Казахстана принадлежит Nobel AFF, которая уверенно удерживает 2-ое место среди 740 компаний, а также является экспортной базой для стран региона.

Nobel AFF является важной составляющей в концепции расширения на международных рынках компании Nobel İlaç, чей головной офис находится в Турции и празднует в этом году свое 70-летие по всему миру. С целью дальнейшего укрепления своих позиций в Казахстане и в регионе в целом Nobel AFF планирует инвестировать еще 75 миллионов долларов США в развитие своих производственных мощностей и производство биотехнологической продукции. С учётом новых вложений общий объём инвестиций Nobel в Казахстане достигнет 150 миллионов долларов США.

«Мы занимаем второе место по объёму продаж и первое место по экспорту среди местных производителей лекарственных средств. Согласно нашей концепции предоставления надёжной и доступной продукции для здоровья человека, мы экспортируем около 300 различных препаратов, произведённых на нашем предприятии, в соседние страны. Мы готовимся к строительству новой фабрики, которая будет способствовать укреплению нашего присутствия в регионе. Планируем масштабное увеличение годовой производственной мощности в Казахстане – с текущих 22 миллионов упаковок до 100 миллионов. А пятилетние инвестиционные планы мы разрабатываем так, чтобы укрепить наши позиции как на рынке Центральной Азии, так и во всём азиатском регионе в целом» – говорит вице-президент компании «Nobel İlaç», генеральный директор Nobel AFF Сельчук Танрыверди.

«Мы поддерживаем отечественное фармацевтическое производство инвестициями»

Сельчук Танрыверди сообщил, что инвестиции Nobel AFF поддерживают рост

Казакстан ilaç sanayinin gelişimine 2002 yılından bu yana gerçekleştirdiği yatırım ve bilgi transferi ile destek olan Nobel AFF, üretim kapasitesini düzenli olarak artırmaya devam ederken, biyoteknoloji üzerine gerçekleştirdiği iş birliği ile de ülke için stratejik adımlar atıyor.

Kazakistan'da ilaç pazarının yaklaşık %20'sini elinde bulundurarak 740 şirket içinde ikinci sırada yer alan Nobel AFF, aynı zamanda bölgedeki diğer ülkeler için de bir ihracat üssü olma niteliği taşıyor.

Tüm dünyada bu yıl 70. yılını kutlayan, merkezi Türkiye'de bulunan Nobel İlaç'ın uluslararası pazarlara açılma vizyonunun önemli bir parçası olan Nobel AFF, Kazakistan ve bölgedeki varlığını daha da güçlendirmek amacıyla üretim kapasitesinin geliştirilmesi ve biyoteknolojik ürünlerin üretimi için 75 milyon dolarlık yeni bir yatırım planlıyor. Söz konusu yatırımla Nobel'in Kazakistan'daki toplam yatırımını 150 milyon doları bulacak.

Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Nobel AFF Genel Müdürü Selçuk Tanrıverdi, "Yerel ilaç üreticileri arasında satış hacmiyle ikinci, ihracatta ise birinci sırada yer alıyoruz. İnsan sağlığı için güvenilir ve erişilebilir ürünler sunmak vizyonumuz doğrultusunda tesisimizde üretilen yaklaşık 300 çeşit ürünü komşu ülkelere ihraç ediyoruz. Bölgedeki varlığımızın daha da güçlenmesine katkıda bulunacak yeni bir fabrika kurma hazırlığı içindeyiz. Halihazırda Kazakistan'da 22 milyon olan yıllık üretim kapasitemizin bu yatırımla 100 milyon kutuya çıkmasını amaçlıyoruz. 5 yıllık yatırım planlarımızı ise Orta Asya hatta Asya pazarındaki iddiamızı sürdürmek üzerine yapılandırıyoruz." dedi.

отечественной фармацевтической промышленности в Казахстане: «На протяжении 22 лет мы осуществляем непрерывные инвестиции в отечественное производство и научно-исследовательскую деятельность в фармацевтической отрасли Казахстана. Таким образом, мы способствуем удовлетворению фармацевтических потребностей казахстанцев в отечественных препаратах, а также экспортируем производимую продукцию в соседние страны, усиливая тем самым своё влияние на национальную экономику».

Биотехнологическое производство препарата от рака молочной железы для компании Roche

Сельчук Танрыверди заявил, что через новые инвестиции и стратегические прорывы компания продолжит свои усилия по повышению доступности фармацевтической продукции в Казахстане. Он подчеркнул, что компания шагнула значительно вперёд в области производства биотехнологических препаратов, признанных революцией в фармацевтике, особо отметив соглашение о сотрудничестве с компанией Roche, которое стало важным поворотным моментом для казахстанской фармацевтической отрасли. Сельчук Танрыверди сказал: «В 2023 году мы подписали стратегическое соглашение о производстве биотехнологических препаратов для лечения рака молочной железы в Казахстане. Благодаря четырёхстороннему сотрудничеству с ТОО «СК-Фармация» при Министерстве здравоохранения РК, Казахским научно-исследовательским институтом онкологии и радиологии (КазНИИОИР) и

Yerli ilaç üretimini yatırımlarla destekliyoruz

Kazakistan'da yerli ilaç sanayinin büyümesini yatırımlarla desteklediklerini belirten Selçuk Tanrıverdi, "22 yıldan bu yana yaptığımız kesintisiz yatırımlarla Kazakistan'da ilaç sanayinde yerli üretim ve Ar-Ge çalışmaları gerçekleştiriyoruz. Bu sayede Kazak halkının ilaç ihtiyacının yerli imkanlarla karşılanmasına katkı sağlarken, ürettiğimiz ürünleri çevre ülkelere de ihraç ederek ülke ekonomisine olan etkimizi artırıyoruz." dedi.

Roche için meme kanserine yönelik biyoteknolojik ilaç üretimi

Selçuk Tanrıverdi, yeni yatırım ve stratejik atılımlarla Kazakistan'da ilacı daha fazla erişilebilir kılmak için çalışmalarına devam edeceklerini söyledi. İlaçta devrim sayılan biyoteknolojik ilaçların üretimi için önemli bir adım attıklarının altını çizen Tanrıverdi, Kazakistan ilaç sanayi için önemli bir dönüm noktası niteliğindeki biyoteknolojik ilaç üzerine Roche ile imzaladıkları iş birliğine işaret etti.

Tanrıverdi, şunları kaydetti: "2023 yılında Kazakistan'da meme kanseri tedavisine yönelik biyoteknolojik ilaç üretimi için stratejik bir anlaşmaya imza attık. Kazakistan Sağlık Bakanlığı Kurumu SK-Pharmacia LLP, Kazak Onkoloji ve Radyoloji Araştırma Enstitüsü ve İsviçreli ilaç firması Roche ile gerçekleştirdiği dört taraflı bir iş birliği sayesinde Nobel AFF, meme kanseri tedavisinde kullanılacak biyoteknolojik ilacın üretimini kendi tesislerinde gerçekleştirecek."

Söz konusu iş birliği ve Nobel markalı ürünlere olan talebin artması nedeniyle Nobel AFF, 75 milyon dolarlık yeni bir yatırımı daha devreye alacak. Nobel AFF, Kazakistan'da üretim kapasitesini genişleterek özellikle biyoteknolojik ilaç üretimi alanında bölgenin lider oyuncularını arasına girecek.

Biyoteknolojinin sağlık sektörünün geleceğini şekillendirecek en önemli alanlardan biri olduğunu vurgulayan Selçuk Tanrıverdi, "Nobel AFF olarak, Kazakistan'da biyoteknolojik ilaç üretimine yönelik olarak attığımız bu adımlar yalnızca ülkenin değil, tüm Orta Asya'nın sağlık vizyonuna hizmet etme ve biyoteknoloji alanında bölgenin lideri olma hedefimizi güçlendiriyor. Sağlık Bakanlığı ve Roche ile kurduğumuz iş birliği sayesinde, meme

şвейцарской фармацевтической компанией Roche Nobel AFF будет производить биотехнологический препарат для лечения рака молочной железы на собственных производственных площадках».

Благодаря этому сотрудничеству и растущему спросу на продукцию торговой марки «Nobel» компания Nobel AFF запускает новый инвестиционный проект стоимостью 75 миллионов долларов США. Расширяя собственное производство в Казахстане, Nobel AFF укрепит свои позиции как один из ведущих игроков в регионе, особенно в сфере производства биотехнологических препаратов.

По мнению Сельчука Танрыверди, биотехнологии – это одна из ключевых областей, которая будет определять будущее здравоохранения: «Наши шаги в производстве биотехнологических препаратов в Казахстане направлены на укрепление нашей цели – служить интересам здравоохранения не только страны, но и всей Центральной Азии, а также стать лидером региона в области биотехнологий. Сотрудничество с Министерством здравоохранения и компанией Roche позволит нам начать производство биотехнологических препаратов, которые станут новым лучом надежды в лечении рака молочной железы. Будет достигнут новый уровень в реализации нашего принципа по предоставлению устойчивых инновационных решений каждому пациенту».

Nobel AFF предлагает около 300 наименований лекарственных средств и экспортирует продукцию в соседние страны

Nobel AFF, внося свою лепту в инновационное развитие казахстанской фармацевтической отрасли, располагает шестью производственными участками общей площадью около 11 000 м², которые специализируются на выпуске твёрдых, жидких, суспензионных, полутвёрдых и гелеобразных лекарственных форм. В структуру Nobel AFF входят лаборатории физико-химического анализа, микробиологии и производственного контроля, оснащённые самыми передовыми технологиями и измерительными приборами. Производственные процессы ведутся с использованием оборудования из Италии, Германии, Швейцарии и США.

kanseri tedavisinde yeni bir umut olacak biyoteknolojik ürünlerin Nobel AFF tesislerinde üretilmesi her bir hastaya sürdürülebilir, yenilikçi çözümler sunma ilkimizi daha ileriye taşıyacak." ifadelerini kullandı.

300'e yakın ürün ile tıbbi hizmet ediyor, çevre ülkelere ihraç ediyor

Kazakistan ilaç sanayisinin yenilikçilik odağında büyümesine katkı sağlayan Nobel AFF, yaklaşık 11.000 m² üzerinde konuşlanan katı, likit, süspansiyon, yarı-katı ve jel ilaç formları üreten 6 üretim alanına sahip. Nobel AFF tesisi bünyesinde ayrıca en ileri teknoloji ve ölçme aletleri ile donatılmış fiziksel ve kimyasal analiz laboratuvarı, mikrobiyoloji laboratuvarı ve in-proses kontrol laboratuvarı da bulunuyor. Son teknolojiye sahip tesiste, İtalya, Almanya, İsviçre ve ABD'den ithal edilen ekipmanlar kullanılarak ilaç üretimi gerçekleştiriliyor.

Nobel AFF, üretim kapasitesi ile ülkenin en büyük ilaç üreticilerinden biri olarak faaliyetlerine devam ediyor. Antimikrobiyal, antibiyotik, ağrı kesici - ateş düşürücü, antiinflamatuvar, antihipertansif, hipolipidemik, nöropsikiyatrik, antitümör ve onkolojik ilaçlar gibi çeşitli farmasötik gruplarda 104 molekülü kapsayan 300'e yakın ürünü bulunan Nobel AFF; aynı zamanda Roche gibi farklı ilaç markaları için de fason üretim yapıyor. Nobel AFF'nin ürettiği ilaçlar; Kırgızistan, Özbekistan, Rusya, Belarus, Moğolistan ve Moldova gibi çevre ülkelere ihraç ediliyor. Nobel AFF'nin Kazakistan genelinde 9 adet şube ve temsilciliği de bulunuyor.

Nobel AFF Kazakistan'ın çehresini değiştiriyor

Nobel AFF'nin Kazakistan'daki yatırımları, sadece ekonomik açıdan değil, sosyal açıdan da büyük bir öneme sahip. Kazakistan'da yaklaşık 500 kişiye istihdam sağlayan Nobel AFF'nin çalışanlarının %62'si kadınlardan oluşuyor.

Selçuk Tanrıverdi, Nobel AFF'nin Kazakistan'ın ekonomik ve toplumsal kalkınmasındaki rolüne ilişkin şunları kaydetti: "Kazakistan, Nobel AFF için bir üretim alanının çok ötesinde değer kattığımız, kök saldığımız ve bağ kurduğumuz topraklar. Sağlık için Değer yaklaşımımızla gösterdiğimiz çabaların, Kazakistan Devlet Üstün Hizmet Madalyası, En İyi Yatırımcı, Yılın CEO'su gibi ödüllerle onurlandırılması ise bizleri daha iyisini yapmaya teşvik ediyor."

Nobel AFF, являясь одним из крупнейших фармацевтических производителей в Казахстане, демонстрирует впечатляющие производственные возможности. Компания выпускает около 300 наименований продукции в различных фармацевтических группах, включающей 104 молекулы: противомикробные, антибиотики, анальгетики-антипиретики, противовоспалительные, антигипертензивные, гиполипидемические, психоневрологические, противоопухолевые и онкологические препараты. Кроме того, Nobel AFF активно занимается контрактным производством лекарств для различных торговых марок, включая Roche. Препараты компании экспортируются в такие страны, как Кыргызстан, Узбекистан, Россия, Беларусь, Монголия и Молдова. На территории Казахстана Nobel AFF представлена 9 филиалами и представительствами.

Nobel AFF меняет лицо Казахстана

Инвестиции Nobel AFF имеют стратегическое значение как для экономики, так и для социальной сферы Казахстана. К примеру, на предприятии работают около 500 человек, из которых 62% составляют женщины.

«Казахстан для Nobel AFF – это не только производственные площади, это земля, где мы создаем ценности, пускаем корни и укрепляем узы. Мы гордимся тем, что наши усилия во имя здоровья человека как ценности находят признание в виде таких наград, как орден «Курмет», «Лучший инвестор года» и «CEO года». Это вдохновляет нас на новые достижения», – так отметил Сельчук Танрыверди роль Nobel AFF в социально-экономическом развитии Казахстана.

Один из столпов фармацевтической промышленности Казахстана: Nobel AFF

- 2002:** Приобретение Алматинской Фармацевтической Фабрики (АФФ).
- 2003:** Начало деятельности Nobel AFF.
- 2009:** Расширение и модернизация производственных мощностей.
- 2010:** Включение Nobel AFF в Государственную программу по форсированному индустриально-инновационному развитию Республики Казахстан (2010–2014).

Kazakistan ilaç sanayinin yapı taşı: Nobel AFF

- 2002:** Almatinskaya Farmatsevticheskaya Fabrika (AFF) satın alındı.
- 2003:** Nobel AFF faaliyete geçti.
- 2009:** Tesislerin genişletilmesi ve modernizasyonu çalışmalarına başlandı.
- 2010:** Nobel AFF, 2010-2014 Kazakistan Sanayi Yatırım ve Kalkınma Programı'na dahil edildi.
- 2011:** Solid dozaj form üretim bölümü için GMP sertifikası aldı. Böylece Nobel AFF Kazakistan'da GMP sertifikası alan ilk tesis oldu.
- 2014:** Nobel AFF ürünleri – Kazakistan dışında ilk defa olmak üzere – Belarus Cumhuriyeti'nde GMP sertifikalı olarak ruhsatlandı.
- 2019:** Kazakistan'daki ilk etkin madde üretim (sentez) GMP sertifikası alındı.
- 2020:** Kazakistan'da şube ve temsilciliklerinin sayısı 9'a ulaştı.
- 2022:** Ülkede ekonomik ve sosyal faaliyetlerin geliştirilmesine verdiği katkılardan dolayı 'Kurmet' (Hürmet) ödülü verildi.
- 2023:** Biyoteknolojik ilaç üretimi iş birliği anlaşması imzalandı. İmza töreninde Kazakistan sağlık sektörünün gelişimine katkılarından dolayı Nobel AFF En İyi Yatırımcı ödülünü aldı. Aynı yıl, Nobel İlaç Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve Nobel AFF Genel Müdürü Selçuk Tanrıverdi Yılın CEO'su ödülünü aldı.

Nobel: Türkiye'nin uluslararası alanda en büyük ilaç şirketi

1954 yılında eczacılık faaliyetleriyle başlayan ve 70 yıl içinde uluslararası bir ilaç şirketine dönüşen Nobel İlaç, bugün 24 ülkedeki yapılanmasıyla 6 kıtada 50'den fazla ülkeye ihracat gerçekleştiriyor. %100 Türk sermayeli Nobel'in Kazakistan'ın yanı sıra Türkiye ve Özbekistan'da da üretim ve Ar-Ge yatırımları bulunuyor. Soğuk algınlığından onkolojiye, nadir hastalıklardan tüketici sağlığına kadar geniş bir ürün portföyüne sahip olan Nobel İlaç, 22 terapötik alanda güçlü bir varlık gösteriyor ve dünyada 3 000'e yakın ruhsatı bulunuyor.

- 2011:** Получение сертификата GMP для производства твердых лекарственных форм. Так, Nobel AFF стала первым предприятием в Казахстане, обладающим таким сертификатом.
- 2014:** Продукция Nobel AFF впервые за пределами Казахстана сертифицирована по стандарту GMP в Беларуси.
- 2019:** Получение первого в Казахстане сертификата GMP на производство (синтез) активных фармацевтических субстанций.
- 2020:** Увеличение числа филиалов и представительств в Казахстане до 9.
- 2022:** Награждение орденом «Курмет» за вклад в развитие экономики и социальной сферы.
- 2023:** Подписание соглашения о сотрудничестве в производстве биотехнологических препаратов и получение награды «Лучший инвестор года» за вклад в развитие казахстанского здравоохранения. В том же году вице-президент Nobel İlaç и генеральный директор Nobel AFF Сельчук Танрыверди получил награду «CEO года».

Nobel: Крупнейшая фармацевтическая компания Турции на международной арене

Nobel İlaç была основана в 1954 году и за 70 лет своей деятельности стала международной фармацевтической компанией, представленной в 24 странах, с экспортом продукции в более чем 50 стран на шести континентах. Nobel, созданная при 100%-ом участии турецкого капитала, инвестирует в производство и научно-исследовательскую деятельность не только в Казахстане, но также в Турции и Узбекистане. Nobel İlaç выпускает широкий ассортимент продукции: от препаратов для лечения простуды до средств борьбы с онкологическими заболеваниями, от лекарств для редких болезней до препаратов для поддержания здоровья. Компания занимает уверенные позиции в 22 терапевтических направлениях и имеет около 3 000 лицензий по всему миру.

TEM TOUR

TRAVEL AGENCY

**Авиа / Ж. Д. билеты
Бронирование и подбор отелей,
продажа тур пакетов**

АЛМАТЫ

Ул. Желтоқсан 111,
Т.: +7 (727) 220 22 22,
М.: +7 (775) 600 68 12
travel@temtour.net

АСТАНА

Ул. Ташенова, 19
Т.: +7 (7172) 91 94 94,
М.: +7 (702) 500 90 03
travelastana@temtour.net

АНТАЛИЯ

Fener Mah. Tekelioğlu
Cd. ASTUR Manolya
Sit. C Block 92/5
Т.: +90 (242) 324 08 78
reservationayt@temtour.com

АНКАРА

Chinnah Cd. 44/1
Cankaya-Ankara
Т.: +90 (312) 440 96 25
infoankara@temtour.com

ТБИЛИСИ

Agmashenebeli ave. 148
Т.: +995 577410053
travel@temtour.ge

TURKISH AIRLINES

الإتجاه
ETIHAD
AIRWAYS

UZBEKISTAN
Airways

АЭРОФЛОТ
Российские
Международные
Авиалинии

KLM

SKYTEAM
 Lufthansa

British Midland
International

bmi

ТРАНСАЭРО

air astana
в самом сердце Евразии

ZUGO
HOME

СЕЗОН ПОДАРКОВ

Zugo Home

- Широкий ассортимент товара
- Выгодные предложения для корпоративных клиентов
- Индивидуальный подход к каждому заказу
- Доставка по всем регионам РК и странам СНГ
- Качество проверенное временем

@zugohome
номер для заказов онлайн
 +7 (701) 083 88 22

www.zugohome.com/kz

Интернет-магазин
ZUGO HOME

CCI KAZAKHSTAN ЗАПУСТИЛА В ШЫМКЕНТЕ СВОЁ ТРЕТЬЕ ПРЕДПРИЯТИЕ В СТРАНЕ

COCA-COLA İÇECEK KAZAKHSTAN, ÇİMКЕНТ'TE KAZAKİSTAN'DAKİ ÜÇÜNCÜ ÜRETİM TESİSİNİ AÇTI

Завод расположен на площади 16 га. В церемонии запуска приняли участие аким г. Шымкент Габит Сыздыкбеков, а также представители дипломатических миссий и деловых кругов. Аким Шымкента отметил, что подобные проекты дают мощный импульс развитию экономики города. "Для нас каждый инвестиционный проект очень важен, поэтому мы всегда готовы оказать всестороннюю поддержку потенциальным инвесторам", – сказал Габит Сыздыкбеков.

Завод Coca-Cola İçecek Kazakhstan (CCI Kazakhstan) стал частью стратегического плана компании по увеличению производственных мощностей в Казахстане. Объем инвестиций в проект составил 27 миллиардов тенге, а годовая мощность предприятия достигнет 283 миллиона литров продукции. В компании подчеркивают, что завод обеспечит 150 новых рабочих мест.

Региональный директор CCI Эрдинч Гюзель поблагодарил правительство Казахстана и местные власти за поддержку и отметил вклад компании в ВВП Казахстана. "Я с гордостью могу сказать, что на сегодняшний день CCI, являясь лидером рынка, инвестировала в страну более 106 миллиардов тенге, начиная с 1994 года, и этот завод является свидетельством приверженности CCI своим инвестиционным планам. В свою очередь деятельность в Казахстане на сегодня является одним из ведущих бизнесов для CCI. Это достижение стало возможным благодаря благоприятной и справедливой деловой среде, созданной правительством Казахстана. С 2013 года вклад CCI в виде налогов и других обязательных платежей в бюджет Казахстана составил 259 миллиардов тенге, а общий вклад нашей экосистемы в ВВП страны достиг 475 миллиардов тенге", – отметил Эрдинч Гюзель.

Использование передовых технологий и экологических решений позволит снизить воздействие на окружающую среду и способствовать социально-экономическому развитию региона.

Fabrika 16 hektarlık bir alan üzerinde inşa edildi. Açılış törenine Çimkent Valisi Gabit Sızdıkbekov, diplomatik misyon temsilcileri ve iş dünyası katıldı. Bu tür projelerin şehir ekonomisinin gelişimine güçlü bir ivme kazandırdığını belirten Vali Sızdıkbekov, "Herbir yatırım projesi bizim için çok önemli, bu nedenle potansiyel yatırımcılara kapsamlı destek sağlamaya her zaman hazırız." diye konuştu.

27 milyar tenge yatırımla hayata geçirilen Coca-Cola İçecek Kazakhstan'ın (CCI Kazakhstan) fabrika projesi şirketin Kazakistan'da üretim kapasitesini artırmaya yönelik stratejik planının bir parçası olup, yıllık 283 milyon litre üretim kapasitesine ve 150 kişilik istihdam yaratma potansiyeline sahiptir.

CCI Bölge Müdürü Erdinç Güzel, Kazak Hükümetine ve yerel yetkililere verdikleri destek için teşekkür etti ve şirketin Kazakistan'ın GSYİH'sine katkısı üzerinde durdu. Pazar lideri olan CCI'nin 1994 yılından bu yana ülkeye 106 milyar tenge üzerinde yatırım yaptığından gurur duyduğunu dile getiren Erdinç Güzel, açılış yapılan fabrikanın şirketin yatırım planlarının bir kanıtı olduğunu ifade etti. Kazakistan'daki faaliyetlerin halen CCI için önceliklerden biri olduğunu ifade eden Bölge Müdürü, bu başarının Kazak Hükümeti tarafından sağlanan elverişli ve adil bir iş ortamı sayesinde mümkün olduğunu vurguladı. Erdinç Güzel, CCI'nin 2013 yılından bu yana Kazakistan bütçesine vergi ve diğer zorunlu ödemeler şeklinde 259 milyar tenge katkıda bulunduğunu, CCI ekosisteminin ülkenin GSYİH'sine toplam katkısının ise 475 milyar tengeye ulaştığını söyledi.

Fabrikada ileri teknolojiler ve çevre dostu çözümler kullanılarak çevre üzerindeki etki asgariye indirilecek, bölgenin sosyo-ekonomik gelişmesine katkı sağlanacaktır.

«EURASIAN MACHINERY» ОТКРЫЛА ЗАВОД В КАЗАХСТАНЕ

EURASIAN MACHINERY KAZAKİSTAN'DA YENİ FABRİKA AÇTI

Компания «Eurasian Machinery», дочерняя компания Hitachi Construction Machinery Co.Ltd., провела в октябре церемонию открытия в Карагандинской области завода по восстановлению компонентов, который будет в основном обрабатывать ключевые компоненты горнодобывающего оборудования.

Hitachi Construction Machinery Co.Ltd.'nin iştiraki olan Eurasian Machinery şirketi, ekim ayında Karaganda eyaletinde kurduğu maden makinaları parça ve komponentleri yenileme fabrikasının açılış törenini düzenledi.

ХОЛДИНГ «АЛАРКО» СТРОИТ КРУПНЫЙ ТЕПЛИЧНЫЙ КОМПЛЕКС В ШЫМКЕНТЕ ALARKO HOLDING ÇİMКЕНТ'TE BÜYÜK SERA PROJESİNİ YAPIYOR

В ходе встречи заместителя премьер-министра РК Серика Жумангарина с вице-президентом холдинга «Аларко» Аббасом Шахином обсуждался инвестиционный проект холдинга по строительству тепличного комплекса в Шымкенте стоимостью 650 млн долл. США.

До конца 2025 года в Шымкенте планируется построить тепличный комплекс и цех по переработке томатов, причем проект будет реализован в два этапа - первый на площади 45 га, второй - на 130 га. Планируется, что предприятие, которое в будущем начнет работать на полную мощность и будет производить 51 тысячу тонн продукции, обеспечит потребности внутреннего рынка, а также экспорт в Россию, Катар и Объединенные Арабские Эмираты и предоставит рабочие места для 2 тысяч человек. Холдинг «Аларко» поделился своими планами по открытию в Шымкенте завода по производству конструкций для теплиц, а также созданию специализированной академии для подготовки специалистов сельского хозяйства по международным стандартам.

В ходе встречи стороны обсудили проект и условия соглашения об инвестициях, в котором предусмотрены меры государственной поддержки для реализации инвестпроекта.

Вице-премьер Серик Жумангарин подчеркнул, что турецкому инвестору будет оказана всесторонняя поддержка, и предложил рассмотреть возможность создания производств в приоритетных отраслях агропромышленного комплекса, в том числе по глубокой переработке зерна, свеклы и шкур.

Kazakistan Başbakan Yardımcısı Serik Jumangarin'in, Alarko Holding Başkan Yardımcısı Abbas Şahin ile gerçekleştirdiği görüşmede, holdingin Çimkent'teki 650 milyon dolarlık sera yatırım projesi ele alındı.

2025 yılı sonuna kadar Çimkent'te ilki 45, ikincisi 130 hektarlık alanda iki etapta uygulanacak projeyle sera ve domates işleme tesisinin inşa edilmesi planlanıyor. İleride tam kapasiteyle çalışmaya başlamasıyla 51 bin ton ürün üretecek tesisin iç pazar talebini karşılaması ve ayrıca Rusya, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri'ne ihracat yapması, 2 bin kişiye istihdam olanağı sağlaması planlanıyor. Alarko Holding ayrıca Çimkent'te sera konstrüksiyonları üretim fabrikasını ve uluslararası standartlarda tarım uzmanlarını yetiştirecek özel bir akademi açma planlarını da paylaştı.

Görüşmede, yatırım projesi ve hayata geçirilmesinde devlet tarafından sağlanacak destekleri içeren yatırım anlaşmasının şartları da ele alındı.

Türk yatırımcıya her türlü desteğin sağlanacağını altını çizen Başbakan Yardımcısı Serik Jumangarin tahıl, pancar ve deri derin işleme dahil tarım sektörünün öncelikli dallarında üretim yapma imkanlarını değerlendirmeyi teklif etti.

«ТИРЯКИ АГРО» ЗАПУСКАЕТ В АСТАНЕ ДВА ПРОЕКТА, КОТОРЫХ НЕТ В КАЗАХСТАНЕ

TİRYAKİ AGRO, ASTANA'DA KAZAKİSTAN'DA OLMAYAN İKİ PROJEYE BAŞLIYOR

Компания «Тиряки Агро» приступает к двум, совершенно новым для Казахстана, проектам.

Одним из проектов, который компания будет реализовывать в Астане, станет производство лизина, фруктозы и глюкозы, полученных из пшеницы, а вторым – производство растительного протеина, получаемого из желтого гороха.

Tiryaki Agro Kazakistan'da iki ilke imza atacak. Şirketin Astana'da hayata geçireceği projelerden biri, buğdaydan elde edilen lizin, fruktoz ve glikoz, ikincisi de sarı bezelyeden elde edilen bitkisel protein üretimi olacak.

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ДИРЕКТОР ХОЛДИНГА «АЛАРКО» ВЫСТУПИЛ НА 1-ОМ ФОРУМЕ РАБОТНИКОВ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА ALARKO HOLDING CEO'SU I. TARIMCILAR FORUMU'NA KONUŞMACI OLARAK KATILDI

Генеральный директор холдинга "Alarko" Умит Нури Йылдыз выступил на 1-ом Форуме работников сельского хозяйства, состоявшемся в столице Казахстана Астане с участием Президента РК Касым-Жомарта Токаева.

Kazakistan'ın başkenti Astana'da Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Tokayev'in katılımıyla gerçekleşen I. Tarımcılar Forumu'nda konuşmacılar arasında Alarko Holding CEO'su Ümit Nuri Yıldız da yer aldı. ■

DESTEK PATENT RAZVIVAET İNTELLEKTUALNY KAPİTAL S PROEKOM "VLADEESH İDEEY - VLADEESH BUDUŞİM" DESTEK PATENT, "FİKRİNE SAHİP ÇIK" PROJESİYLE FİKRİ SERMAYENİN GELİŞİMİNE DESTEK OLUYOR

Компания Destek Patent с 1983 года работает над защитой интеллектуальных активов и их превращением в коммерческую ценность. Мы также осознаем нашу ответственность в решении социальных проблем и участвуем в различных проектах социальной ответственности, охватывающих такие сферы, как здравоохранение, образование, спорт и искусство. Сегодня, поставив "образование" в центр нашей социальной ответственности, мы определили своей главной целью «внести вклад в интеллектуальный капитал Турции, повышая осведомленность о промышленных правах и улучшая патентную грамотность».

Destek Patent запустила проект «Владеешь идеями – владеешь будущим» в 2019 году, чтобы повысить осведомленность об интеллектуальных правах и внести вклад в интеллектуальный капитал Турции, улучшая патентную грамотность. В рамках этого проекта корпоративной социальной ответственности, который планируется распространить по всей Турции, предоставляются бесплатные тренинги для студентов, предпринимателей, малых и средних предприятий, офисов по переда-

2019 yılında hayata geçirilen "Fikrine Sahip Çık" projesiyle, sınai haklar konusunda bilinçli nesiller yetiştirmeyi ve gençleri buluş yapmaya teşvik etmeyi hedefleyen Destek Patent, proje kapsamında sınai haklar konusunda farkındalık yaratacak eğitim programları sunuyor. Şirket bu programlar sayesinde, özellikle lise ve üniversite öğrencilerine fikirlerini ve buluşlarını koruyarak ticari hayata atılması konusunda bilgi ve beceri kazandırıyor. Öte yandan patent okuryazarlığını arttırmak amacıyla hayata geçirilen "Fikrine Sahip Çık" projesiyle Destek Patent, 2021 yılında düzenlenen 13. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Zirvesi – Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaç Ödül Töreni'nde "Gümüş Başarı Ödülü"nü'nün sahibi oldu.

"Fikrine Sahip Çık" ile, sınai haklar konusundaki okuryazarlığı artırmayı ve yenilikçi düşüncüyü desteklemeyi hedefleyen Destek Patent, projeyi ilgili eğitim kurumları, üniversiteler, STK'lar ve sanayi bölgeleri ile iş birliği içinde yürütüyor. Bu sayede çok çeşitli kitlelere ulaşmayı başaran şirket, mentorluk programlarını kapsayan online ve offline seminerlerle katılımcılara sınai mülkiyet haklarının ne olduğunu öğretmeyi ve bu hakları nasıl koruyabileceklerine dair bilgi sağlamayı amaçlıyor.

Birleşmiş Milletler'in 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan "8. İnsana Yakışır İş ve

че технологий, отраслевых фондов и ассоциаций. Проект направлен на поддержку целей «Достойная работа и экономический рост» и «Индустрия, инновации и инфраструктура» из числа Целей устойчивого развития ООН, включающих 17 направлений.

В 2021 году проект получил «Серебряную награду за достижение» на 13-м Саммите корпоративной социальной ответственности – Церемонии награждения за Цели устойчивого развития. Проект Destek Patent «Владеешь идеями – владеешь будущим», направленный на повышение грамотности в области интеллектуальных прав и поддержку инновационного мышления, сотрудничает с образовательными учреждениями, университетами, НПО и промышленными зонами.

В рамках проекта мы организуем тренинги для учеников школ и студентов университетов, которые, во-первых, вызовут у них интерес к теме, побудят их к изобретательству, а затем повысят осведомленность о защите изобретений.

Бüyüme" ile "9. Sanayi, İnovasyon ve Altyapı" hedeflerine de destek veren proje, gençlerin yenilikçi düşünceler geliştirmelerini, girişimcilik becerilerini artırmalarını ve buluşlarını ticarileştirmelerini teşvik ediyor.

"Fikrine Sahip Çık" projesi 100 bin kişiye ulaşmayı hedefliyor

"Fikrine Sahip Çık" projesi bugüne kadar birçok şehirdeki eğitim kurumlarıyla yapılan protokoller sonucunda çoğunluğunu gençlerin ve öğretmenlerin oluşturduğu 14 bini aşkın kişiye ulaştı.

Genç mucitler ve girişimcilerin hedeflerine ulaşmalarına, fikirlerini ticarete dönüştürmelerine destek olmayı amaçlayan bu projeye Destek Patent, 100 bin kişiye ulaşmayı hedefliyor.

Öte yandan projenin sunduğu eğitimler, toplumun fikri ve sınai mülkiyet haklarına dair anlayışını geliştirmeyi ve bu hakların korunması ile yönetimi konusunda bilinç oluşturmaya büyük bir katkıda bulunuyor. Böylece, gençler arasında yenilikçi düşünce yapısının yerleşmesi ve buluş yapma kültürünün gelişmesi sağlanıyor. Eğitim programları sonucunda, katılımcıların fikirlerini daha etkin bir şekilde koruma yetenekleri artıyor ve bu sayede genç mucitlerin ve girişimcilerin inovasyon kapasiteleri güçleniyor.

Fikrine Sahip Çık yeni buluşlar yapılmasına teşvik ediyor

Projenin bir diğer önemli boyutu ise girişimci gençlerin haklarını nasıl koruyacakları konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamak. Destek Patent bu kapsamda girişimcilerin sınai mülkiyet hakları ve patent süreçleri hakkında detaylı bilgiler sunarak, kendi yaratıcı süreçlerini güvence altına almalarına yardımcı oluyor. Genç girişimcilerin iş dünyasında daha güçlü bir konuma gelmelerini destekleyen şirket, gençlerin sınai haklar konusunda erken yaşta bilinçlenmelerini sağlayarak, daha fazla buluş ve icat yapılmasını teşvik ediyor.

РАВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ОБЩЕНИЯ - РАВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КАЖДОГО!

EQUAL COMMUNICATION, EQUAL OPPORTUNITIES!

Отель Rixos President Astana с гордостью внедряет инициативы социальной значимости, направленные на поддержку сотрудников с особыми потребностями и создание инклюзивной корпоративной культуры. Мы верим, что каждый сотрудник, независимо от его физических возможностей, должен иметь равный доступ к информации, участию в корпоративных событиях и возможности вносить свой вклад в развитие компании. В этом году, в рамках социального проекта, мы начали приглашать профессиональных сурдопереводчиков на наши внутренние мероприятия, чтобы сотрудники с нарушениями слуха могли чувствовать себя частью команды и активно участвовать в обсуждениях и принятии решений.

Первое приглашение сурдопереводчика состоялось 7 октября на очередном собрании сотрудников, посвященном подведению итогов месяца и награждению лучших сотрудников. Это собрание традиционно проводится каждый месяц и является важной частью корпоративной жизни Rixos President Astana, так как здесь не только подводятся итоги, но и отмечаются заслуги сотрудников, которые внесли особый вклад в успех нашей компании. На этом собрании присутствие сурдопереводчика позволило нашим коллегам с нарушениями слуха понимать все происходящее и быть в курсе обсуждаемых вопросов. Мы

Rixos President Astana is proud to implement impactful social initiatives designed to support employees with special needs and foster an inclusive corporate culture. We believe that every employee, regardless of their physical abilities, deserves equal access to information, participation in corporate events, and opportunities to contribute to our company's growth. This year, as part of a dedicated social project, we began inviting professional sign language interpreters to our internal meetings. This initiative ensures that our hearing-impaired employees feel integrated and empowered to participate fully in discussions and decision-making processes.

The first occasion to have a sign language interpreter was on October 7, at our monthly staff meeting, where we celebrate team achievements and recognize the contributions of our best-performing employees. This meeting is a cornerstone of our corporate life at Rixos President Astana, as it provides a platform to discuss key updates and honor individuals whose efforts have been pivotal to our success. The presence of a sign language interpreter allowed our hearing-impaired colleagues to follow all discussions in real time and stay informed on critical matters. We believe that this level of inclusion gives every employee a sense of belonging and motivation to excel further.

Inviting sign language interpreters to internal events is just the beginning of a broader

считаем, что такое равное участие помогает каждому сотруднику чувствовать свою значимость и мотивирует на дальнейшие успехи.

Приглашение сурдопереводчиков на внутренние мероприятия — это лишь первый шаг в серии мер, которые мы планируем предпринять для обеспечения инклюзивности и доступности. Этот проект направлен на создание рабочей среды, где каждый сотрудник сможет раскрыть свои способности и реализовать свой потенциал. Важно, что наши сотрудники с нарушениями слуха теперь могут не только получать информацию, но и вносить свои предложения, идеи и решения, что, безусловно, обогащает нашу общую работу и открывает новые возможности для профессионального и личного роста.

В дальнейшем Rixos President Astana планирует расширять и развивать подобные инициативы. Мы убеждены, что создание инклюзивной среды помогает не только нашим сотрудникам, но и компании в целом. Открытая коммуникация и уважение к индивидуальным потребностям каждого способствуют более сильной и сплоченной команде, где каждый чувствует себя на своем месте и может гордиться тем, что он — часть нашей компании. Этот проект не просто поддерживает инклюзивность, но и укрепляет корпоративный дух, взаимопонимание и доверие среди всех сотрудников.

Благодаря этому проекту, каждый из нас может стать примером для других компаний, показывая, что социальная ответственность — это путь к созданию корпоративной культуры, основанной на уважении и взаимной поддержке. Rixos President Astana продолжит двигаться в этом направлении, поддерживая сотрудников и создавая условия, при которых каждый сможет внести вклад в общее дело. Надеемся, что наш опыт станет вдохновением для других и даст начало целому ряду инклюзивных инициатив в разных компаниях, способствуя развитию культуры равенства и доступности в профессиональной среде.

Мы стремимся не просто следовать модным тенденциям в области инклюзии, но по-настоящему внедрять изменения, которые делают рабочую среду более гармоничной и поддерживающей. Уверены, что это важный шаг для всего сообщества, и мы рады быть одним из пионеров в этом направлении, создавая атмосферу, где каждый голос будет услышан, а каждый сотрудник — оценен и поддержан.

commitment to inclusivity and accessibility. This project is dedicated to building a workspace where every individual can realize their full potential. Now, our hearing-impaired employees can not only receive crucial information but also contribute their own ideas, suggestions, and solutions, enriching our collective efforts and opening new doors for professional and personal growth.

Looking ahead, Rixos President Astana is dedicated to expanding and enhancing similar initiatives. We firmly believe that fostering an inclusive environment benefits both our employees and the company as a whole. Open communication and respect for each individual's unique needs contribute to a stronger, more cohesive team, where each person feels valued and proud to be part of our organization. This project goes beyond supporting inclusivity; it strengthens our corporate spirit, mutual understanding, and trust among all staff members.

Through this initiative, we hope to inspire other companies to prioritize social responsibility and create a corporate culture built on respect and mutual support. Rixos President Astana will continue progressing in this direction, providing conditions where everyone can make meaningful contributions. We aim to lead by example and inspire a series of inclusive practices across organizations, promoting a culture of equality and accessibility within the professional sphere.

Our commitment to inclusivity is not just about following trends but making genuine improvements to foster a more harmonious and supportive work environment. We believe this is a significant step for the entire community, and we are proud to be among the pioneers in this field, building a workplace where every voice is heard, and every team member feels valued and supported.

01.09.2023 - 31.12.2024

ДЕТСКИЙ РЕАБИЛИТАЦИОННЫЙ ЦЕНТР В ТУРКЕСТАНЕ
 TURKESTAN CHILDREN REHABILITATION CENTER

YDA Group приняла решение построить реабилитационный центр для детей в партнерстве с акиматом Туркестанской области и приступила к проектным работам в 2023 году. Строительство проекта, начавшееся в 2024 году, будет завершено и представлено жителям Туркестана в конце этого года.

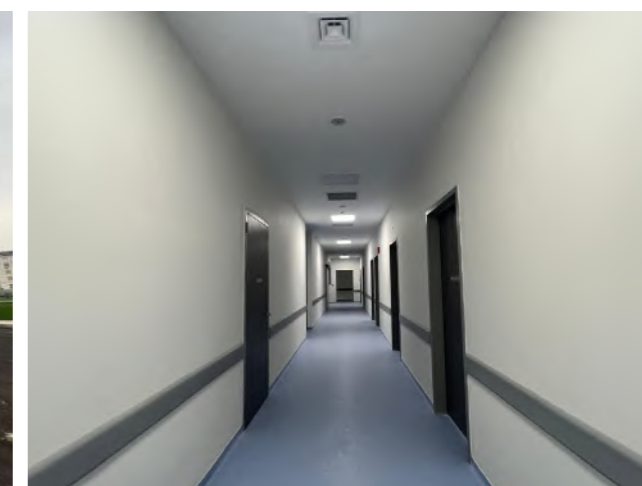
В рамках проекта ведется строительство реабилитационного центра на 11 коек и различных зон для физиотерапии (гидротерапия, механотерапия, лазеротерапия, робототерапия и т. д.) в городе Туркестан.

Также в рамках проекта предусмотрены парковка на 10 машиномест и детская площадка площадью 2000 м².

YDA Group decided to build a rehabilitation center for children in partnership with the Turkestan Governorate and started the project work in 2023. The project, which started construction in 2024, will be presented to the people of Turkestan at the end of this year.

Construction of a Rehabilitation Center with 11 inpatient bed and various type of physical therapy area (Hydrotherapy, Mechanical therapy, Laser therapy, Robotherapy, etc.) in the city of Turkestan.

Within the scope of the project, a parking lot with a capacity of 10 vehicles and 2000m² playground are also being built.

Весна 2024 / Spring 2024

ПОМОЩЬ ПОСТРАДАВШИМ ОТ НАВОДНЕНИЯ

SUPPORT FOR FLOOD DISASTER

8 грузовиков (160 тонн) гуманитарной помощи (продовольствие и питьевая вода), отправлены в Петропавловск и Костанай.

8 Trucks (160 tons) of humanitarian aid (food & drinking water) sent to Petropavlovsk and Kostanay.

15.06.2024 - 15.09.2024

ДОМА ДЛЯ ПОСТРАДАВШИХ ОТ НАВОДНЕНИЯ В ПЕТРОПАВЛОВСКЕ

PETROPAVLOVSK FLOOD VICTIM HOUSES

YDA Group пожертвовала 20 модульных домов городу Петропавловск в сотрудничестве с акиматом Петропавловска в рамках оказания помощи народу Казахстана после наводнения, произошедшего весной 2024 года. Эти модульные дома были произведены на заводе Индустриального парка YDA в Астане и переданы пострадавшим в октябре вместе с мебелью, изготовленной на собственном производстве.

YDA Group donated 20 modular houses to the city of Petropavlosk in coordination with the Petropavlosk Governorate to help the Kazakh people after the flood disaster in Kazakhstan in the spring of 2024. These modular houses were produced in the YDA Industrial Park Factory in Astana and delivered to the victims in October, along with the furniture produced in its own factory.

СТИПЕНДИИ ДЛЯ УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ ХОДЖИ АХМЕДА ЯСАВИ

SCHOLARSHIPS TO KHOJA AHMED YASAWI UNIVERSITY

С 2020 года YDA Group ежегодно оказывает поддержку в виде стипендий 100 студентам, обучающимся в Университете имени Ходжи Ахмеда Ясави.

Since 2020, YDA Group has been providing scholarship support to 100 students studying at Khoja Ahmed Yasawi University every year.

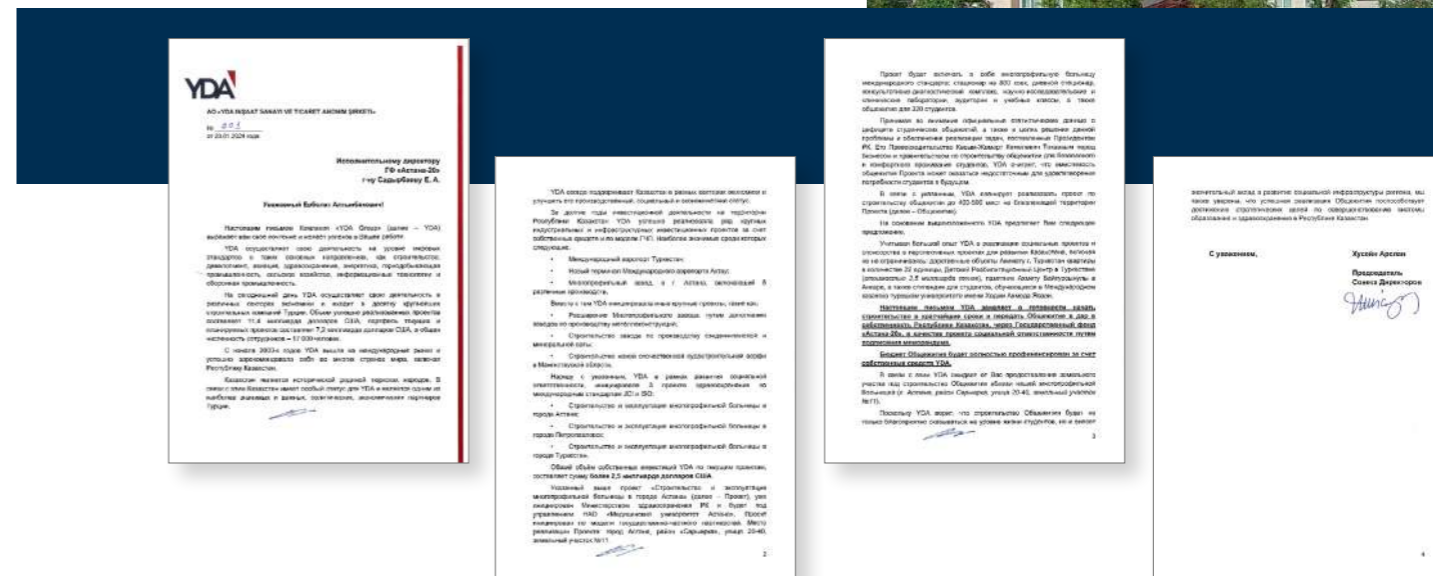

СТУДЕНЧЕСКОЕ ОБЩЕЖИТИЕ ДЛЯ МЕДИЦИНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА АСТАНЫ

STUDENT DORMITORY FOR ASTANA MEDICAL UNIVERSITY

YDA Group подписала протокол о передаче общежития на 400 мест для Медицинского университета Астаны и приступила к проектным работам.

YDA Group signed a protocol to donate a dormitory for 400 students to Astana Medical University and started project work.

03 / 10 / 2024

16 / 10 / 2024

BAKERY EXPO KAZAKHSTAN-2024

В Алматы состоялось открытие выставки «Bakery&Confectionery Expo Kazakhstan-2024», организованной при поддержке ТУКИБ. На открытии присутствовали Генеральный консул Турецкой Республики в г. Алматы Эврен Мюдеррисоглу, представители акимата г. Алматы и НПП "Атамекен", казахстанские и турецкие бизнесмены.

TÜKİB'in katkılarıyla düzenlenen "Bakery&Confectionery Expo Kazakhstan-2024" fuarının açılışına T.C. Almatı Başkonsolosu Evren Müderrişoğlu, Almatı Valiliği yetkilileri, Atameken Ulusal Girişimciler Odası temsilcileri ile sektördeki Türk ve Kazak iş dünyası katıldı.

ВИЗИТ ВЕЖЛИВОСТИ В ТУКИБ TÜKİB'E NEZAKET ZİYARETİ

Генеральный Консул Турецкой Республики в г. Алматы Эврен Мюдеррисоглу, Председатель Попечительского совета Международного турецко-казахского университета им. Ходжи Ахмеда Ясави, член Совета правления Tusaş Motor Sanayii A.ř. (TEI), профессор, доктор Мухиттин Шимшек и директор Евразийского научно-исследовательского института ассоц. проф. Суат Бейлур нанесли визит вежливости в офис ТУКИБ.

T.C. Almatı Başkonsolosu Evren Müderrişoğlu, Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı, Tusaş Motor Sanayii A.ř. (TEI) Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Muhittin şimşek ve Avrasya Araştırma Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Suat Beylur ofisimize nezaket ziyaretinde bulundu.

17 / 10 / 2024

17 / 10 / 2024

ВСТРЕЧА ТУКИБ С НПП «АТАМЕКЕН» TÜKİB, ATAMEKEN İLE BULUŞTU

На встрече с Национальной палатой предпринимателей Казахстана «Атамекен» обсуждались вопросы дальнейшего укрепления сотрудничества между ТУКИБ и «Атамекен», а также текущие проблемы, с которыми сталкиваются предприниматели, и разработка механизмов их рассмотрения и решения.

Во встрече приняли участие председатель Совета правления Ассоциации турецких и казахстанских бизнесменов Аббас Шахин, члены Совета правления Мурат Ханджы и Коксал Салих Юлдыз, исполнительный директор Анзор Гусейнов. От НПП «Атамекен» присутствовали председатель президиума - и.о. председателя правления Раимбек Баталов, а также член правления «Атамекен» и председатель правления Внешнеторговой палаты Казахстана Мурат Каримсаков.

TÜKİB, Kazakistan Ulusal Girişimciler Odası Atameken ile bir görüşme gerçekleştirdi.

Görüşmede, TÜKİB ve Atameken arasındaki işbirliğinin daha da pekiştirilmesi, mevcut girişimcilerin karşılaştığı güncel sorunlar ve bu sorunları inceleme mekanizmalarının geliştirilmesi gibi konular masaya yatırıldı.

Görüşmeye, TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin, Yönetim Kurulu Üyeleri Murat Hancı ve Köksal Salih Yıldız, İcra Direktörü Anzor Gusseinov, Atameken adına Divan Başkanı ve Yönetim Kurulu Başkan Vekili Raimbek Batalov ile Yönetim Kurulu Üyesi ve Kazakistan Dış Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Murat Karimsakov katıldı.

ВСТРЕЧА С ПЕРВЫМ ЗАМЕСТИТЕЛЕМ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРА РОМАНОМ СКЛЯРОМ

TÜKİB, BAŞBAKAN BİRİNCİ YARDIMCISI ROMAN SKLYAR İLE GÖRÜŞTÜ

Председатель Совета правления ТУКИБ Аббас Шахин, исполнительный директор Анзор Гусейнов и члены Совета правления Мурат Ханджы и Гёненч Нихат Дирик встретились с первым заместителем Премьер-министра РК Романом Скляром.

Стороны обсудили реализацию текущих проектов с участием турецких инвесторов, обменялись взглядами на стимулирование и укрепление сотрудничества между турецкими и казахстанскими предпринимателями.

Роман Скляр отметил, что государство уделяет большое внимание решению вопросов инвесторов и оказывает необходимые меры поддержки для эффективной реализации проектов.

Председатель Совета правления Ассоциации турецких и казахстанских бизнесменов Аббас Шахин, в свою очередь, поблагодарил за оказываемую государством поддержку.

В заключение встречи были определены дальнейшие шаги по решению вопросов взаимодействия, что, безусловно, способствует развитию бизнеса и укреплению экономических связей между двумя странами.

Türk-Kazak İş İnsanları Birliği (TÜKİB) Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin, İcra Direktörü Anzor Gusseinov, Yönetim Kurulu Üyeleri Murat Hancı ve Gönenc Nihat Dirik, Kazakistan Cumhuriyeti Başbakan Birinci Yardımcısı Roman Sklyar ile bir araya geldi.

Görüşmede taraflar, Türk yatırımcıların işbirliğiyle yürütülen projeleri ele alarak Türk ve Kazak girişimciler arasındaki işbirliğinin teşvik edilmesi ve güçlendirilmesi üzerine fikir alışverişinde bulundu. Roman Sklyar, hükümetin yatırımcıların karşılaştıkları sorunlara çözüm bulunmasına büyük önem verdiğini ve projelerin etkin bir şekilde uygulanması için gereken desteği sağladığını belirtti.

TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin ise devlet tarafından verilen destekler için teşekkürlerini iletti.

Toplantının sonunda, iş ve girişimleri geliştirecek ve iki ülke arasındaki ekonomik bağları güçlendirecek işbirliğinin pekişmesine yönelik adımlar belirlendi.

19 / 10 / 2024

ЧЛЕНЫ ТУКИБ ПРОВЕЛИ ВСТРЕЧУ В АЛМАТЫ

TÜKİB ÜYELERİ
ALMATI'DA BİR ARAYA
GELDİ

28 / 10 / 2024

ВИЗИТЫ ВЕЖЛИВОСТИ ЧЛЕНАМ ТУКИБ ÜYELERİMİZE NEZAKET ZİYARETLERİ

ROSETTA

Председатель Совета правления ТУКИБ Аббас Шахин и член Совета правления Гёненч Дирик нанесли визит вежливости руководителям компании «Rosetta» Рызе Челику и Эмраху Ате.

TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin ve Yönetim Kurulu Üyesi Gönenc Dirik, Rosetta Müdürleri Rıza Çelik ve Emrah Ata'ya nezaket ziyaretinde bulundu.

AVIS

Председатель Совета правления ТУКИБ Аббас Шахин и член Совета правления Гёненч Дирик нанесли визит вежливости директору компании AVIS (Otokoç Otomotiv Ticaret ve Sanayi Kazakhstan) Мехмету Фатиху Тюркеру.

TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin ve Yönetim Kurulu Üyesi Gönenc Dirik, AVIS (Otokoç Otomotiv Ticaret ve Sanayi Kazakistan) Müdürü Mehmet Fatih Türker'e nezaket ziyaretinde bulundu.

GANTEK TECHNOLOGY SOLUTIONS

Председатель Совета правления ТУКИБ Аббас Шахин и член Совета правления Гёненч Дирик нанесли визит вежливости Генеральному директору компании «Gantek Technology Solutions» Олчуму Гобеклиоглу.

TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin ve Yönetim Kurulu Üyesi Gönenc Dirik, Gantek Technology Solutions Genel Müdürü Olçum Göbeklioğlu'na nezaket ziyaretinde bulundu.

OMAR HOLDİNG (ESPERANZA GROUP)

Председатель Совета правления ТУКИБ Аббас Шахин нанес визит вежливости Генеральному координатору Omar Holding (Esperanza Group) Мустафе Озелю.

TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin, Omar Holding (Esperanza Group) Genel Koordinatörü Mustafa Özel'e nezaket ziyaretinde bulunmuştur.

AKSA

Председатель Совета правления ТУКИБ Аббас Шахин нанес визит вежливости Генеральному директору компании «Акса Казахстан» Сердару Байяеву.

TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin, Aksa Kazakhstan Genel Müdürü Serdar Bayyaev'e nezaket ziyaretinde bulunmuştur.

KZI BANK

Председатель Совета правления ТУКИБ Аббас Шахин нанес визит вежливости Председателю правления «KZI Bank» Мурату Алкану.

TÜKİB Yönetim Kurulu Başkanı Abbas Şahin, KZI Bank Genel Müdürü Murat Alkan'a nezaket ziyaretinde bulunmuştur. ■

06 / 12 / 2024

ВСТРЕЧА С ДЕЛЕГАЦИЕЙ BALKANTÜRKSİAD

BALKANTÜRKSİAD HEYETİYLE BULUŞMA

Исполнительный директор ТУКИБ Анзор Гусейнов встретился с делегацией Ассоциации балкано-румелийских промышленников и бизнесменов (BALKANTÜRKSİAD) во главе с Председателем Совета правления Фатихом Шакиром, прибывшей с рабочим визитом из г. Бурса (Турция) в Алматы для обсуждения интересующих делегацию вопросов о возможностях ведения бизнеса в Казахстане.

TÜKİB İcra Direktörü Anzor Gusseinov, Bursa'dan Almatı'ya çalışma ziyareti için gelen Balkan Rumeli Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (BALKANTÜRKSİAD) Yönetim Kurulu Başkanı Fatih Şakir ve beraberindeki heyetle biraraya gelerek Kazakistan'daki iş fırsatları hakkında istişarelerde bulundu.

- ▣ Срочная доставка документов, посылок и грузов по Казахстану и всему миру
- ▣ Прямые рейсы Алматы-Стамбул
- ▣ Лучшая цена на курьерскую доставку в Турцию
- ▣ Kazakistan'ın ve dünyanın her yerine belge, paket ve kargo gönderilerinizde hızlı teslimat
- ▣ Almatı-İstanbul direkt uçuşları
- ▣ Türkiye'ye gönderilerinizde en uygun teslimat fiyatı

www.ase.kz
www.aseshop.kz
www.ase.com.tr

ASE®
ASIA SKY EXPRESS

+7 (727) 339-52-52
Satpaeva 9 Street, Almaty
info@ase.kz

MENDAL RESTAURANT & CATERING

Компания TOO Mendal Restaurant & Catering была основана в 2019 году в городе Алматы (Казахстан), под названием "Mendal Restaurant". С момента основания наша профессиональная и гостеприимная команда представляет жителям Казахстана уникальные блюда турецкой кухни.

В 2023 году мы приняли решение расширить сферу деятельности и вышли на рынок услуг корпоративного питания. Первым нашим проектом в этом направлении стала работа в здании технического обслуживания во время строительства Большой Алматинской кольцевой автодороги (БАКАД).

С 2024 года мы расширили ассортимент блюд нашего ресторана, добавив к турецким блюдам и местные национальные блюда.

Сегодня мы продолжаем активно работать в сфере корпоративного питания с широким кругом клиентов, заключая договоры с различными компаниями.

Почему выбирают нас?

- **Гигиена и качество:** Все наши блюда готовятся в соответствии с высокими стандартами гигиены в безопасной, здоровой среде. Наша команда строго соблюдает санитарные нормы, чтобы обеспечить клиентам здоровый и приятный гастрономический опыт.
- **Широкий ассортимент меню:** Мы предлагаем блюда как традиционной местной, так и кухни других народов мира, которые способны удовлетворить разнообразные вкусовые предпочтения.
- **Индивидуальный подход:** Мы разрабатываем специальные меню, учитывая диетические предпочтения и пищевую аллергичность наших клиентов.
- **Профессиональная команда:** Наши опытные шеф-повара и профессио-

Mendal Restaurant & Catering A.Ş., 2019 yılında Kazakistan'ın Алматы şehrinde "Mendal Restaurant" adıyla kurulmuştur. O tarihten bu yana, Türk mutfağının eşsiz lezzetlerini güler yüzlü ve profesyonel ekibimizle Kazakistan halkına sunmaktayız.

2023 yılında hizmet alanımızı genişletme kararı alarak Toplu Yemek Hizmetleri sektörüne adım attık. İlk olarak, Büyük Алматы Çevre Yolu (BAKAD) bakım onarım hizmet binasında faaliyet göstermeye başladık.

2024 yılı itibarıyla restoranımızdaki mutfakçı büyütür Türk lezzetlerinin yanı sıra yerel tatları da menümüze ekledik.

Bugün, toplu yemek hizmetlerinde farklı firmalarla iş birliği yaparak geniş bir müşteri kitlesine hizmet sunmaya devam ediyoruz.

Neden Bizi Tercih Etmelisiniz?

- **Hijyen ve Kalite:** Tüm yemeklerimiz hijyen standartlarına uygun bir şekilde, sağlıklı ve güvenli bir ortamda hazırlanır. Mutfak ekibimiz titizlikle çalışarak müşterilerimize en iyi yemek deneyimini sunar.
- **Zengin Menü:** Geleneksel yerel tatlardan uluslararası mutfaklara kadar farklı damak tatlarına hitap eden geniş bir menü yelpazesine sahibiz.
- **Kişiselleştirilmiş Çözümler:** Özel menüler oluşturabilir, diyet veya alerji gereksinimlerine uygun yemek seçenekleri sunabiliriz.
- **Uzman Kadro:** Alanında deneyimli şeflerimiz ve profesyonel ekibimizle kusursuz hizmet sağlıyoruz.
- **Hızlı ve Verimli Servis:** Müşterilerimizin zamanını önemsiyor, hızlı ve etkili hizmet anlayışımızla ihtiyaçlara anında yanıt veriyoruz.
- **Maliyet Yönetimi:** Projelerinize uygun yemek planları sunarak, bütçenizi optimize etmenize yardımcı oluyoruz.

нальный персонал обеспечивают безупречное обслуживание.

- **Оперативность и качество:** Мы ценим время наших клиентов и предлагаем быстрый и качественный сервис, оперативно реагируя на любые вкусовые запросы.
- **Оптимизация затрат:** Мы создаем специальные меню - комплексы, которые помогают нашим клиентам оптимизировать свои расходы.

Сферы нашей деятельности:

- **Государственные учреждения:** Обеспечение питанием в школах, университетах, больницах и других государственных и частных организациях.
- **Больницы:** Организация питания для пациентов, сотрудников и посетителей.
- **Школьные столовые:** Предоставление качественного питания для учащихся и персонала.
- **Промышленные предприятия и фабрики:** Обеспечение сотрудников трехразовым питанием (завтрак, обед, ужин).
- **Аэропорты:** Организация ежедневного питания для сотрудников и посетителей.

Наше видение:

Быть инновационным, надёжным и устойчивым брендом, ведущим в своей отрасли, признанным как на национальном, так и на международном уровне. Мы стремимся создавать проекты, которые приносят пользу нашим клиентам и обществу, вдохновляя на будущее.

Mendal Restaurant & Catering: Гарантия вкуса, безупречной гигиены и высокого качества в каждом блюде!

Адрес: г.Алматы, мкр. Коктем-1, ул. Тимирязева, 31 (ресторан) ул. Тимирязева, 15 «Б», н.п.2, каб.7 (услуги корпоративного питания)
Телефон: +7 (701) 072 3131 (WhatsApp)
Инстаграм: mendal_cafe_almaty

Faaliyet Alanlarımız:

- **Kamu Kurumları:** Okullar, üniversiteler, hastaneler gibi devlet ve özel kurumlar.
- **Hastaneler:** Hasta, çalışan ve ziyaretçilere yönelik yemek hizmetleri.
- **Okul Yemekhaneleri:** Öğrenciler ve personel için beslenme çözümleri.
- **Sanayi ve Fabrikalar:** Çalışanlara sabah, öğle ve akşam yemek hizmeti.
- **Havalimanları:** Personel ve ziyaretçilere yönelik günlük yemek hizmeti.

Vizyonumuz:

Yenilikçi, sağlıklı ve sürdürülebilir yemek çözümleriyle ulusal ve uluslararası alanda tercih edilen, güvenilir ve öncü bir marka olmak. Müşterilerimize ve topluma değer katan projelerle geleceğe ilham vermeyi hedefliyoruz.

Mendal Restaurant & Catering: Her öğünde kalite, hijyen ve lezzetle yanınızdayız!

Adres: Koktem-1 semti, Timiryazev Sok. No: 31 (restoran), Timiryazev Sok. No: 15 B, n.p. 2, oda 7 (catering), Алматы
Telefon: +7 (701) 072 3131 (WhatsApp)
Instagram: mendal_cafe_almaty

<https://avatars.mds.yandex>

**МИГРАЦИОННОЕ
АГЕНТСТВО „МИГРАНТ“**
“MIGRANT” GÖÇ AJANSI

В условиях современной глобальной экономики международные компании все чаще обращают внимание на развивающиеся рынки, такие как Казахстан, активно расширяя свое присутствие через открытие новых филиалов и представительств.

Нередко в таких случаях возникает необходимость перевода сотрудников из головного офиса в новое подразделение в другой стране. Также распространены ситуации, когда местные компании приглашают высококвалифицированных специалистов из-за рубежа. Однако процесс оформления иностранных сотрудников зачастую сопровождается сложностями, отнимая у компаний ценные ресурсы и время.

Именно здесь приходит на помощь ТОО «Миграционное агентство „МИГРАНТ“». Мы предоставляем иностранным инвесторам комплексные услуги по решению юридических и административных вопросов в строгом соответствии с законодательством Республики Казахстан. Наша специализация охватывает широкий спектр задач, включая получение лицензии, рабочей визы и вида на жительство.

Наше главное преимущество – высокий профессионализм и безупречная ответственность. Мы сопровождаем клиентов на каждом этапе, обеспечивая эффективное выполнение всех процедур. Внимание к деталям и стремление к высокому уровню сервиса позволяют нам быть надежным партнером для наших клиентов.

Мы предоставляем услуги по оформлению вида на жительство РК, регистрации компании, открытию филиалов, получению лицензий и рабочих виз для персонала. Также оказываем помощь в нотариальных процедурах, переводе, апостилировании и легализации документов.

Наша компания официально зарегистрирована в Республике Казахстан. Все услуги мы предоставляем на самом высоком профессиональном уровне, уделяя внимание деталям и используя индивидуальный подход, чтобы процесс иммиграции и оформления был успешным и максимально комфортным для наших клиентов.

Günümüzün küresel ekonomisinde, uluslararası şirketler dikkatlerini giderek artan bir şekilde Kazakistan gibi gelişmekte olan pazarlara çeviriyor ve burada yeni şubeler ve temsilcilikler açarak varlıklarını aktif olarak genişletiyorlar.

Aynı zamanda, çoğu zaman çalışanların bir kısmının başka bir ülkedeki merkez ofisten yeni bir temsilcilığe nakledilmesi de gerekli olmaktadır. Bir başka yaygın durum: Yerel bir şirketin yurt dışından değerli, yüksek vasıflı bir uzman çekmesidir. Bu noktada hem uluslararası hem de yerel şirketlerin çoğu, yabancı çalışanlarını kayıt altına alırken bazı zorluklarla karşılaşabiliyor, bu süreçte değerli kaynak ve zaman kaybı yaşayabiliyor.

Şirketimiz “MIGRANT” Göç Ajansı LLP bu anda devreye giriyor. Vermis olduğumuz hizmetlerle yabancı yatırımcılara Kazakistan Cumhuriyeti'nin kanunlarına uygun şekilde resmi işlerinde yardımcı oluyoruz. Yabancı yatırımcılara lisans, çalışma vizesi ve oturma izni alınması dahil olmak üzere çok çeşitli hizmetler sunma konusunda uzmanız.

En büyük avantajımız, yüksek profesyonellik ve kusursuz sorumluluktur. Her aşamada destek vererek, tüm prosedürlerin verimli bir şekilde yürütülmesini sağlıyoruz. “MIGRANT” her detayın önemini anlıyor ve müşterilerimize en üst düzeyde hizmet sunmaya çalışıyoruz.

Kazakistan'da sürekli Oturma kartı alımı, Firma kurulumu, Şube açılması, Şirkete gerekli lisans ve personel vizelerinin alınması, Noter işlemleri, Tercüme işleri, Apostil ve yasallaştırma (Legalizatsiya) yapılması vb.resmi işlemler yapmaktayız.

Şirketimiz Kazakistan Cumhuriyeti'nde resmi kaydını yaptırmıştır. Kazakistan'da göç hizmetlerimizin her biri, müşterilerimiz için başarılı ve stressiz bir süreç sağlamak amacıyla yüksek düzeyde profesyonellik ve ayrıntılara gösterilen özen ile sağlanmaktadır.

Адрес: г. Алматы, ул.Амангельды, 59 «а»,
Бизнес-центр «Шартас»,
офис 101
Тел: +7 707 324 42 10
e-mail: info@migrantagency.kz
сайт: www.migrantagency.kz

Adres: Amangeldi Sok.No: 59a, Şartas İş
Merkezi, ofis 101, Almatı
Tel: +7 707 324 42 10
e-posta: info@migrantagency.kz
web-site: www.migrantagency.kz

SMARTMIND KZ

Smartmind KZ – технологическая компания, предоставляющая инжиниринговые услуги для корпоративных инфраструктур в центрах обработки данных. Мы активно работаем во всех отраслях, используя аналитические данные и высокую экспертизу для решения задач наших клиентов.

В компании трудится динамичная, компетентная и опытная команда, возглавляемая основателями – признанными специалистами, много лет успешно работающими в данной сфере.

Наши ключевые направления:

- **Проектирование баз данных**
Создание архитектур баз данных, обеспечивающих надежные и эффективные решения, полностью соответствующие вашим бизнес-потребностям.
- **Хранилища данных**
Разработка корпоративных решений с масштабируемыми структурами для хранения данных и их интеграции в бизнес-процессы.
- **BI и визуализация данных**
Разработка информационных панелей для руководителей, оперативных отчетов и инструментов самообслуживания для анализа данных.
- **Наука о данных**
Моделирование, анализ, прогнозирование и генерация ценных инсайтов из ваших данных.

Мы создаем современные решения в области хранилищ данных, аналитики, больших данных, систем поддержки принятия решений и интеллектуального анализа, помогая нашим клиентам эффективно управлять своими данными и достигать поставленных целей.

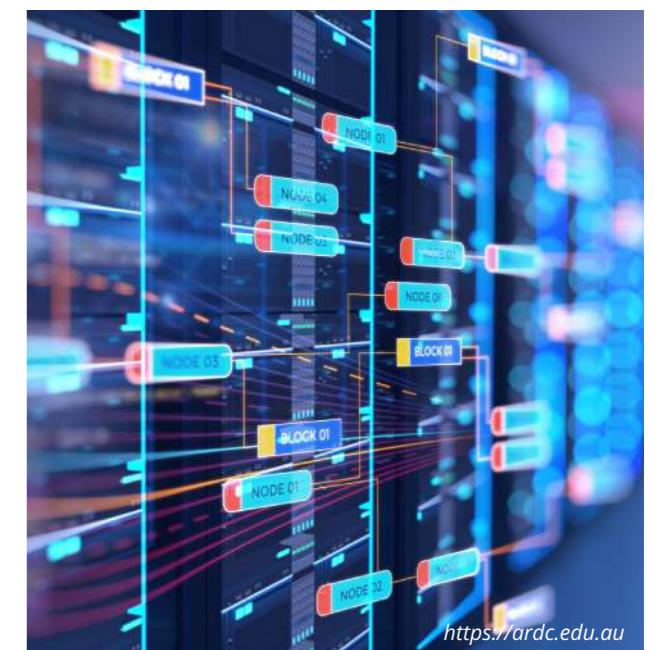
e-mail: info@smartmind.com.tr
веб-сайт: www.smartmind.com.tr

Smartmind KZ is a technology company that provides engineering services for corporate infrastructures in the data science center. Smartmind KZ is an active company that provides services in all sectors with its data and distinguished expert needs.

It has a dynamic, competent and expert team under the leadership of its founders who are competent and experienced in their field and have done value-added work in the sector for many years. It produces solutions specific to data warehouse, analytics-modeling-decision support systems, big data and data mining that the data world needs.

- **Database Engineering**
Database architecture that will produce permanent solutions to your needs.
- **Data Warehouse**
Enterprise Solutions for each service, data needs and expandable structure.
- **BI & Data Visualization**
C-Level Dashboards, Operational Reports and Self-Service Reporting.
- **Data Science**
Data Modeling, Estimation, Analysis and creating insights from your data.

e-posta: info@smartmind.com.tr
web-site: www.smartmind.com.tr

УСИЛЕНИЕ ТЮРКСКОГО МИРА TÜRK DÜNYASINI GÜÇLENDİRME

6 ноября 2024 года в Бишкеке под председательством Президента Кыргызской Республики Садыра Джапарова состоялся 11-й саммит Организации тюркских государств (ОТГ).

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) 11. Zirvesi, Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sadır Caparov'un ev sahipliğinde 6 Kasım 2024 tarihinde Bişkek'te gerçekleşti.

В саммите приняли участие Президент Азербайджанской Республики Ильхам Алиев, Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев, Президент Турецкой Республики Реджеп Тайип Эрдоган, Президент Республики Узбекистан Шавкат Мирзиёев, Премьер-министр Венгрии Виктор Орбан, Президент Турецкой Республики Северного Кипра Эрсин Татар, Посол Туркменистана в Бишкеке Н. Голлиев и Генеральный секретарь ОТГ, посол Кубанычбек Омуралиев. В работе саммита также приняли участие председатель Совета старейшин ОТГ Бинали Иылдырым и руководители организаций тюркского сотрудничества.

Zirveye Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Tokayev, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Macaristan Başbakanı Viktor Orbán, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, Türkmənistan'ın Bişkek Büyükelçisi N. Golliyev ve TDT Genel Sekreteri, Büyükelçi Kubanıçbek Ömüraliyev katıldı. TDT Aksakallar Konseyi Başkanı Binali Yıldırım ve Türk İşbirliği Teşkilatları Başkanları da Zirve'de yer aldı.

«Усиление тюркского мира: экономическая интеграция, устойчивое развитие, цифровое будущее и безопасность для всех» – такова была тема саммита, на котором главы государств подчеркнули свою решимость углублять и обогащать сотрудничество в Тюркском мире, а также укреплять солидарность между тюркскими государствами в рамках ОТГ.

Президент Кыргызстана Садыр Джапаров, принявший председательство в Организации тюркских государств, озвучил основные направления, которым его страна будет уделять приоритетное внимание в период своего председательства. Главными темами этого периода будут экономическая интеграция, устойчивое развитие, цифровизация и безопасность, а лозунгом председательства станет «Усиление Тюркского мира».

Кыргызстан подчеркнул важность укрепления стратегических партнерств в рамках организации и особо отметил свои достижения в области цифровизации государственных услуг. Сегодня в стране предоставляется более 100 цифровых государственных услуг, а к 2025 году Бишкек планируется сделать «Цифровой столицей Тюркского мира». Президент отметил, что за последние годы объем товарооборота Кыргызстана со странами-членами Организации вырос на 62%, и экономические отношения постепенно укрепляются.

Во время своего председательства Кыргызстан также сосредоточится на сотрудничестве в области энергетики и изменения климата. Страна обладает потенциалом для производства экологически чистой энергии на основе гидроэнергетики и солнечной энергии, а также планирует запустить проекты по охране окружающей среды, устойчивому развитию горных районов и защите ледников, находящихся под угрозой таяния на фоне глобального потепления.

Кыргызская сторона выразила готовность развивать проекты в области зеленых технологий, расширять доступ к общим рынкам, продвигать климатические инициативы и поддерживать образовательные и культурные проекты в целях укрепления единства и процветания тюркского мира.

“Türk Dünyasının Güçlendirilmesi: Ekonomik Entegrasyon, Sürdürülebilir Kalkınma, Dijital Gelecek ve Herkes için Güvenlik” temasına adanan Zirve'de Devlet Başkanları, Türk Dünyasında işbirliğinin derinleştirilmesi ve zenginleştirilmesi ile Türk Devletleri arasındaki dayanışmanın TDT çerçevesinde arttırılması yönündeki kararlılıklarının altını çizdiler.

Türk Devletleri Teşkilatı Başkanlığını üstlenen **Kırgızistan'ın Cumhurbaşkanı Sadır Caparov**, ülkesinin başkanlık döneminde öncelik vereceği ana alanları tanıttı. Bu dönemin ana teması, ekonomik entegrasyon, sürdürülebilir kalkınma, dijitalleşme ve güvenlik olarak belirlendi ve başkanlığın sloganı “Türk Dünyasını Güçlendirme” olarak ilan edildi.

Kırgızistan, teşkilat kapsamındaki stratejik ortaklıkların güçlenmesine verdiği önemi vurgularken, kamu hizmetlerinin dijitalleşmesinde sağladığı başarıları öne çıkardı. Bugün ülkede 100'den fazla dijital kamu hizmeti sunulmakta olup, 2025 yılına kadar Bişkek'in “Türk Dünyasının Dijital Başkenti” yapılması hedefleniyor. Sadır Caparov, son yıllarda Kırgızistan'ın teşkilat üyesi ülkelerle olan ticaret hacminin %62 arttığını belirterek, ekonomik ilişkilerin giderek güçlendiğini ifade etti.

Başkanlık dönemi boyunca Kırgızistan, enerji alanındaki işbirliği ile iklim değişikliği konularına da odaklanacak. Ülke, hidroenerji ve güneş enerjisine dayalı temiz enerji üretim potansiyeline sahip olup, çevre koruma, sürdürülebilir dağlık alan gelişimi ve küresel ısınma nedeniyle tehlike altındaki buzulların korunmasına yönelik projeler başlatmayı planlıyor.

Kırgız tarafı, Türk dünyasının birliği ve refahını güçlendirmek amacıyla, yeşil teknoloji projeleri geliştirmeye, ortak pazarlara erişimi

Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев подчеркнул особую значимость проведения саммита ОТГ в новом дворце «Ынтымак Ордо» и в день 15-летия Содружества тюркских государств.

Комментируя итоги председательства Казахстана в ОТГ, Президент отметил, что под лозунгом «TURKTIME!» (ТЮРКСКАЯ ЭПОХА!) тюркский мир приложил большие усилия для укрепления единства тюркского мира и расширения всестороннего сотрудничества. За время председательства Казахстана было проведено более 80 мероприятий, в Астане состоялись 5-е Всемирные игры кочевников, был утвержден единый тюркский алфавит и принято решение о назначении постоянных представителей в Организацию тюркских государств.

Токаев также обратил внимание на события в области торговли, экономики, энергетики, финансов и инвестиций, подчеркнув, что укрепление транспортно-логистических связей между тюркскими государствами является одной из приоритетных задач. Коснувшись вопросов финансов и инвестиций, Президент заявил, что важную роль в этом может сыграть Тюркский инвестиционный фонд и добавил, что стороны единогласно поддержали инициативу по созданию Совета Центральных (Национальных) банков.

Токаев подчеркнул важность расширения сотрудничества в сфере образования, заявив о необходимости эффективного использования человеческих ресурсов и раскрытия потенциала молодежи. В этой связи он сообщил об учреждении филиала Университета Гази (Турция) в Казахстане.

Президент также подчеркнул значимость подписания «Соглашения о партнерстве

в цифровой экономике» и предложил организовать взаимную трансляцию кабельных телеканалов для создания единого информационного пространства тюркского мира.

Казакстан Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Tokayev ise, TDT Zirvesi'nin yeni İntımak Ordo Sarayı'nda ve Türk Devletleri Topululuğu'nun 15. yıldönümünde gerçekleşmesinin özel önemine vurgu yaptı.

Tokayev, Kazakistan'ın TDT dönem başkanlığının sonuçlarını değerlendirerek, TURKTIME! (TÜRK DEVRİ!) sloganı altında Türk dünyasının birliğini güçlendirmek ve kapsamlı işbirliğini artırmak için yoğun çaba sarf ettiklerini belirtti. Kazakistan'ın başkanlık döneminde 80'den fazla etkinlik düzenlendi, Astana'da 5. Dünya Göçebe Oyunları gerçekleştirildi, ortak Türk alfabesi onaylandı ve Türk Devletleri Teşkilatı'na daimi temsilciler atanması kararlaştırıldı.

Kazakistan Cumhurbaşkanı, ticaret, ekonomi, enerji, finans ve yatırım alanlarındaki gelişmelere de dikkat çekerek, Türk Devletleri arasında ulaşım ve lojistik bağlarının güçlendirilmesinin öncelikli bir hedef olduğunu vurguladı. Finans ve yatırımlar konusunda ise Türk Yatırım Fonu'nun önemli bir rol oynayabileceğini ve Merkez Bankaları Konseyi kurulması önerisinin desteklendiğini belirtti.

İnsan kaynaklarının etkin kullanımı ve gençlerin potansiyelinin ortaya çıkarılması gerektiğini belirten Tokayev, eğitim işbirliğini genişletmenin önemine değindi. Bu kapsamda Türkiye'deki Gazi Üniversitesi'nin Kazakistan'da bir şubesinin açıldığını da duyurdu.

Cumhurbaşkanı ayrıca, "Dijital Ekonomide Ortaklık" anlaşmasının imzalanmasının önemini vurguladı ve Türk dünyası için ortak bir bilgi alanı oluşturmak amacıyla kablo TV kanallarının karşılıklı yayını önerisinde bulundu.

Son olarak, Tokayev zirvede varılacak anlaşmaların üye ülkelerin potansiyelini güçlendireceğine olan inancını dile getirerek, TDT'ye 2025'te başkanlık edecek olan Kırgızistan'a başarılar diledi.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan konuşmasına, Zirve dolayısıyla ata yurdu Bişkek'te bulunmaktan büyük memnuniyet duyduğunu belirterek başladı ve dönem başkanlığını devreden Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Tokayev'e yaptıkları katkılardan dolayı teşekkür etti.

Erdoğan, 175 milyona ulaşan genç ve dinamik nüfus, 1,2 trilyon doları aşan ticaret hacmi ve zengin kültür mirasının büyük atılımlar gerçekleştirmek için birlikteliğe sağlam bir temel teşkil ettiğini belirterek, şunları paylaştı:

«Очень важно работать над раскрытием нашего потенциала в таких областях, как торговля и экономика, наука, энергетика и транспорт. Я рад, что переговоры по «Соглашению о партнерстве в области цифровой экономики», одному из элементов нашего видения 2040 года, завершены. Я также уверен, что Турецкий инвестиционный фонд, который мы создали в прошлом году, скоро начнет работать и будет поддерживать наши проекты. Что касается энергетики, призываю активизировать наше сотрудничество по увеличению инвестиций в возобновляемые источники энергии, чтобы снизить зависимость от одного источника. В транспортировках давайте воспользуемся уникальными возможностями, которые предоставляет наш проект совместного транспортного коридора.

«Тicaret ve ekonomi başta olmak üzere, bilim, enerji ve ulaştırma gibi alanlarda potansiyelimizi ortaya çıkaracak çalışmalarda bulunmamızda fayda vardır. 2040 vizyonumuzun unsurlarından Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması üzerindeki müzakerelerin tamamlanmış olmasından memnuniyet duyuyorum. Ayrıca geçen sene hayata geçirdiğimiz Türk Yatırım Fonu'nun yakın zamanda faaliyete alınarak projelerimize destek sağlayacağından eminim. Enerji konusunda da tek bir kaynağa bağımlılığımızı azaltarak yenilenebilir enerjiye daha fazla yatırım yapma hedefiyle işbirliğimizi yoğunlaştıralım. Ulaştırma bağlamında ortak koridor projemizin sunduğu eşsiz fırsatlardan yararlanalım.

«Dijital Ekonomide Ortaklık» anlaşmasının imzalanmasının önemini vurguladı ve Türk dünyası için ortak bir bilgi alanı oluşturmak amacıyla kablo TV kanallarının karşılıklı yayını önerisinde bulundu.

«Очень важно работать над раскрытием нашего потенциала в таких областях, как торговля и экономика, наука, энергетика и транспорт. Я рад, что переговоры по «Соглашению о партнерстве в области цифровой экономики», одному из элементов нашего видения 2040 года, завершены. Я также уверен, что Турецкий инвестиционный фонд, который мы создали в прошлом году, скоро начнет работать и будет поддерживать наши проекты. Что касается энергетики, призываю активизировать наше сотрудничество по увеличению инвестиций в возобновляемые источники энергии, чтобы снизить зависимость от одного источника. В транспортировках давайте воспользуемся уникальными возможностями, которые предоставляет наш проект совместного транспортного коридора.

«Dijital Ekonomide Ortaklık» anlaşmasının imzalanmasının önemini vurguladı ve Türk dünyası için ortak bir bilgi alanı oluşturmak amacıyla kablo TV kanallarının karşılıklı yayını önerisinde bulundu.

«Dijital Ekonomide Ortaklık» anlaşmasının imzalanmasının önemini vurguladı ve Türk dünyası için ortak bir bilgi alanı oluşturmak amacıyla kablo TV kanallarının karşılıklı yayını önerisinde bulundu.

"Ticaret ve ekonomi başta olmak üzere, bilim, enerji ve ulaştırma gibi alanlarda potansiyelimizi ortaya çıkaracak çalışmalarda bulunmamızda fayda vardır. 2040 vizyonumuzun unsurlarından Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması üzerindeki müzakerelerin tamamlanmış olmasından memnuniyet duyuyorum. Ayrıca geçen sene hayata geçirdiğimiz Türk Yatırım Fonu'nun yakın zamanda faaliyete alınarak projelerimize destek sağlayacağından eminim. Enerji konusunda da tek bir kaynağa bağımlılığımızı azaltarak yenilenebilir enerjiye daha fazla yatırım yapma hedefiyle işbirliğimizi yoğunlaştıralım. Ulaştırma bağlamında ortak koridor projemizin sunduğu eşsiz fırsatlardan yararlanalım.

Türk Akademisi ve Türk Dil Kurumu tarafından geçtiğimiz eylül ayında Bakü'de düzenlenen Ortak Alfabe Komisyonu Toplantısında Ortak Türk Alfabesi projesi üzerinde mutabakata varılması tarihi bir adım teşkil etmiştir. Ortak alfabemiz, kader ortaklığımızın, ortak istikbalimizin ve geleceğe birlikte adım atma irademizin de nişanesidir. Bu alandaki çabalarımızı artırmak suretiyle aramızdaki her türlü engeli inşaallah ortadan kaldıracak, Türk dünyasının tarihi kucaklaşmasına imza atacağız."

знак нашей общей судьбы, нашего общего будущего и нашего желания идти в это будущее вместе. Нарращивая наши усилия в этой области, мы, с благословения Всевышнего, устраним всевозможные препятствия между нами и заложим основу для исторического единения тюркского мира», – сказал Президент Турции.

Он напомнил, что работа по созданию общего алфавита для формирования единого языка, начатая в 2022 году под координацией акакалов, была завершена в сентябре 2024 года, и согласован общий алфавит из 34 букв.

Эрдоган отметил, что странам-участникам необходимо поменять свой национальный алфавит, приняв за основу этот, и добавил: «Турция, Азербайджан и Турецкая Республика Северного Кипра готовы к этому. Было бы целесообразно, чтобы Казахстан, Кыргызстан, Узбекистан и Туркменистан ускорили процесс перехода на новый алфавит».

Президент Турции также упомянул о подготовке к назначению специального представителя по развитию торговли между странами-членами Организации тюркских государств и эффективному использованию Среднего коридора.

Эрдоган заявил, что искренне верит в то, что принимаемые сегодня решения направлены на достижение целей, определенных в видении Тюркского мира – 2040. Эти решения еще раз продемонстрируют всему миру передовой уровень, достигнутый благодаря единству идеалов Тюркского мира.

«Нам предстоит пройти долгий путь, и, с благословения Всевышнего, мы продолжим прилагать все усилия, чтобы предстоящий период стал веком Тюркского мира», – сказал в завершение Реджеп Тайип Эрдоган.

В ходе саммита лидеры стран ОТГ обсудили также текущие региональные и международные события.

В завершение саммита главы государств подписали Декларацию Бишкекского саммита ОТГ.

Аксакаларın koordinasyonunda 2022 yılında başlatılan ortak dili geliştirmek amacıyla ortak alfabe oluşturulması çalışmasının, Eylül 2024'te tamamlandığını anımsatan Erdoğan, 34 harften oluşan ortak alfabe üzerinde mutabık kalındığını ifade etti.

Erdoğan, bundan sonra üye ülkelerin bu alfabeyi esas alarak gerekli dönüşümün gerçekleştirilmesi gerektiğine işaret ederek, "Türkiye, Azerbaycan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bu konuda hazır. Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan'ın yeni alfabeğe geçiş için inisiyatif başlatması isabetli olacaktır." diye konuştu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türk Devletleri Teşkilatı üye ülkeleri arasında ticaretin geliştirilmesi, Orta Koridorun etkin kullanılması için özel temsilci atanması yönündeki hazırlıklara da değindi.

Türk dünyası 2040 vizyonuyla belirlenen hedeflere ulaşmak için bugün alacakları kararların aralarındaki ülkü birliğinin eriştiği ileri seviyeyi tüm dünyaya bir kez daha ispatlayacağına gönülden inandığını kaydeden Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Halen katetmemiz gereken ciddi bir mesafe var. İnşallah önümüzdeki dönemi hep birlikte Türk dünyası yüzyılı yapmak için tüm gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz."

TDT Liderleri Zirve sırasında güncel bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında da görüşmelerde bulundu.

Zirve sonunda Devlet Başkanları, TDT Bişkek Zirvesi Bildirisi'ni imzaladı.

Bildiri'de:

- Üye ülkelerin TDT'nin ulusal afet yönetim makamları arasındaki iş birliğini güçlendirecek olan TDT Sivil Koruma Mekanizmasının ve yeşil ekonomi alanında Türk sermaye piyasasını genişletmeyi amaçlayan Türk Yeşil Finans Konseyi'nin (TYFK) kurulmasına ilişkin anlaşmaların imzalanması;
- Üye ülkelerin Türk kimliği, birliği, ortak mirası ve değerlerinin sembollerini yansıtan yeni TDT bayrağının kabul edilmesi

Декларация содержит следующие темы:

- Подписание соглашений о создании Механизма гражданской защиты ОТГ, который будет способствовать укреплению сотрудничества между национальными органами по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций в странах-участницах ОТГ, и Тюркского совета по зелёным финансам (TYFK), целью которого является расширение тюркского рынка капитала в области зелёной экономики;
- Принятие нового флага ОТГ, отражающего символы тюркской идентичности, единства, общего наследия и ценностей стран-участниц, и ратификация «Хартии Тюркского мира», направленной на защиту и укрепление идеалов Тюркского мира;
- Подписание «Соглашения о партнёрстве в области цифровой экономики (DEPA) между правительствами государств-членов Организации тюркских государств» и подписание центральными (национальными) банками государств-участников Меморандума о создании Совета центральных (национальных) банков государств-участников ОТГ;
- В Декларации, в которой также упоминается Свободная экономическая зона «ТУРАН», говорится, что официальное открытие ТУРАНСЭЗ, которая будет способствовать дальнейшему укреплению экономического сотрудничества и расширению инвестиционных возможностей в регионе, состоится в 2025 году;
- В Декларации государства-члены объявили город Джалал-Абад (Кыргызстан) «Туристической столицей Тюркского мира-2025», город Ленкорань (Азербайджан) – «Молодёжной столицей Тюркского мира 2024», город Анев (Туркменистан) – «Культурной столицей Тюркского мира 2024», а также Бишкек – «Цифровой столицей Тюркского мира» в 2025 году;
- вопрос о едином тюркском алфавите;
- 12-й саммит ОТГ пройдет в 2025 году в Азербайджанской Республике, а неформальный саммит ОТГ в том же году – в Венгрии.

ve Türk dünyası ideallerini korumayı ve güçlendirmeyi amaçlayan "Türk Dünyası Şartı'nın" onaylanması;

- "Türk Devletleri Teşkilatı Üye Devletleri Hükümetleri arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması (DEPA)"nın imzalanması ve üye devletlerin merkez (ulusal) bankaları tarafından TDT üye devletlerinin Merkez (Ulusal) Bankaları Konseyi'nin kurulmasına ilişkin Muhtıra'nın imzalanması;
- Turan Özel Ekonomik Bölgesi'ne de değinilen Bildiri'de TURANSEZ üye devletlerinin, ekonomik iş birliğini daha da güçlendirecek ve bölgedeki yatırım fırsatlarını artıracak olan TURANSEZ'in resmi açılışının 2025 yılında düzenlenmesi;
- Bildiri'de üye ülkelerin Kırgızistan'ın Celalabad şehrinin "Türk Dünyası Turizm Başkenti-2025", Azerbaycan'ın Lenkeran kentinin "2024 Türk Dünyası Gençlik Başkenti" ilan edilmesi ve Türkmenistan'ın Anev şehrinin 2024 Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak seçilmesi, ayrıca, Bişkek'in 2025 yılı Türk Dünyasının Dijital Başkenti olarak ilan edilmesi;
- Ortak Türk alfabesi hususu;
- 12. TDT Zirvesi'nin Azerbaycan Cumhuriyeti'nde ve Gayriresmi TDT Zirvesi'nin 2025 yılında Macaristan'da gerçekleştirilmesi gibi konular da yer alıyor.

Также министры и главы учреждений государств-членов подписали следующие документы:

- Соглашение о партнерстве в области цифровой экономики;
- Меморандум о взаимопонимании относительно создания технологического спутника наблюдения за Землей;
- Меморандум о взаимопонимании относительно разработки Большой тюркской языковой модели ОТГ;
- Соглашение о создании Механизма гражданской защиты ОТГ;
- Меморандум о взаимопонимании о создании Тюркского совета по зелёным финансам;
- Меморандум о взаимопонимании между Центральным банком Азербайджанской Республики, Национальным банком Республики Казахстан, Национальным банком Кыргызской Республики, Центральным банком Турецкой Республики и Центральным банком Республики Узбекистан о создании Совета центральных (национальных) банков государств-членов Организации тюркских государств.

Аyrıca Üye Devletlerin Bakanları ve Kurum Başkanları,

- TDT Üye Devletlerinin Hükümetleri arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması,
- TDT Üye Devletlerinin Merkez (Ulusal) Bankaları Konseyi'nin kurulmasına ilişkin Mutabakat Zaptı,
- TDT Üye Devletleri arasında Uzayla İlgili Faaliyetlere İlişkin Mutabakat Zaptı,
- TDT Büyük Türk Dili Modeli'nin Geliştirilmesine İlişkin Mutabakat Zaptı,
- TDT Sivil Koruma Mekanizmasının Kurulmasına İlişkin Anlaşma,
- Türk Yeşil Finans Konseyi Kuruluş Anlaşması,
- Azerbaycan Cumhuriyeti Merkez Bankası, Kazakistan Cumhuriyeti Ulusal Bankası, Kırgız Cumhuriyeti Ulusal Bankası, TCMB ve Özbekistan Cumhuriyeti Merkez Bankası; Türk Devletleri Teşkilatı Üye Ülkeleri Merkez (Ulusal) Bankaları Konseyi'nin kurulması hususunda bir mutabakat zaptı imzaladı.

ФЛАГ ОРГАНИЗАЦИИ ТЮРКСКИХ ГОСУДАРСТВ ИЗМЕНИЛСЯ

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI BAYRAĞI DEĞİŞTİ

Новый флаг был подписан и принят лидерами государств-членов Организации тюркских государств. Новый дизайн украшен символами, отражающими элементы тюркской культуры, и содержит значимые элементы, символизирующие единство Тюркского мира.

Новый флаг Организации тюркских государств привлекает внимание восьмиугольным символом. Этот восьмиугольник символизирует многовековую государственную структуру Тюркского государства и отсылает к восьмиконечной звезде - символу наставничества и мудрости в тюркской культуре. В тюркской и исламской традициях восьмиугольник ассоциируется особенно с наставничеством и знанием. Известно также, что восьмиконечная звезда в народе известна как «Сельджукская звезда».

Синий цвет, используемый на фоне флага, символизирует чистое небо, мир и процветание. Синий цвет исторически имеет тесную связь с тюркской культурой, и этот цвет выражает объединенную силу тюркских народов.

В центральной части флага расположены сорок равномерно распределенных лучей. Эти лучи символизируют общее видение и ценности Организации тюркских государств. Лучи также представляют собой свет, ясность и жизненную силу солнца. Фигура солнца символизирует рост организации, ее светлое будущее и стремление к достижению общих целей.

Еще один важный элемент нового флага - полумесяц и звезда. Эти символы символизируют Тюркское государство, рост и прогресс.

Yeni bayrak, Türk Devletleri Teşkilatı'na üye ülkelerin liderleri tarafından imzalanarak kabul edildi. Yeni tasarım, Türk kültüründen izler taşıyan sembollerle donatıldı ve Türk dünyasının birliğini simgeleyen anlamlı unsurlar barındırıyor.

Türk Devletleri Teşkilatı'nın yeni bayrağı, sekizgen bir sembol ile dikkat çekiyor. Bu sekizgen, yüzyıllardır süregelen Türk devlet yapısını simgeliyor ve Türk kültüründeki rehberlik ve bilgeliğin sembolü olan sekiz köşeli yıldız da atıfta bulunuyor. Türk ve İslam geleneklerinde sekizgen, özellikle rehberlik ve bilgiyle özdeşleştiriliyor. Ayrıca, sekiz köşeli yıldız halk arasında "Selçuklu yıldızı" adı verildiği biliniyor.

Bayrağın zemininde kullanılan mavi renk, berrak gökyüzünü, barışı ve refahı simgeliyor. Mavi rengin tarihsel olarak Türk kültürüyle güçlü bir bağı bulunuyor ve bu renk, Türk uluslarının birleşmiş gücünü ifade ediyor.

Bayrağın orta kısmında, eşit şekilde dağıtılmış kırk ışın bulunuyor. Bu ışınlar, Türk Devletleri Teşkilatı'nın ortak vizyonunu ve değerlerini simgeliyor. Işınlar aynı zamanda, güneşin ışığını, açıklığını ve canlılığını temsil ediyor. Güneş figürü, teşkilatın büyümesini, parlak geleceğini ve ortak hedeflerine ulaşma azmini simgeliyor.

Yeni bayrağın önemli bir diğer unsuru ise hilal ve yıldız. Bu semboller, Türk devletini, büyümeyi ve ilerlemeyi simgeliyor. ■

кауымд. проф., доктор **СУАТ БЕЙЛҰР**,
Еуразия ғылыми-зерттеу институты,
Қазақстан

Doç. Dr. **SUAT BEYLUR**
Avrasya Araştırma Enstitüsü,
Kazakistan

ТҮРКІ МЕМЛЕКЕТТЕРІ ҰЙЫМЫНЫҢ ХІ САММИТІ: АЛДАҒЫ МІНДЕТТЕР МЕН БОЛАШАҚ МАҚСАТТАР

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI 11. ZİRVESİ: ÖNE ÇIKANLAR VE GELECEK BEKLENTİLERİ

2024 жылы 6 қарашада Қырғызстан астанасы Бішкекте Түркі мемлекеттері ұйымының (ТМҰ) XI саммиті өтті.

Türk Devletleri Teşkilatı'nın (TDT) 11. Zirvesi, 6 Kasım 2024 tarihinde Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te gerçekleştirildi.

Төрағалық мерзімі Қазақстаннан Қырғызстанға өткен XI саммитті түркі әлемінің аймақтық және жаһандық тұрғыдан нығайтып келе жатқан ұстанымын көрсету тұрғысынан маңызды бетбұрыс деп бағалауға болады. «Түркі әлемінің нығайуы: Экономикалық интеграция, тұрақты даму, цифрлық болашақ және қауіпсіздік» тақырыбы аясында бас қосқан туысқан елдердің көшбасшылары «Саясат, сыртқы саясат және қауіпсіздік», «Экономикалық және салалық ынтымақтастық», «Халықтар арасындағы өзара ынтымақтастық», «Түркі әлеміндегі институционалдық ынтымақтастық» және «Сыртқы тараптармен ынтымақтастық» сынды негізгі тақырыптары бойынша 122 баяндаманы талқылады (ТМҰ, 2024). ТМҰ әрбір саммиті үзілмей жалғасып келе жатқан ынтымақтастық пен интеграциялық үдерістерге жаңа серпін беретін шешімдердің куәсі болады. Бұл сараптамада соңғы төрт саммит де-

Дönem Başkanlığı'nın Kazakistan'dan Kırgızistan'a geçtiği 11. Zirve, Türk dünyasının bölgesel ve küresel bağlamda güçlenen konumunu ortaya koyması açısından kritik bir dönemeç olarak değerlendirilebilir. "Türk Dünyasının Güçlendirilmesi: Ekonomik Entegrasyon, Sürdürülebilir Kalkınma, Dijital Gelecek ve Herkes için Güvenlik" teması ile toplanan liderler, "Siyaset, Dış Politika ve Güvenlik", "Ekonomik ve Sektörel İş Birliği", "Halktan Halka İş Birliği", "Türk Dünyasında Kurumsal İş Birliği" ve "Harici Taraflarla İş Birliği" ana başlıklarında 122 maddeyi görüşerek kayıt altına aldılar (TDT, 2024). Takip edildiği üzere TDT'nin her zirvesi, devam eden iş birliği ve bütünleşme süreçlerine yeni ivmeler kazandıracak kararlara sahne olmaktadır. Bu analizde, son dört zirve bildirisi çerçevesinde, Bişkek Zirvesi'nin öne çıkan yeni açılım ve yaklaşımları ile geleceğe dair beklentiler ele alınacaktır.

Bilindiği üzere 2021 İstanbul Zirvesi, hem teşkilatın isim değişikliği hem de kabul edilen

klарациясы аясында Бішкек саммитінің маңызды жаңа бастамалары мен тәсілдері, сондай-ақ болашақта жетер жетістіктерімізге баса назар аударамыз.

Белгілі болғандай, 2021 Стамбул саммиті ұйымның атауының өзгеруімен де, қабылданған Түркі әлемі 2040 көзқарас құжатымен де (ТМҰ, 2021) маңызды кезең болып саналады. 2022 жылғы Самарқанд саммитінде бірқатар маңызды құжаттарға қол қойылса, ТМҰ 2022-2026 стратегиялық құжаты да қабылданды (ТМҰ, 2022). Әсіресе, Солтүстік Кипр Түрік Республикасының (СКТР) ТМҰ-ға бақылаушы мүше ретінде қабылдануы Самарқанд саммитінің ең тұшымды тұстарының бірі болғаны белгілі. «TURKTIME» тақырыбымен өткен 2023 жылғы Астана саммитінде «TURANSEZ» арнайы экономикалық аймағын функционалды ету және мүше елдер, әсіресе Орта дәліз арасындағы сауда қарым-қатынастары мен байланысты дамыту үшін көптеген маңызды шешімдер қабылданды (ТМҰ, 2023).

Бішкек саммитінің декларациясында ынтымақтастықтың күн тәртібіндегі мәселелерден бөлек, жеті тақырып елді елең еткізді. Олардың біріншісі және әлеуметтік желілердегі ең танымалы, ТМҰ-ның жаңа туының қабылдануы. Декларацияда айтылғандай, жаңа дизайн «түркі болмысының, бірлігінің, ортақ мұрасы мен құндылықтарының нышандарын бейнелейді» және ортақ болашаққа баса назар аударады. Ескеруді қажет ететін екінші тақырып – Түркі әлемінің мұраттары мен мәдени бірлігін нығайтуды мақсат еткен Түркі әлемі Хартиясын бекіту. Оның ауқымы туралы егжей-тегжейлі ақпарат әлі айтылмаса да, аталған құжат келесі жылы мүше мемлекеттерде талқыланып, жұртшылықпен бөлісіледі деп күтілуде. Институционалдық ынтымақтастықтың негізгі айдарымен атап өтілген тағы бір маңызды мәселе – Халықаралық Түркі академиясы аясында құрылған комиссияның ортақ әліпби бойынша жүргізіп жатқан зерттеулері мүше мемлекеттері тарапынан жіті қадағаланып, назарға алынуы. Түркі әлемі жұртшылығы көптен бері асыға күткен және 2024 жылдың 9-11 қыркүйегінде Бакуде өткен соңғы жиналыста мүше мемлекеттер келіскен ортақ әліпбиді қабылдау және бекіту үдерістері тағы біраз уақыт алады деп есептелуде. Бұдан басқа, Бішкек саммитінің декларациясында Еуропа Одағы және Африка Одағымен қарым-қатынастар, Палестина мен Ауғанстандағы оқиғалар сын-

Türk Dünyası 2040 Vizyon Belgesi ile bir milat kabul edilmektedir (TDT, 2021). 2022 Semerkant Zirvesi'nde de bir dizi önemli belge imza altına alınırken aynı zamanda TDT 2022-2026 Strateji Belgesi kabul edilmişti (TDT, 2022). Hiç kuşkusuz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) gözlemci üye olarak TDT'ye kabul edilmiş olması, Semerkant Zirvesi'nin en ses getiren kararlarından birisiydi. "Türk Devri" temasıyla toplanan 2023 Astana Zirvesi'nde de «TURAN» Özel Ekonomik Bölgesi'nin (TURANSEZ) işlevsel hale getirilmesi ve Orta Koridor başta olmak üzere üye ülkeler arasındaki ticari ilişkilerin ve bağlantısallığını geliştirilmesine yönelik çok sayıda önemli karar alınmıştı (TDT, 2023).

Bişkek Zirvesi bildirisinde devam eden iş birliği gündem maddeleri dışında yedi başlık dikkat çekicidir. Bunlardan ilki ve sosyal medyada hayli gündem olanı, hiç kuşkusuz TDT'nin yeni bayrağının kabul edilmesidir. Bildiride ifade edildiği üzere yeni tasarım, "Türk kimliği, birliği, ortak mirası ve değerlerinin sembollerini yansıtmakta" ve ortak geleceğe vurguyu güçlendirmektedir. Değnilmesi gereken ikinci başlık ise, Türk dünyası ideallerini ve kültürel birliğini pekiştirmeyi amaçlayan Türk Dünyası Şartı'nın onaylanmış olmasıdır. Kapsamına dair henüz detaylı bilgi paylaşılmamış olsa da takip eden yıl içerisinde adı geçen belgenin üye devletlerce müzakere edilerek kamuoyuyla paylaşılması beklenmektedir. Kurumsal iş birliği ana başlığı altında kayda geçen diğer önemli bir husus ise ortak alfabe konusunda Uluslararası Türk Akademisi bünyesinde teşkil edilen komisyonca yürütülen çalışmaların üye devletler tarafından yakından takip edildiği ve dikkate alındığıdır. Uzun zamandır, Türk dünyası kamuoyunca heyecanla beklenen ve 9-11 Eylül 2024 tarihlerinde Bakü'de yapılan son toplantı-

ды аймақтық және жаһандық мәселелерге қатысты белсенді көзқарас пен стратегиялық көзқарасты қабылдау да баса назар аударуды қажет ететін мәселелерге жатады.

Бұл тақырыптарды егжей-тегжейлі қарастырған кезде, ТМҰ-тың түркі әлемінің құндылықтарын қорғаудағы әрі оның халықаралық аренадағы мүдделерін қолдаудағы рөліне нақты баса назар аударылғанын аңғаруға болады. Ұзақ уақыттан бері халықаралық күн тәртібіндегі өзекті тақырыптардың бірі болған Газадағы гуманитарлық трагедияға қатысты мүше мемлекеттер «жойқын гуманитарлық жағдайға қатты алаңдаушылық білдірді, бейбіт тұрғындарды бейтарап нысанаға алуды айыптады әрі БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің тиісті қаулыларын қоса алғанда, халықаралық құқық нормаларын толық сақтай отырып, соғысты шұғыл әрі түбегейлі тоқтатуға, сонымен бірге Газаға гуманитарлық көмекті кедергісіз жеткізуге шақырды;

Сонымен бірге екі мемлекетті шешім негізінде Израиль-Палестина қақтығыстарын әділ және тұрақты шешуге шақырды». Сөз жалғасында: «1967 жылға дейінгі шекараларға негізделген, астанасы Шығыс Иерусалим аталатын тәуелсіз, егеменді және біртұтас Палестина мемлекетін халықаралық деңгейде тануды қолдайтындарын, сондай-ақ Палестина мемлекетінің Біріккен Ұлттар Ұйымына (БҰҰ) мүше болуға құқығы бар әрі қабылдануы керек деп тапқан БҰҰ Бас Ассамблеясының 2024 жылғы 10 мамырдағы шешімін құптайтындарын жариялады». Сол сияқты, Газа секторындағы шиеленістен қатты зардап шеккен ел «Ливанда мүмкіндігінше тез арада атысты тоқтатудың және БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің 2006 жылғы 1701 санды қаулысын орындаудың маңыздылығы ортаға қойылды (ТМҰ, 2024). Соңында Орталық Азия-

да үзінде mutabık kalınan ortak alfabenin üye devletlerce kabul ve onay süreçlerinin biraz daha zaman alacağı düşünülmektedir. Bunlar dışında, Bişkek Zirvesi bildirisinde Avrupa Birliği ve Afrika Birliği ile ilişkiler, Filistin ve Afganistan'daki gelişmeler gibi bölgesel ve küresel meselelere dair daha proaktif bir tutum ve stratejik vizyonun benimsenmiş olması da üzerinde durulması gereken hususlar olarak öne çıkmaktadır.

Bu başlıklara detaylı bakıldığında, öncelikle TDT'nin Türk dünyasının değerlerinin korunması ve çıkarlarının uluslararası arenada desteklenmesindeki rolüne açık bir vurgu yapıldığı görülmektedir. Uzunca bir süre uluslararası gündemin sıcak başlıklarından birisi olan Gazze'de yaşanan insanlık dramı ile ilgili olarak üye devletler, "yıkıcı insani durumdan duydukları derin endişeyi ifade ederek, sivillerin ayırım gözetmeksizin hedef alınmasını kınadıklarını ve BM Güvenlik Konseyi'nin ilgili kararları da dahil olmak üzere uluslararası hukuka tam uygun olarak acil ve kalıcı bir ateşkes sağlanması ve Gazze'ye engelsiz insani yardım ulaştırılması çağrısı yapmış; ayrıca İsrail-Filistin ihtilafına iki devletli çözüm temelinde adil ve kalıcı bir çözüm bulunması çağrısında" bulundular. Devamında, "başkenti Doğu Kudüs olan 1967 öncesi sınırlara dayalı bağımsız, egeмен ve hemhudut bir Filistin Devleti'nin uluslararası alanda tanınmasını desteklediklerini ve BM Genel Kurulu'nun 10 Mayıs 2024 tarihinde Filistin Devleti'nin Birleşmiş Milletler üyeliğine ehil olduğunu ve bu nedenle kabul edilmesi gerektiğini tespit eden kararını memnuniyetle karşıladıklarını" açıkladılar. Benzer şekilde Gazze'deki gerginliğin doğrudan etkilediği bir ülke olan "Lübnan'da da bir an önce ateşkes ilan edilmesi ve BM Güvenlik Konseyi'nin 1701 (2006) sayılı kararının uygulanmasının önemi" teyit edildi (TDT, 2024). Son olarak, genelde Orta Asya'daki güvenlik meseleleri ile birlikte ele alınan Afganistan konusu, bir çalışma grubunun kurulması kararıyla ilk defa TDT'nin dış politika gündem maddelerine dahil edilmiş oldu.

Öte yandan, Macaristan'ın Avrupa Birliği Konseyi Dönem Başkanlığı'nın da sağladığı avantajla Bişkek Zirvesi'nde TDT ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkiler, hazırlanan Ortak Çalışma Planı ile daha kurumsal bir zemine kavuşturulmuş oldu. Avrupa Birliği ile başlatılan bu yeni süreç gibi TDT'nin Af-

daғы қауіпсіздік мәселелерімен бірге қатар көтерілетін Ауғанстан мәселесіне қатысты жұмыс тобын құру шешімі алғаш рет ТМҰ сыртқы саясатының күн тәртібіне енгізілді.

Екінші жағынан, Венгрияның Еуропа Одағы Кеңесіне төрағалық етуінің артықшылығымен Бішкек саммитінде дайындалған Ортақ жұмыс жоспарымен ТМҰ мен Еуропа Одағы арасындағы қарым-қатынастар неғұрлым институционалдық негізде қамтамасыз етілді. Еуропа Одағымен басталған осы жаңа үдеріс сынды ТМҰ-тың Африка Одағымен бірлескен саммит ұйымдастыру бастамасы ұйымның бұдан былай жаһандық мәселелерде белсендірек рөл атқарғысы келетінін көрсетеді.

Саммиттің назар аударарлық тақырыптарына қоса, цифрлық экономика және жасыл қаржы ұранымен түркі әлеміндегі интеграциялық күш-жігердің локомотиві болып табылатын экономикалық интеграцияға қатысты соңғы оқиғаларды атап өту орынды болар. Әсіресе жасыл қаржыландыру және цифрлық экономика мәселелері ТМҰ аймақтағы экономикалық ынтымақтастықты жаңа буын технологиялары мен экологиялық тұрақтылықпен қалыптастыратынын көрсетеді. Түркі Жасыл қаржы кеңесінің құрылуы және цифрлық экономика саласындағы Цифрлық экономика серіктестігі туралы келісім қол қою мүше елдердің экономикалық ынтымақтастықты кеңейтуге деген жігерін көрсетеді (ТМҰ, 2024). Экономикалық ынтымақтастық саласындағы Бішкек саммитінің тағы бір назар аударарлық тұсы күрделі салымдар тұрғысынан маңызды болып табылатын Түркі әлемі инвестициялық форумының ашылуы болды. Бұл жаңа алаң мүше елдердің инвестициялық әлеуетін арттыру және аймаққа тікелей шетелдік инвестицияларды тарту тұрғысынан маңызды. Қазақстанның «TURANSEZ» арнайы экономикалық аймағы жобасы – ТМҰ-ның экономикалық интеграциялық күш-жігерін неғұрлым нақты және ұзақ мерзімді негізге жеткізуге бағытталған тағы бір бастама. Бұл бастамалар аймақтың экономикалық тұрақтылығын арттыруға және Орталық Азияны Еуразиялық аймақтағы сауда орталығына айналдыруға бағытталған маңызды қадамдар болып саналады.

Қорытындылай келе, Бішкек саммиті ТМҰ-ның болашақ ұстанымдары туралы маңызды мәліметтер береді. Алдағы кезеңде ТМҰ цифрлық экономикада, жасыл қаржыландыруда, ортақ бірегейлікті және жаһандық саясатты

rika Birliği ile ortak bir zirve düzenlenmesi yönündeki girişimi de teşkilatın bundan sonra küresel meselelerde daha aktif rol almak istediğini göstermektedir.

Zirve'nin dikkat çeken bu başlıklarının yanında dijital ve yeşil ekonomi mottosu ile Türk dünyasındaki bütünleşme çabalarının lokomotifleri olan ekonomik bütünleşmeye dair son gelişmelere de değinmek yerinde olacaktır. Özellikle yeşil finans ve dijital ekonomi konuları, TDT'nin bölgedeki ekonomik iş birliğini yeni nesil teknolojilerle ve çevresel sürdürülebilirlik ekseninde şekillendirdiğini göstermektedir. Türk Yeşil Finans Konseyi'nin kurulması ve dijital ekonomi alanında DEPA'nın (Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması) imzalanması, üye ülkelerin ekonomik iş birliğini genişletme kararlılığını yansıtmaktadır (TDT, 2024). Bişkek Zirvesi'nin ekonomik iş birliği alanında bir diğer dikkat çeken yönü ise sermaye yatırımları açısından önem arz eden Türk Dünyası Yatırım Forumu'nun hayata geçirilmesi olmuştur. Bu yeni platform, üye ülkelerin yatırım potansiyelini artırma ve bölgeye doğrudan yabancı yatırımları çekme açısından önem arz etmektedir. Kazakistan'ın TURANSEZ özel ekonomik bölgesi projesi de TDT'nin ekonomik bütünleşme çabalarını daha somut ve uzun vadeli bir zemine taşımayı hedefleyen diğer bir girişimdir. Söz konusu bu girişimler, bölgenin ekonomik istikrarını artırma ve Orta Asya'yı Avrasya bölgesinde ticaretin merkezi haline getirme yönündeki önemli hamlelerdir.

Özetle, Bişkek Zirvesi, TDT'nin gelecekte izleyeceği politikalarını önemli ipuçlarını vermektedir. Önümüzdeki dönemde, TDT'nin

қорғау әрі дамытуда белсендірек рөл атқарады деп күтілуде. ТМҰ Орталық Азияда бейбітшілік пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі миссиясы жалғастыра отырып, осы бағыттағы барша тиісті тараптармен экономикалық даму мен өркендеу негізінде тұрақтылықты қолдау шараларын қабылдайды. Бұған қоса, киберқауіпсіздік және жалған ақпаратпен күресу сынды қазіргі заманғы қауіпсіздік қатерлеріне қарсы ортақ шешімдерді шығару үшін мүше мемлекеттер арасында қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастықты күшейтетін болады. Экономикалық ынтымақтастық саласында аймақтық байланысты арттыратын және сауданы жеңілдететін жаңа бастамалар TURANSEZ сияқты жобалармен жалғасады деген болжам бар. Әсіресе, энергетика, логистика және қаржылық интеграция саласындағы ілгерілеу түркі әлемінің экономикалық қуатын арттырып, жаһандық экономикада тиімдірек орынға көтерілуіне мүмкіндік береді. Осының арқасында, Бішкек саммиті ТМҰ корпоративтік бірегейлігін нығайтқан, сонымен қатар ұйымның аймақтық және жаһандық державаға айналу жолындағы маңызды қадамдарын анықтаған саммит болды. Саммитте қабылданған шешімдер түркі әлемі бетпе-бет келген жаңа мүмкіндіктер мен қауіптерге қарсы ынтымақтастықта әрекет ету табандылығын көрсетеді. 1926 жылы I Түркология конгрессін (Баку) өткізген Әзербайжан, ТМҰ-ның әрбір жаңа мерзімдегі төрағалығында жаңа тосын шешімдердің дәстүрге айналғанын ескере отырып, 2025 жылы қарашада – I Түркология конгрессінің 100 жылдығында ТМҰ мерзімді төрағалығын бастайды. Жаңа тарихи шешім қабылданып, Түркі мемлекеттерінің ортақ әліпбиі жүзеге асады деген үмітіміз зор...

Дереккөз:

Түркі мемлекеттері ұйымы (2024). Түркі мемлекеттері ұйымының 11-ші саммиті Бішкек декларациясы. Сілтеме: https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-11-zirvesi-biskek-bildirisi_3476. Қаралған уақыты: 08.11.2024.

Түркі мемлекеттері ұйымы (2024). Түркі мемлекеттері ұйымының 11-ші саммиті Бішкекте өтті. Сілтеме: https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilatinin-on-birinci-zirvesi-biskekte-duzenlendi_3475. Қаралған уақыты: 08.11.2024.

Түркі мемлекеттері ұйымы (2021). Түркі Мемлекеттері Ұйымының Түркі әлемінің келешегі – 2040. Сілтеме: <https://turkicstates.org/tr/haber/turk-dunyasi-2040-vizyonu>. Қаралған уақыты: 08.11.2024.

Түркі мемлекеттері ұйымы (2021). Түркі мемлекеттері ұйымының 8-ші саммиті Ыстамбұл декларациясы. Сілтеме: <https://turkicstates.org/tr/haber/turk-devletleri-teskilati-8-zirvesi-istanbul-bildirisi>. Қаралған уақыты: 08.11.2024.

Түркі мемлекеттері ұйымы (2023). Түркі мемлекеттері ұйымының 10-шы саммиті Астана декларациясы. Сілтеме: https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-10-zirvesi-astana-bildirisi_3113. Қаралған уақыты: 08.11.2024.

Түркі мемлекеттері ұйымы (2022). Түркі мемлекеттері ұйымының 9-шы саммиті Самарқанд декларациясы. Сілтеме: https://turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-9-zirvesi-semerkant-bildirisi_2679. Қаралған уақыты: 08.11.2024.

Бұл мақала алғаш рет Еуразия ғылыми-зерттеу институтының 2024 жылдың 15 қарашасында №369 электрондық ақпараттық бюллетенінде жарияланған.

digital ekonomi, yeşil finans, ortak kimliğin korunup, geliştirilmesi ve küresel politikalarda daha aktif bir rol üstlenmesi beklenmektedir. TDT, Orta Asya'da barış ve güvenliği sağlama misyonunu sürdürecektir ve bu doğrultuda ilgili bütün taraflarla ekonomik kalkınma ve refah temelinde istikrarı destekleyici adımlar atacaktır. Ayrıca, siber güvenlik ve dezenformasyonla mücadele gibi günümüzün modern güvenlik tehditlerine karşı ortak çözümler üretmek üzere üye devletler arasında daha güçlü bir güvenlik iş birliği tesis edilecektir. Ekonomik iş birliği alanında, TURANSEZ gibi projelerle bölgesel bağlantısallığı artıran ve ticareti kolaylaştıran yeni girişimlerin de devam ettirilmesi beklenmektedir. Özellikle enerji, lojistik ve finansal entegrasyon konularında ilerleme kaydedilmesi, Türk dünyasının ekonomik gücünü artıracak ve küresel ekonomide daha etkin bir konuma yükselmesini sağlayacaktır. Sonuç olarak, Bişkek Zirvesi, TDT'nin kurumsal kimliğini güçlendiren ve aynı zamanda teşkilatın bölgesel ve küresel bir güç olma yolunda attığı önemli adımları ortaya koyan bir zirve olmuştur. Zirvede alınan kararlar, Türk dünyasının karşılaştığı yeni fırsatlar ve tehditlere karşı dayanışma içinde hareket etme kararlılığını yansıtmaktadır. TDT'nin her yeni dönem başkanlığında yeni sürpriz kararların gelenek haline geldiğinden hareketle 1926 yılında I. Türkoloji Kurultayı'na (Bakü) ev sahipliği yapan Azerbaycan'ın Kasım 2025'de başlayacak TDT dönem başkanlığında – I. Türkoloji Kurultayı'nın 100. yıldönümünde yeni tarihi bir karar alınarak Türk Devletleri Ortak Alfabesinin hayata geçirilmesi temenlisiyle...

Кайнаққа:

Түркі Devletleri Teşkilatı (2024). Türk Devletleri Teşkilatı 11. Zirvesi Bişkek Bildirisi. Alınan yer: https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-11-zirvesi-biskek-bildirisi_3476. Erişim tarihi: 08.11.2024.

Түркі Devletleri Teşkilatı (2024). Türk Devletleri Teşkilatı'nın On Birinci Zirvesi Bişkek'te düzenlendi. Alınan yer: https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilatinin-on-birinci-zirvesi-biskekte-duzenlendi_3475. Erişim tarihi: 08.11.2024.

Түркі Devletleri Teşkilatı (2021). Türk Devletleri Teşkilatı'nın Türk Dünyası 2040 Vizyonu. Alınan yer: <https://turkicstates.org/tr/haber/turk-dunyasi-2040-vizyonu>. Erişim tarihi: 08.11.2024.

Түркі Devletleri Teşkilatı (2021). Türk Devletleri Teşkilatı 8. Zirvesi İstanbul Bildirisi. Alınan yer: <https://turkicstates.org/tr/haber/turk-devletleri-teskilati-8-zirvesi-istanbul-bildirisi>. Erişim tarihi: 08.11.2024.

Түркі Devletleri Teşkilatı (2023). Türk Devletleri Teşkilatı 10. Zirvesi Astana Bildirisi. Alınan yer: https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-10-zirvesi-astana-bildirisi_3113. Erişim tarihi: 08.11.2024.

Түркі Devletleri Teşkilatı (2022). Türk Devletleri Teşkilatı 9. Zirvesi Semerkant Bildirisi. Alınan yer: https://turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-9-zirvesi-semerkant-bildirisi_2679. Erişim tarihi: 08.11.2024.

Bu makale ilk olarak Avrasya Araştırma Enstitüsü'nün 15 Kasım 2024 tarihi 369 sayılı e-bülteninde yayımlanmıştır.

Written by Assoc. Prof. SUAT BEYLUR,
Eurasian Research Institute, Kazakhstan

THE 11th SUMMIT OF THE ORGANIZATION OF TURKIC STATES: HIGHLIGHTS AND FUTURE EXPECTATIONS

The 11th Summit of the Organization of Turkic States (OTS) was held in Bishkek, the capital of Kyrgyzstan, on November 6, 2024. The 11th Summit, where the Presidency passed from Kazakhstan to Kyrgyzstan, can be considered a pivotal turning point in terms of revealing the strengthened position of the Turkic world in the regional and global contexts. Under the theme "Strengthening the Turkic World: Economic Integration, Sustainable Development, Digital Future, and Security for All", leaders discussed and documented 122 articles under main topics, including: "Politics, Foreign Policy, and Security", "Economic and Sectoral Cooperation", "People-to-People Cooperation", "Institutional Cooperation in the Turkic World", and "Cooperation with External Partners" (OTS, 2024). As observed, each OTS summit has served as a platform for decisions that bring new momentum to ongoing cooperation and integration processes. This analysis will explore the new initiatives and approaches highlighted at the Bishkek Summit, along with future expectations within the framework of the past four summit declarations.

As is known, the 2021 Istanbul Summit is considered as a milestone, marking both the organization's name changes and the adoption of the Turkic World 2040 Vision Document

www.turksoy.org

(OTS, 2021). At the 2022 Samarkand Summit, a series of significant documents were signed, and the OTS 2022-2026 Strategic Document was adopted (OTS, 2022). Undoubtedly, one of the most notable decisions at the Samarkand Summit was the acceptance of the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) as an observer member in the OTS. The 2023 Astana Summit, held under the theme "Turk Time", saw several key decisions aimed at operationalizing the TURAN Special Economic Zone (TURANSEZ) and enhancing trade relations and connectivity among member countries, particularly through the Middle Corridor (OTS, 2023).

Beyond the ongoing cooperation agenda, seven key points stand out in the Bishkek Summit declaration. The first and most widely discussed is undoubtedly the adoption of a new flag for the OTS. As stated in the declaration, the new design “reflects the symbols of Turkic identity, unity, common heritage, and values”, reinforcing the emphasis on a common future. The second notable point is the ratification of the Charter of the Turkic World, aimed at strengthening Turkic world ideals and cultural unity. Although specific details about its scope have not yet been shared, it is expected that the document will be discussed among member states and shared with the public in the coming year. Another important issue recorded under the institutional cooperation heading is the ongoing work on a common alphabet, monitored and considered closely by member states, which is being conducted by a commission established within the International Turkic Academy. The process of acceptance and ratification of this long-awaited common alphabet, agreed upon during the most recent meeting held in Baku on September 9-11, 2024, is expected to take some additional time. Furthermore, the Bishkek Summit declaration emphasizes a more proactive stance and strategic vision on regional and global issues, including relations with the European Union and African Union, as well as developments in Palestine and Afghanistan, marking these as critical points for further attention.

A closer look at these topics reveals a clear emphasis on the role of the OTS in protecting Turkic world values and supporting its interests on the international stage. Concerning the humanitarian crisis in Gaza, a long-standing priority on the international agenda, member states expressed “deep concern about the devastating humanitarian situation, condemned the targeting of civilians indiscriminately, and called for an urgent and lasting ceasefire in full compliance with international law, including relevant UN Security Council resolutions, as well as for unhindered humanitarian aid to be delivered to Gaza”. The members also called for “a fair and lasting resolution of the Israeli-Palestinian conflict based on a two-state solution”. Furthermore, the statement highlighted their support for “the international recognition of an independent, sovereign, and contiguous Palestinian State with East Jerusalem as its capital, based on pre-1967 borders, and welcomed the UN General Assembly resolution dated May 10, 2024, affirming that Palestine qualifies for UN membership and therefore should be accepted”. Similarly, regarding Lebanon – a country directly affected by the tensions in Gaza – the OTS highlighted the “importance of an immediate ceasefire and the implementation of UN Security Council Resolution 1701 (2006)” (OTS, 2024). Lastly, the topic of Afghanistan, mostly addressed alongside broader Central Asian security issues, was included in the OTS foreign policy agenda for the first time with a decision to establish a working group dedicated to this matter.

On the other hand, leveraging Hungary’s Presidency of the European Union Council, relations between the OTS and the European Union were institutionalized further at the Bishkek Summit through the establishment of a Joint Working Plan. This new phase initiated with the European Union, along with the OTS’s initiative to hold a joint summit with the African Union, indicates that the organization aims to take on a more active role in global affairs.

In addition to the summit’s notable themes, it is also fitting to address recent developments in economic integration within the Turkic world, driven by the motto of a digital and green economy. The focus on green finance and digital economy demonstrates the OTS’s efforts to shape regional economic cooperation through next-generation technologies and environmen-

tal sustainability. The establishment of the Turkic Green Finance Council and the signing of the Digital Economy Partnership Agreement (DEPA) reflect the member countries’ commitment to expanding economic cooperation (OTS, 2024). Another significant economic initiative of the Bishkek Summit was the launch of the Turkic World Investment Forum, a platform aimed at enhancing the investment potential of member countries and attracting foreign direct investment to the region. Kazakhstan’s TURANSEZ special economic zone project further represents an initiative to place the OTS’s economic integration efforts on a more concrete and long-term foundation. Collectively, these initiatives are vital steps toward strengthening regional economic stability and positioning Central Asia as a hub for trade within the Eurasian region.

In summary, the Bishkek Summit provides valuable insights into the policies the OTS is expected to pursue in the future. In the coming period, the OTS is likely to focus on digital economy, green finance, the preservation and development of common identity, and a taking on more proactive role in global politics. The OTS will continue its mission of ensuring peace and security in Central Asia, taking steps to promote stability in partnership with all relevant parties, based on economic development and prosperity. Moreover, stronger security cooperation among member states is expected to be established to address modern security threats such as cybersecurity and disinformation. In the field of economic cooperation, initiatives like TURANSEZ are expected to advance, further enhancing regional connectivity and facilitating trade. Progress in energy, logistics,

and financial integration will bolster the Turkic world’s economic power and enable it to achieve a more prominent role in the global economy.

Ultimately, the Bishkek Summit has strengthened the institutional identity of the OTS and marked significant steps in its journey toward becoming a regional and global power. The decisions made reflect a commitment to act in solidarity in the face of new opportunities and challenges encountered by the Turkic world. Considering that new surprise decisions have become a tradition with each new presidency of the OTS, it is hoped that during Azerbaijan’s chairmanship, starting in November 2025 – coinciding with the 100th anniversary of the First Turkology Congress in Baku in 1926 – the long-awaited Turkic States Common Alphabet will be officially adopted. ■

References

- Turkic States Organization (2024). Bishkek Declaration of the 11th Summit of the Turkic States Organization. Retrieved from https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-11-zirvesi-biskek-bildirisi_3476. Accessed on 08.11.2024.
- Turkic States Organization (2024). The 11th Summit of the Turkic States Organization Held in Bishkek. Retrieved from https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilatinin-on-birinci-zirvesi-biskekte-duzenlendi_3475. Accessed on 08.11.2024.
- Turkic States Organization (2021). The Turkic World 2040 Vision of the Turkic States Organization. Retrieved from <https://turkicstates.org/tr/haber/turk-dunyasi-2040-vizyonu>. Accessed on 08.11.2024.
- Turkic States Organization (2021). Istanbul Declaration of the 8th Summit of the Turkic States Organization. Retrieved from <https://turkicstates.org/tr/haber/turk-devletleri-teskilati-8-zirvesi-istanbul-bildirisi>. Accessed on 08.11.2024.
- Turkic States Organization (2023). Astana Declaration of the 10th Summit of the Turkic States Organization. Retrieved from https://www.turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-10-zirvesi-astana-bildirisi_3113. Accessed on 08.11.2024.
- Turkic States Organization (2022). Samarkand Declaration of the 9th Summit of the Turkic States Organization. Retrieved from https://turkicstates.org/tr/haberler/turk-devletleri-teskilati-9-zirvesi-semerkant-bildirisi_2679. Accessed on 08.11.2024.

This article was originally published in the Eurasia Research Institute’s e-bulletin #369 in November 15, 2024

AVIS®

EXCLUSIVE FOR YOU 10% OFF

With the collaboration between Avis Turkey and Avis Kazakhstan, a **10% discount** is waiting for you on car rentals in Kazakhstan for our Turkish customers and in Turkey for our Kazakh customers. Quality, safety, and comfort are at your service with Avis.

Geleceği değiştirmek için dönüşmeye değer!

Alarko Şirketler Topluluğu olarak ilk günden bu yana yaşamın her alanına değer katmak için çalışıyoruz. 70. yılımızda yarattığımız değeri yeniden tanımlıyor, geleceğe yeni logomuz ve yeni hedeflerimizle ilerliyoruz.

 ALARKO
Değerin Yeni Tanımı

 ALARKO
Enerji

 ALARKO
Sanayi ve Ticaret

 ALARKO
Tarım

 ALARKO
Turizm

 ALARKO
Taahhüt

 ALARKO
Arazi Geliştirme

 ALARKO
Yatırım

Түркиядан Қазақстанға, бұл күш барлық әлемде

Биыл Ziraat Bank-ке 161 жыл, ал KZI Bank-ке 32 жыл. Аталмыш уақыт ішінде Банк көптеген жетістіктерге жетіп, мол тәжірибе жинады. Осы тәжірибемен бөлісу үшін Сіздерді KZI Bank-ке шақырамыз.

☎ 9193

📞 +7 (727) 2 444 000

www.kzibank.kz

 KZIBank

Банктен де артық